

การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

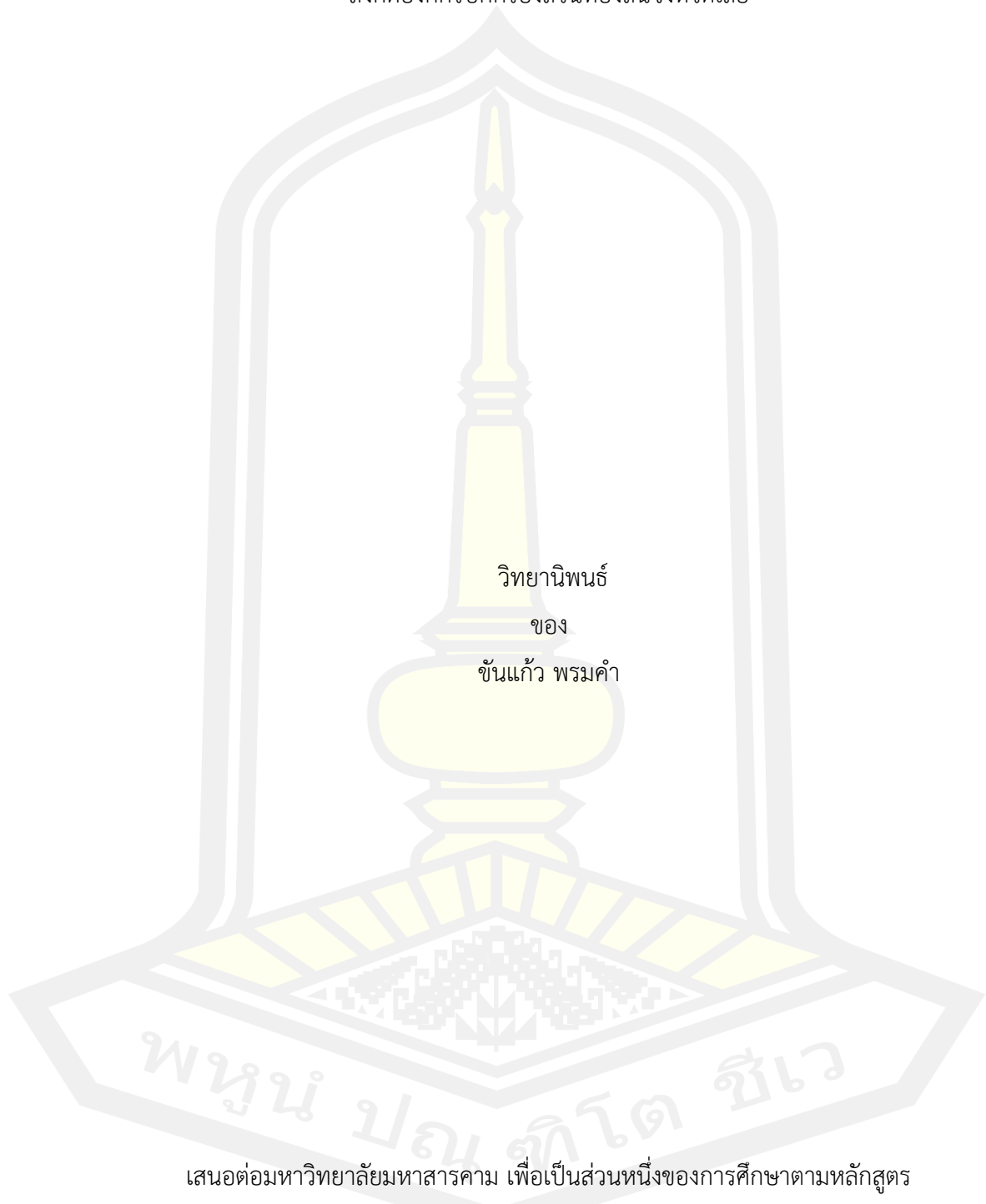
วิทยานิพนธ์
ของ
ชั้นแก้ว พรหมคำ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤษภาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

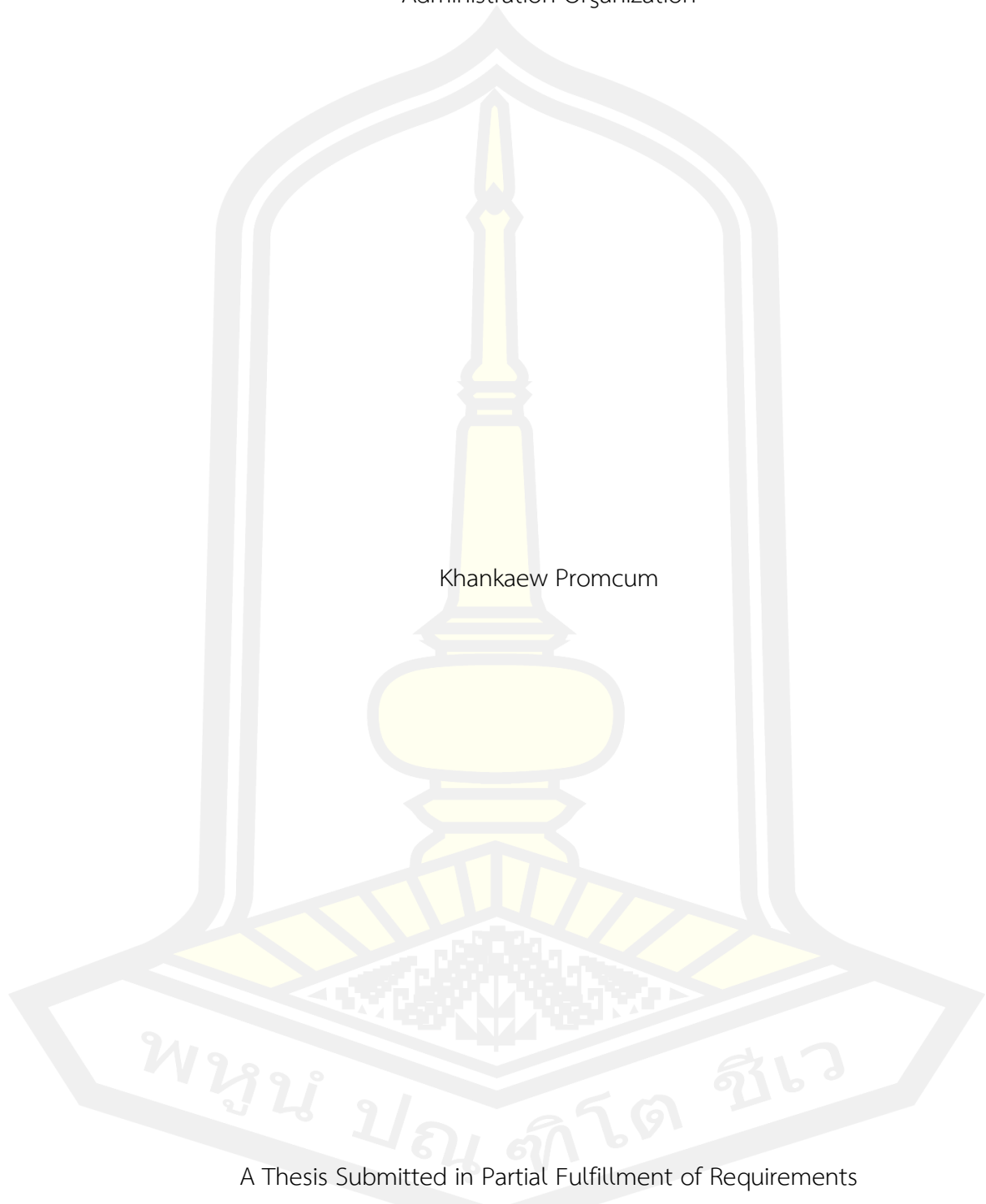

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤศจิกายน 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of Good Governance Administration Guidelines under Loei Local
Administration Organization

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

November 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางชั้นแก้ว พรหมคำ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. ธัชชัย จิตรนันท์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. ปิยะธิดา ปัญญา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย		
ผู้วิจัย	ชั้นแก้ว พรหมคำ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย 2. พัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น จากผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 186 คน ตามตารางของเครซี่ และมอร์แกน เครื่องมือคือแบบสอบถาม โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60–1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน คือ 0.41–0.91 และค่าความเชื่อมั่นคือ 0.98 สภาพที่พึงประสงค์ คือ 0.58–0.87 และค่าความเชื่อมั่นคือ 0.98 ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา โดยนักวิชาที่มีความรู้เรื่องธรรมาภิบาลในสถานศึกษา จำนวน 8 คน จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นได้ของแนวทางอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นพัฒนาแนวทาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ

2. แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารศึกษาควรค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในกฎระเบียบให้เป็นปัจจุบัน ผู้บริหารควรกำกับติดตามครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน และใช้จ่ายงบประมาณด้วยความสุจริต ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ครูไปศึกษาดูงานในด้านเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัด

การศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการ และกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปี สถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน และผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร

คำสำคัญ : การพัฒนา, แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

TITLE	The Development of Good Governance Administration Guidelines under Loei Local Administration Organization		
AUTHOR	Khankaew Promcum		
ADVISORS	Surachet Noirid , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2021

ABSTRACT

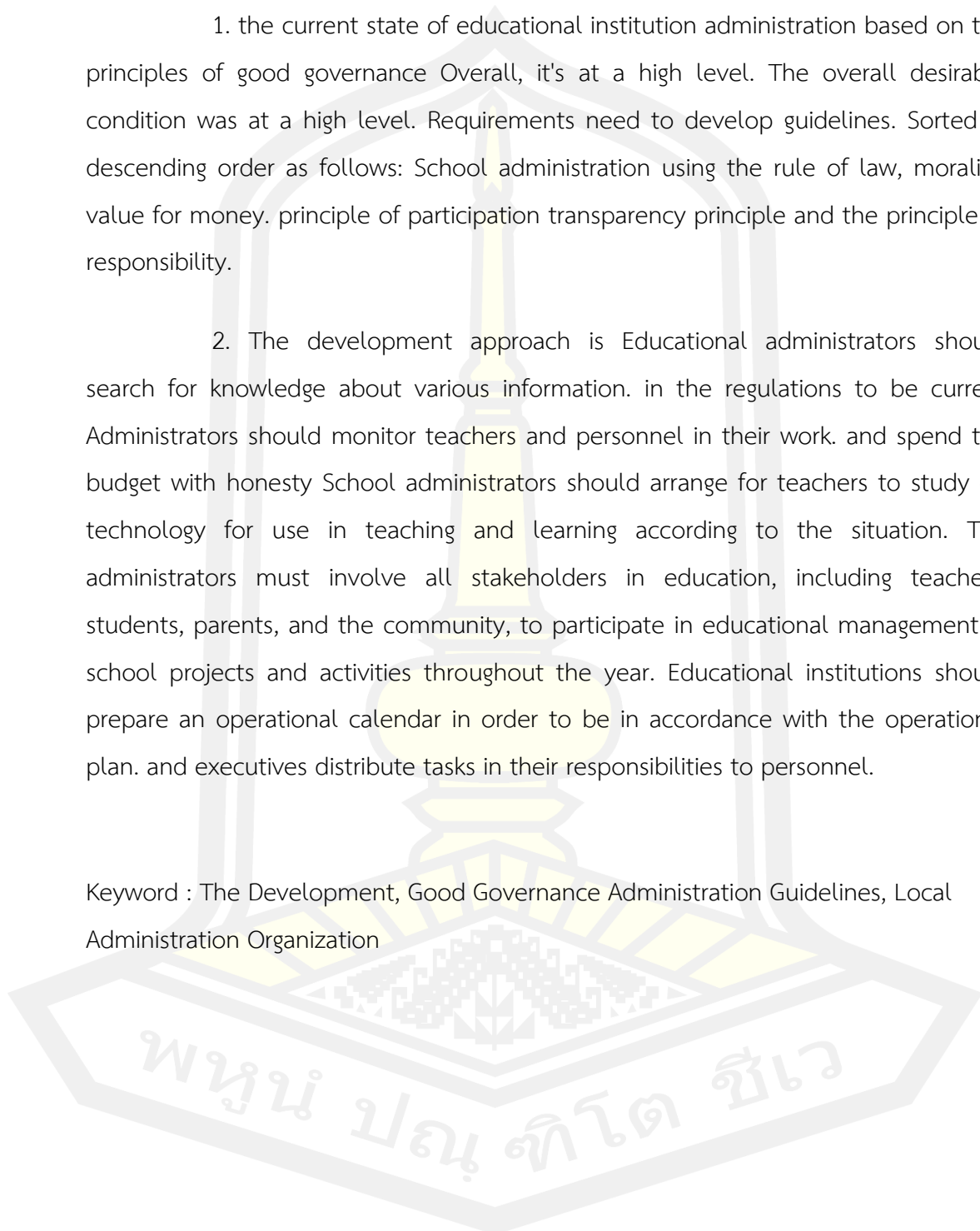
The research aims to 1. Study the current situation. and the desirable conditions and necessities of the administration of educational institutions using the principles of good governance for educational institutions. Under the local government organization, Loei Province 2. Develop guidelines for school administration by using good governance The research was divided into 2 phases. Phase 1 studied the current condition. and desirable conditions and necessities Of the 186 school administrators and teachers, according to the tables of Krazy and Morgan, the tool was a questionnaire. The consensus index was 0.60–1.00, the discriminating power of the current condition questionnaire was 0.41-0.91 and the confidence value was 0.98, the desirable condition was 0.58-0.87 and the confidence value was 0.98. administering educational institutions using the principles of good governance for educational institutions There were 8 academics who had knowledge of institutional governance from Focus Group Discussion. The results of the assessment of the appropriateness and feasibility of the guidelines were at a high level.

The results of the research showed that:

1. the current state of educational institution administration based on the principles of good governance Overall, it's at a high level. The overall desirable condition was at a high level. Requirements need to develop guidelines. Sorted in descending order as follows: School administration using the rule of law, morality, value for money. principle of participation transparency principle and the principle of responsibility.

2. The development approach is Educational administrators should search for knowledge about various information. in the regulations to be current Administrators should monitor teachers and personnel in their work. and spend the budget with honesty School administrators should arrange for teachers to study on technology for use in teaching and learning according to the situation. The administrators must involve all stakeholders in education, including teachers, students, parents, and the community, to participate in educational management in school projects and activities throughout the year. Educational institutions should prepare an operational calendar in order to be in accordance with the operational plan. and executives distribute tasks in their responsibilities to personnel.

Keyword : The Development, Good Governance Administration Guidelines, Local Administration Organization

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือด้วยความเมตตาเสมอมา กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยธิดา ปัญญา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูงยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณ ดร.อนุภูมิ คำยัง รองคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ดร.กัญญานันท์ ปัญญาดา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขอนแก่น นางสาวอัญชกร นนทโคตร ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดเทศบาลเมืองเลย ดร.ทัศนีย์ ฤทธิมนตรี ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 และนางณัฐิกา นครสูงเนิน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลนาด้วง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประยูร แสงใส พระมหาพิสิฐ วิสิฐรูปญโญ ดร.ณัฐณรงค์ พิริยการ นายทรงวุฒิ ทาระสา นายพนมไพโร ปราบแกะ ดร.สายปวีร์ เพ็ญเขมร นายศิระคิน คำหนองไผ่ และ ดร.จามรี ศิริจันทร์ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแนวทาง ขอบพระคุณผู้บริหาร ครู บุคลากร และเจ้าหน้าที่ ทั้งในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

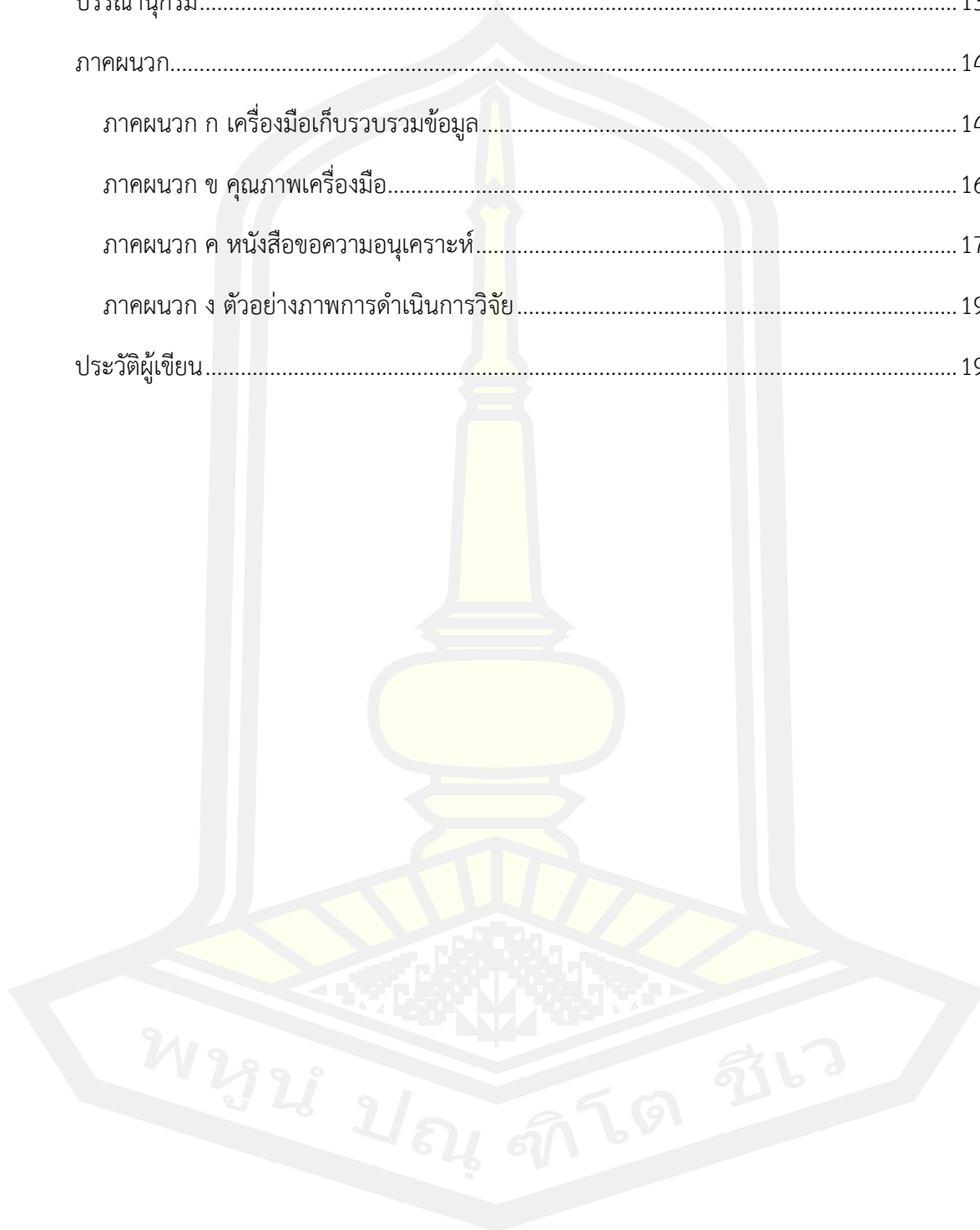
กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา คณาจารย์ เพื่อนนิสิตสาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา และบุคคลอันเป็นที่รัก ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา สนับสนุนงานวิจัยสำเร็จด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณบิดา มารดาบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาความรู้ และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	17
ความหมายของการบริหาร.....	17
ความหมายของการบริหารสถานศึกษา.....	18
ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา.....	19
ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา.....	20
หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล.....	27

ประวัติความเป็นมาของธรรมาภิบาลในประเทศไทย.....	27
ความหมายธรรมาภิบาล.....	32
องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล.....	34
ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา.....	57
บทบาทผู้บริหารในการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล.....	58
การประเมินความต้องการจำเป็น PNI.....	60
การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion).....	64
การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
งานวิจัยในประเทศ.....	68
งานวิจัยต่างประเทศ.....	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหาร สถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด เลย.....	78
ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับ สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย.....	83
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	123
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	123
สรุปผล.....	123
อภิปรายผล.....	125

ข้อเสนอแนะ.....	131
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	141
ภาคผนวก ก เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	142
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือ.....	169
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	178
ภาคผนวก ง ตัวอย่างภาพการดำเนินการวิจัย.....	191
ประวัติผู้เขียน.....	193

สารบัญตาราง

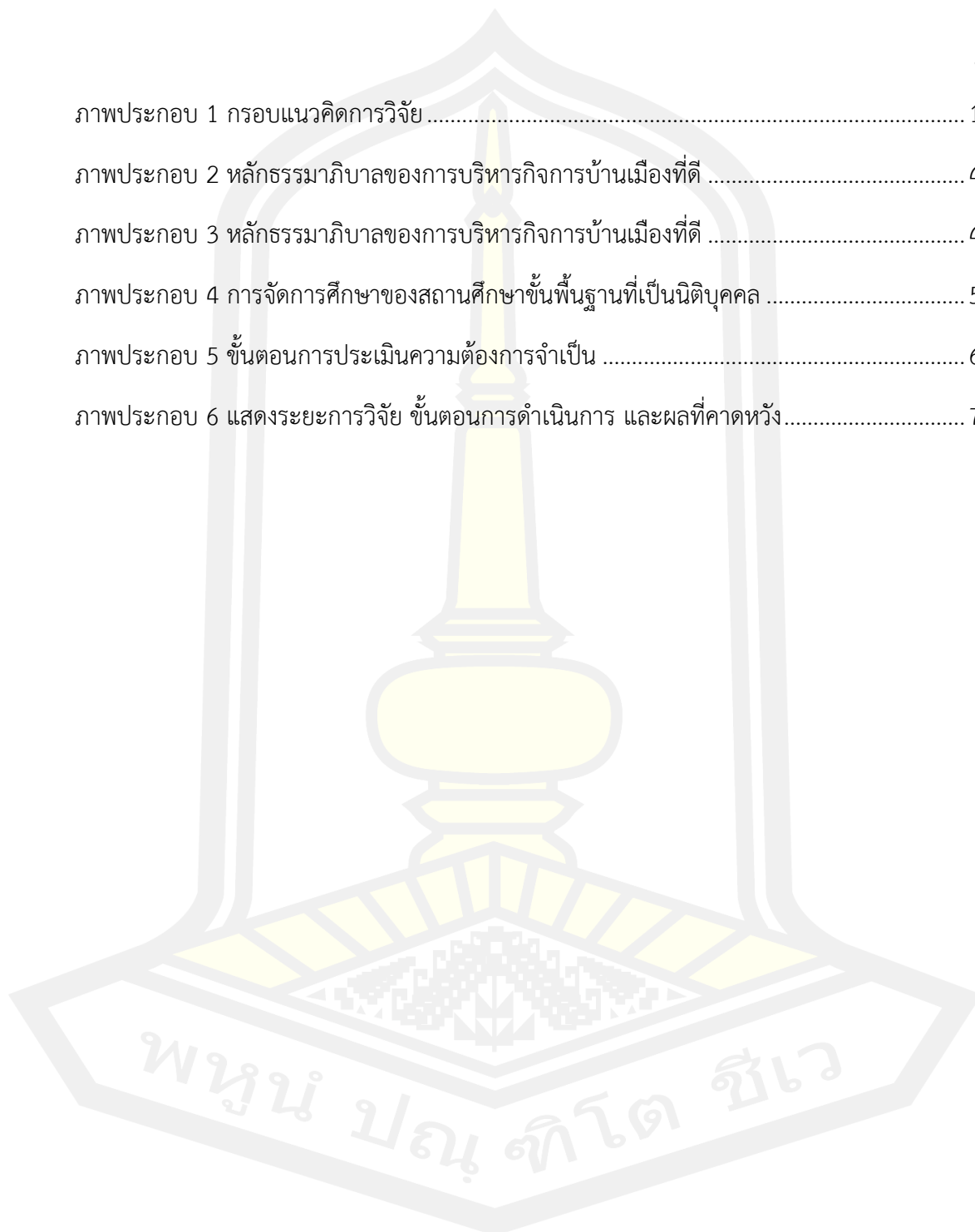
	หน้า
ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	8
ตาราง 2 สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย	13
ตาราง 3 องค์ประกอบของหลักสูตรมาภิบาล.....	51
ตาราง 4 การสรุปสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรมาภิบาล.....	54
ตาราง 5 ผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
ตาราง 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดย ใช้หลักสูตรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมและเป็นรายด้าน	89
ตาราง 7 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดย ใช้หลักนิเทศกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	90
ตาราง 8 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดย ใช้หลักสูตรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	93
ตาราง 9 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดย ใช้หลักสูตรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	95
ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดย ใช้หลักสูตรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	97
ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดย ใช้หลักสูตรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	100

ตาราง 12 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่าของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	102
ตาราง 13 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม	111
ตาราง 14 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม.....	113
ตาราง 15 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า.....	115
ตาราง 16 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม.....	117
ตาราง 17 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส	119
ตาราง 18 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ	121
ตาราง 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย.....	170
ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	176

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
ภาพประกอบ 2 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	42
ภาพประกอบ 3 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	44
ภาพประกอบ 4 การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล	58
ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น	61
ภาพประกอบ 6 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้ เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อพัฒนาต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ มาโดยตลอด ซึ่งกระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กองส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น ได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) ประกอบกับได้มีการชักชวนแนวทางการทบทวนแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดช่วงเวลาของแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2561)

หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยช่วงหลังวิกฤติการณ์เศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 เพราะมีสาเหตุมาจากการทำหนังสือแสดงเจตจำนงในการขอกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) โดยรัฐบาลไทยได้ให้คำมั่นว่าจะต้องสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการภาครัฐให้ได้ ดังนั้น แนวคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาล จึงเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับข้อตกลงในการรับความช่วยเหลือดังกล่าว จากการศึกษาพบว่า หลักธรรมาภิบาลได้ถูกกำหนดไว้ในเจตนารมณ์ของกฎหมายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ตามลำดับดังนี้ 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (อภิชาติ ประสิทธิ์นอก, 2562)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตราที่ 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปโดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (3) ด้านการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารสถานศึกษาบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาในปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมาสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไทยที่กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งหลักการเพื่อการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์, 2561)

ส่วนระบบการบริหารสถานศึกษาของราชการก็ยังมีปัญหาในหลายเรื่อง ซึ่งปัญหาหนึ่งในนั้นคือปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ประชากรจำนวนไม่น้อยไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ทำให้การบริหารจัดการภาครัฐที่ประสิทธิภาพต่ำ ขาดความโปร่งใส และขาดความรับผิดชอบ หลักธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการประเทศยังไม่บรรลุเป้าหมาย ทำให้การทุจริต ประพฤติมิชอบยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศซึ่งภาครัฐให้ความสำคัญในเรื่องการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่กำหนดทิศทางการบริหารจัดการภาครัฐให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วม

มีการกระจายอำนาจและแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

จากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กำหนดแนวทางในการปฏิรูปด้านการศึกษาว่า รัฐต้องลงไปดูแลเด็กตั้งแต่ก่อน 2 ขวบ ถึงอนุบาล โดยให้เป็นภารกิจของท้องถิ่นเวลา 2 ปี ในการวางแผนการปฏิรูปตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของนายกรัฐมนตรีใน 8 ประเด็น ได้แก่ (1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ (2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับมาตรฐานการศึกษา (3) ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ (4) พัฒนาครู (5) ผลิิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ (6) เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (7) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (8) ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2559)

ปรัชญาการถ่ายโอนภารกิจหรือการกระจายอำนาจ ได้สรุปทิศทางของการปฏิรูปการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นหลังการรัฐประหาร 2557 ว่า การกระจายอำนาจที่ผ่านมาของไทยเป็น (1) การกระจายอำนาจตามแนวคิด “กระแสหลัก” ที่เน้นความสำคัญของรัฐมาโดยตลอด ส่งผลให้เกิดการปกครองท้องถิ่น “แบบรัฐกิจ” ที่เน้นไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้น เป็นกลไกหลักในการบริหารสถานศึกษาของท้องถิ่นมากกว่าการเน้นไปที่ประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น และ (2) การกระจายอำนาจตามแนวคิด “กระแสรอง” เป็นการปกครองท้องถิ่น “แบบประชากิจ” ที่เน้นความสำคัญของท้องถิ่นการให้ความสำคัญในอำนาจของท้องถิ่นในการตัดสินใจในอนาคตของตนเองได้อย่างมีอิสระเน้นว่าเป็น” การกระจายอำนาจที่แท้จริง” แนวคิดกระแสนี้เชื่อว่าอำนาจการปกครองนั้นเป็นของท้องถิ่นหรือของชุมชนมาแต่ดั้งเดิม แต่ต้องมาถูกรัฐยึดเอาไปรวมกันไว้ที่ส่วนกลาง ในอดีตเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตยแล้วอำนาจที่รวมอยู่ที่ศูนย์กลางก็ควรกระจายกลับคืนให้แก่เจ้าของอำนาจเดิมคือท้องถิ่นหรือชุมชน ดังนั้น ท้องถิ่นหรือชุมชนควรมีอำนาจในการตัดสินใจในอนาคตของตนเอง มีอำนาจในการเลือกที่จะทำหรือไม่ทำกิจกรรมสาธารณะใด ๆ ที่กระทบต่อท้องถิ่นหรือชุมชน (เชิงชาญ จงสมชัย, 2558)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 250 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับดังกล่าวได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดการไว้ดังนี้

มาตรา 54 ให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการการศึกษา แห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถ เชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ

ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชน ได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการศึกษาตามความถนัดของตน

ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำใน การศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณ ให้แก่กองทุน หรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษี รวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับ ประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้อง กำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ ดังกล่าว

มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้

จ. ด้านการศึกษา (1) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามมาตรา 54 วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (2) ให้ดำเนินการตรากฎหมาย เพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา 54 วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญนี้ (3) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม กับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงาน บุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู (4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

เรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันในระดับชาติ และระดับพื้นที่

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ทุกช่วงวัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และร่วมมือกับรัฐในการจัดการศึกษา ทุกระดับโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้อง ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับรัฐ จัดการศึกษาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง” ที่มีมุ่งพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการ ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้วและสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม สามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจซึ่งมีกรอบ แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนไว้ 5 แนวทาง ดังนี้ (1) พัฒนาศักยภาพคน ตลอดช่วงชีวิต (2) การยกระดับการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง (3) ปลูกฝัง ระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ (4) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี (5) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย และเพื่อให้บรรลุประเทศไทย 4.0 อีกทั้งต้องสอดคล้อง กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งเป็นแผนพัฒนา ในช่วง 5 ปีแรก มี 10 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ ทุมนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา และต้องต้องเป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2561)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร จำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการโดยให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ยึดการบริหารด้วยหลัก ธรรมาภิบาลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม มีความโปร่งใส ได้รับการยอมรับและเชื่อถือ ดังนั้น ผู้บริหาร ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีการนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่เสมอ เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยซึ่งเป็นข้าราชการครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย จึงมีความสนใจศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจังหวัดเลย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนได้นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิผลอย่างยั่งยืนตลอดไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีคำถามการวิจัยเพื่อนำสู่การดำเนินการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหาร สถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย อยู่ในระดับใด
2. การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับ สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ควรมีลักษณะอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับ สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น ผลการวิจัยจะมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
2. ได้แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตตามระยะการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่จะใช้เป็นกรอบเนื้อหาในการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาจาก สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2544), กัลยา เนติประวัติ (2544), เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541), สุดจิต นิमितกุล (2543), ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2548), ปารีชาติ เทพอารักษ์ และอมรารวรรณ ทิวถนอม (2550) และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ได้ขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

1.1 ได้องค์ประกอบของการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาที่จะใช้ในการวิจัย 6 ด้าน ดังนี้

- 1.1.1 หลักนิติธรรม
- 1.1.2 หลักคุณธรรม
- 1.1.3 หลักความโปร่งใส
- 1.1.4 หลักการมีส่วนร่วม
- 1.1.5 หลักความรับผิดชอบ
- 1.1.6 หลักความคุ้มค่า

1.2 กรอบการบริหารโรงเรียน 4 งาน ตามกฎกระทรวง ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 5 และมาตรา 39 วรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ดังต่อไปนี้

1.2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

1.2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ

1.2.3 ด้านบริหารงานบุคคล

1.2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป

1.3 สสำรวจสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยแบบสอบถามและเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.3.1 ประชากร คือ ผู้บริหารหรือรักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย จำนวน 26 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารหรือรักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษา 26 คน ครู 289 คน รวมประชากร 315 คน จากทั้งหมด 26 โรงเรียน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารหรือรักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 186 คน ได้มาโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง
	จำนวน โรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนประชากร
		ผู้บริหารและครูผู้สอน	ผู้บริหารและครูผู้สอน
เล็ก	20	119	68
กลาง	6	170	118
ใหญ่	-	-	-
รวม	26	289	186

1.3.3 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือ

จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

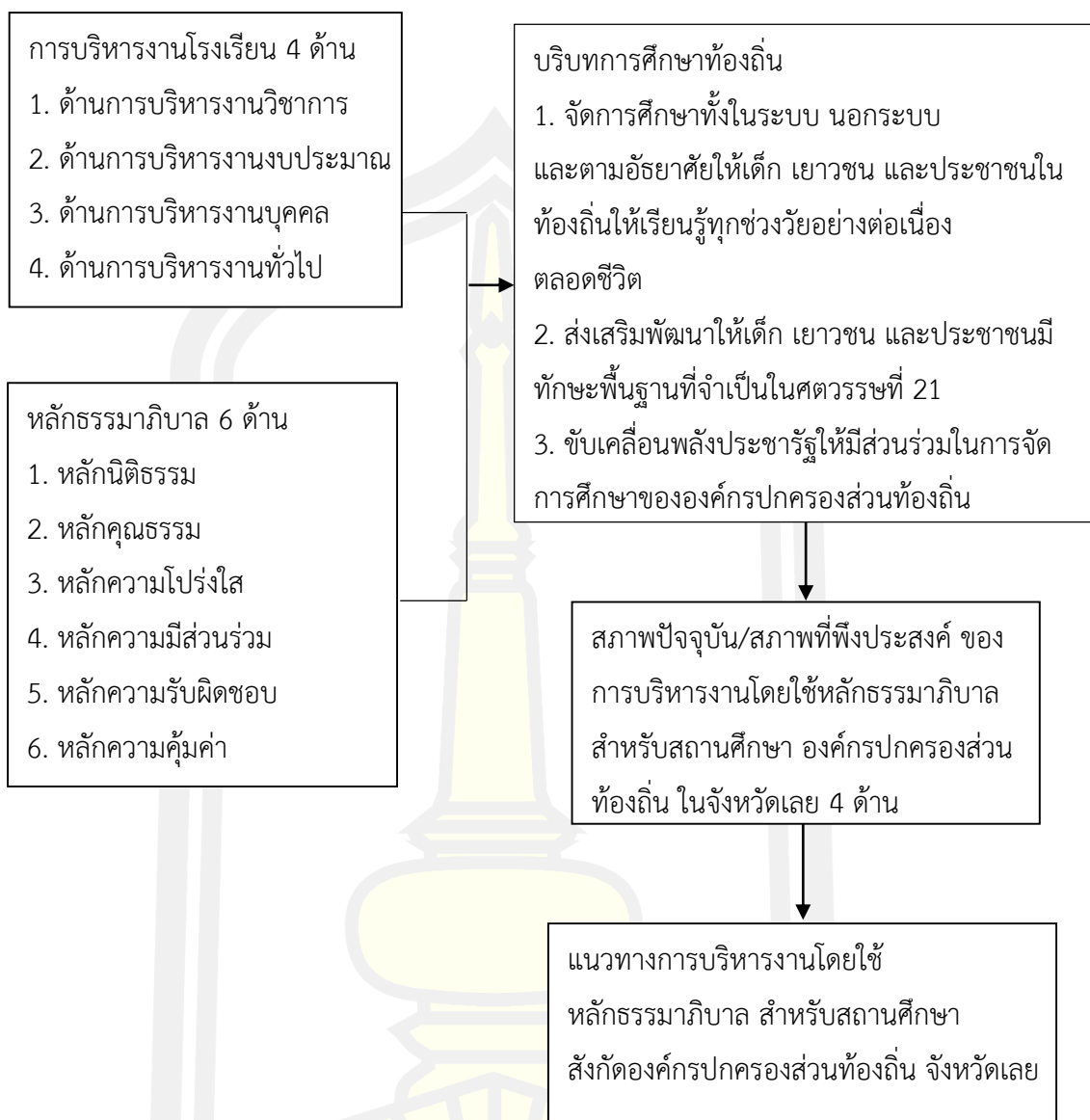
2.1 สันทนาการกลุ่ม (Focus Group Study) เพื่อหาแนวทางพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

2.2 ร่างสรุปแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยผู้ทรงวุฒิ 7 ท่าน จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Study) ซึ่งมาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2544), กัลยา เนติประวัติ (2544), เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541), สุดจิต นิमितกุล (2543), ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2548), ปารีชาติ เทพอารักษ์ และอมรราวรณ ทิวถนอม (2550) และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ได้ออกมาเป็น 6 ด้าน หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักความคุ้มค่า มาใช้กับขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาวิชาการ ด้านการบริหารสถานศึกษางบประมาณ ด้านการบริหารสถานศึกษาบุคคล และด้านการบริหารสถานศึกษาทั่วไป ปรากฏดังภาพประกอบ 1

พหุ ม ประถมศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย ซึ่งประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

1.1 หลักนิติธรรม (Rule of Laws) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ข้อตกลงร่วมกันอันเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกทุกฝ่ายก่อให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมเอื้อต่อการควบคุมและการพัฒนาสถานศึกษา

1.2 หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้บุคลากรในสถานศึกษา ยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างแก่หมู่คณะ และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

1.3 หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์มีระบบการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของการตัดสินใจและการบริหารสถานศึกษาต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

1.4 หลักความมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา หรือชุมชน มีส่วนร่วมรับรู้และ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจปัญหาสำคัญต่างๆของสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม การแสดงประชาวิจารณ์ แสดงประชามติ สามารถทำได้โดยอิสระ ทุกคนเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง

1.5 หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การทำให้ทุกคนทุกฝ่ายตระหนักในสิทธิและหน้าที่ จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองแก่สถานศึกษา ความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ยอมรับผลดีและผลเสียจากการบริหารสถานศึกษา สามารถชี้แจงเหตุผล พร้อมแสดงข้อเท็จจริงและพร้อมรับการตรวจสอบจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.6 หลักความคุ้มค่า (Utility) หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม รู้คุณค่า และดำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน ธรรมาภิบาลให้มีความประหยัดใช้อย่างคุ้มค่า การบริการที่มีคุณภาพ

2. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยผู้บริหารการศึกษาจะต้องนำความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ การนำหลักการทฤษฎีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

2.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ซึ่งส่งผลทั้งทางตรงและโดยอ้อมต่อผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานได้ตามเจตนารมณ์ของการศึกษาให้มากที่สุด

2.2 การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การวางแผนการใช้เงินมาบริหาร สถานศึกษาต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ส่าวไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และงบประมาณยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลบริหารสถานศึกษา การทำบัญชี รายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณ มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การจัดทราขงานการใช้ ำยเงินงบประมาณ

2.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง ภารกิจที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งหลายทั้งปวงที่ เกี่ยวกับบุคลากร ผ่านการวางนโยบาย กฎ ระเบียบ และขั้นตอนการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่ มีความรู้ความสามารถ จัดคนให้เหมาะสมกับความต้องการนั้น ๆ ด้วยการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ เป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพของ สถานศึกษา

2.4 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การบริหารสถานศึกษาด้านอื่น ๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพของ สถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่บริหารกิจการสถานศึกษา เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารงานทั่วไป สัมพันธ์กับงานชุมชน และงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย กล่าวคือ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รักษาผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

4. สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย หมายถึง โรงเรียนสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลยที่จัดการศึกษา และเปิดทำการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย จำนวน 26 โรง ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	โรงเรียน	ระดับชั้น
องค์กรบริหารส่วน จังหวัดเลย	โรงเรียนเหมืองแร่วิทยาคม	มัธยมศึกษา
	โรงเรียนบ้านขอนแก่น	อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น
	โรงเรียนบ้านปากนา	อนุบาล-ประถมศึกษา
เทศบาลเมืองเลย	โรงเรียนเทศบาล 1 ชุมชนศรี สะอาด	อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น
	โรงเรียนเทศบาล 2 ศรีบุญเรือง	อนุบาล-ประถมศึกษา
	โรงเรียนเทศบาล 3 ศรีสว่าง	อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น
	โรงเรียนเทศบาล 4 ภู่อบิต	อนุบาล-ประถมศึกษา
เทศบาลเมืองเลย	มัธยมศึกษา	โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านหนอง ผักก้าม
เทศบาลเมืองวังสะพุง	โรงเรียนเทศบาลวังสะพุง 1	ประถมศึกษา
	โรงเรียนเทศบาลวังสะพุง 2 บ้านบุงไส่	มัธยมศึกษา
	โรงเรียนเทศบาลวังสะพุง 3 อนุบาล	อนุบาล
เทศบาลตำบลนาดินดำ	โรงเรียนเทศบาลนาดินดำ	อนุบาล
	โรงเรียนเทศบาลนาดินดำ (หนองนาทราย)	อนุบาล-ประถมศึกษา
เทศบาลตำบลนาโง่ง	โรงเรียนอนุบาลเทศบาลนาโง่ง	อนุบาล
เทศบาลตำบลนาอ้อ	โรงเรียนเทศบาลนาอ้อ	อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น
เทศบาลตำบลนาอาน	โรงเรียนเทศบาล 1 บ้านติดต่อ	อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น
เทศบาลตำบลเชียงคาน	โรงเรียนอนุบาลเชียงคาน (เทศบาล 1)	อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น
	โรงเรียนเทศบาล 2	ประถมศึกษา
เทศบาลตำบลธาตุ	โรงเรียนเทศบาลตำบลธาตุ	อนุบาล-ประถมศึกษา
เทศบาลตำบลท่าลี่	โรงเรียนเทศบาลท่าลี่	อนุบาล-ประถมศึกษา

ตาราง 2 (ต่อ)

เทศบาลตำบลนาด้วง	โรงเรียนเทศบาลตำบลนาด้วง	อนุบาล-ประถมศึกษา
เทศบาลตำบลนาดอกคำ	โรงเรียนเทศบาลนาดอกคำ (เทศบาล 1)	อนุบาล-ประถมศึกษา
เทศบาลตำบลภูเรือ	โรงเรียนอนุบาลเทศบาลภูเรือ	อนุบาล
องค์การบริหารส่วนตำบล อาฮี	โรงเรียนอนุบาลตำบลอาฮี	อนุบาล
องค์การบริหารส่วนตำบล सानตม	โรงเรียนอนุบาลตำบลसानตม	อนุบาล
องค์การบริหารส่วนตำบล ปวนพุ	โรงเรียนปวนพัวพัฒนา	อนุบาล-ประถมศึกษา

5. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ใน 8 กลุ่มสาระฯ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

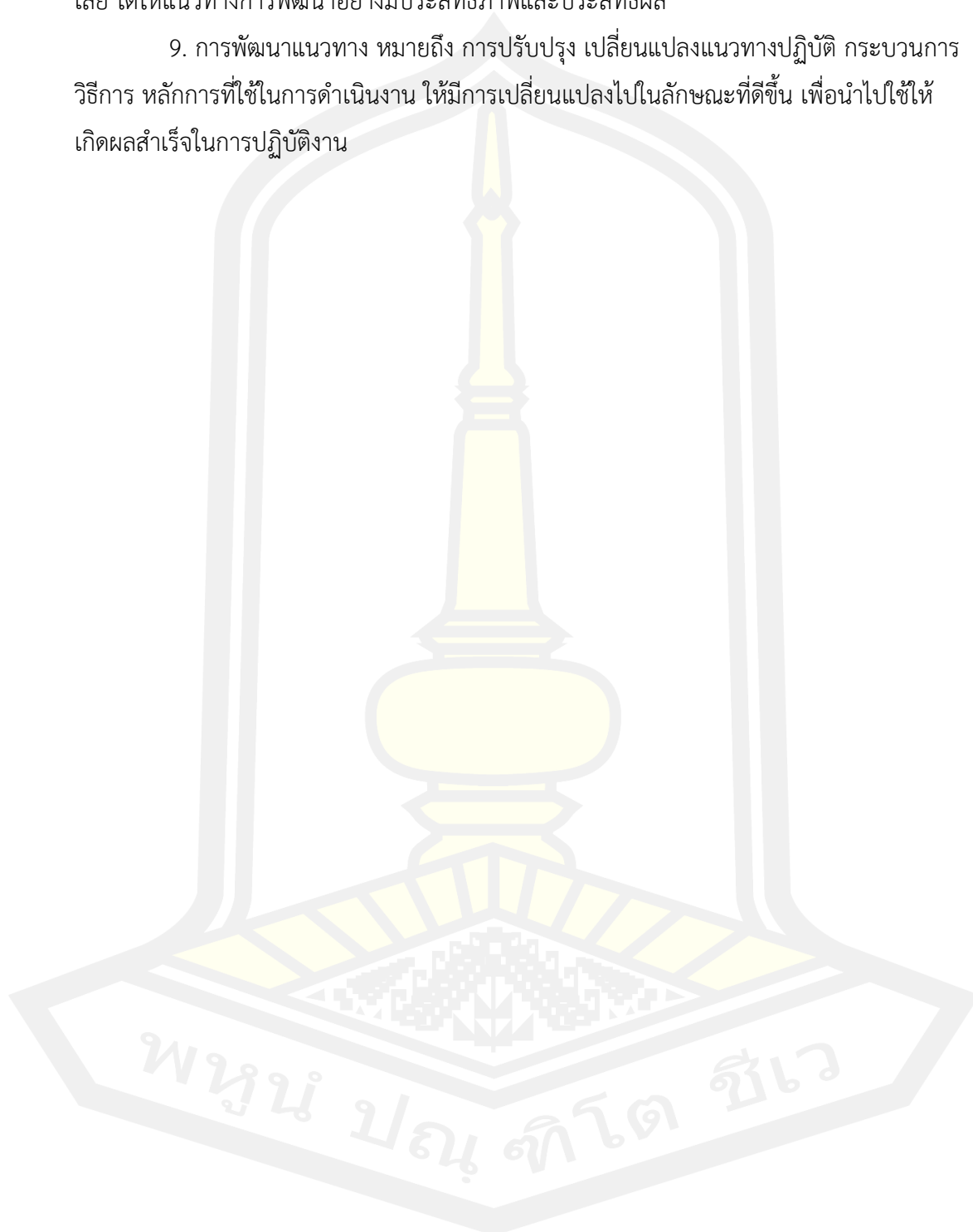
6. สภาพปัจจุบัน หมายถึง ภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย ทั้ง 4 งาน ในสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาวิชาการ การบริหารสถานศึกษามุคคัล การบริหารสถานศึกษาขงประมาณ และการบริหารสถานศึกษาทั่วไป ตามสภาพจริงของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

7. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพความต้องการที่จะพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ในสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาวิชาการ การบริหารสถานศึกษามุคคัล การบริหารสถานศึกษาขงประมาณ และการบริหารสถานศึกษาทั่วไป ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

8. การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงาน โดยเริ่มจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของโรงเรียน ครู และนักเรียน ปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จากนั้นร่วมกันวางแผน ค้นหาวิธีการ ขั้นตอนการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในการ

บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด
เลย ได้ให้แนวทางการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

9. การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติ กระบวนการ
วิธีการ หลักการที่ใช้ในการดำเนินงาน ให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ดีขึ้น เพื่อนำไปใช้ให้
เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย โดยผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดหลักการทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหาร
 - 1.2 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.3 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.4 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา
2. หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
 - 2.1 ประวัติความเป็นมาของธรรมาภิบาลในประเทศไทย
 - 2.2 ความหมายธรรมาภิบาล
 - 2.3 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล
 - 2.4 ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
 - 2.5 บทบาทผู้บริหารในการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
3. การประเมินความต้องการจำเป็น PNI
4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Study)
5. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหาร

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่งคือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกับคำว่า การบริหารส่วนมาก หมายถึงการจัดการทางธุรกิจมากกว่า โดยมีหลายท่านได้ระบุดังนี้

Hoy และ Miskel (2001) กล่าวถึง การบริหารว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การตัดสินใจองค์กร แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ เป็นต้น โดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตด้วย

Chambers (2003) กล่าวว่า การบริหารเป็นการจัดการเป็นทักษะหรือการปฏิบัติของการควบคุมบางสิ่ง การติดต่อการโดยเฉพาะ

สมยศ นาวิการ (2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ ศิลปะของการทำงานให้สำเร็จ โดยใช้บุคคลมีกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุม การใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้

ธงชัย สันติวงษ์ (2546) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า คือ การทำให้งานต่าง ๆ ในองค์การสำเร็จลุล่วงไปโดยอาศัยผู้อื่นเป็นผู้ทำ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2547) ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การโดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารด้านการวางแผนการจัดการองค์การ การนำ และการควบคุม

ศิริพงษ์ เสาภายน (2548) การบริหารเป็นศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

พรหมเมศวร์ คำผาบ (2549) สรุปไว้ว่า การบริหารคือ กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงหรือสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยทั้งอำนาจ หน้าที่ ภาวะผู้นำ ทักษะและความรู้ทางการบริหารมาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผล

ธร สุนทรายุทธ (2550) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการ หรือการชี้นำ (Directing or leading) และการควบคุม (Controlling) ที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรของ

องค์การ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การบริหาร คือ กระบวนการที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะทำงานต่าง ๆ ล่วงหรือสำเร็จโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการ กระบวนการบริหาร ที่ผู้บริหารต้องอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ ทักษะ และความรู้ทางการบริหารมาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผล

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้มากมาย ซึ่งมีทั้งแตกต่างกันและคล้ายกัน ดังนี้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ (2544) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียนว่า การบริหารโรงเรียนเป็นการบริหารคุณภาพ คือ การปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียนด้วยการให้บุคลากรทุกระดับและทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปรับปรุงในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จสูงสุด สถานศึกษาจะต้องถือความพอใจสูงสุดของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และลูกค้าเป็นหลักกำหนดทิศทางในการดำเนินงานและนโยบายที่ชัดเจน ปรับปรุง และยกระดับมาตรฐาน กำหนดขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งคู่มือการปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความร่วมมือกัน มีการประเมินงานที่เข้มแข็ง ทัวทั้งองค์กร จัดหาและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ และแสวงหาวิธีการจัดการเพื่อความมีประสิทธิภาพสูงสุดและผู้ร่วมงานมีความภาคภูมิใจในองค์กร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีที่และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารสถานศึกษาไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ในการปฏิบัติงาน

สมกิต บุญยะโส (2547) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และองค์คณะบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตามมาตรฐานและคุณภาพให้แก่เยาวชนในอันที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ภารดี อนันต์นารี (2551) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียน คือ การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและชุมชน ซึ่งเกิดพัฒนาการทางด้านความรู้ ความสามารถ ทศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม และคุณค่าต่าง ๆ ตลอดจนปลูกฝังให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการของกลุ่มบุคคล ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารสถานศึกษาวิชาการ การบริหารสถานศึกษางบประมาณ การบริหารสถานศึกษาบุคคล และการบริหารสถานศึกษาทั่วไป โดยผู้บริหารการศึกษาจะต้องนำความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ การนำหลักการ ทฤษฎีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสถานศึกษา เช่น หลักธรรมาภิบาล ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ ทฤษฎี 2 ปัจจัยของ Federick Herzberg มาใช้ในการวางแผนตรวจสอบการดำเนินงานมาบูรณาการในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา เป็นต้น

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นเรื่องสำคัญถือว่าเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องวางแผนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้ผลผลิตของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้มีผู้ศึกษาให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่น่าสนใจ ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2545) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย และเพื่อความอยู่รอดขององค์กร

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า ระบบการบริหารสถานศึกษาที่ไม่ดีจะมีผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีจะต้องรู้จักวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งการบริหารสถานศึกษานั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบผลสำเร็จได้

สมถวิล ศรีจันทร์โรจน์ (2552) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นการวางรากฐานชีวิตให้กับผู้เรียนได้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน เป็นการพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ ให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยมุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของรัฐ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากว่าเป็นการนำทั้งศาสตร์และศิลป์มาดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ภายในสถานศึกษาที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้

ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาหรือการบริหารโรงเรียน เป็นศิลปะในการทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคลากรของโรงเรียนร่วมกันดำเนินการภายในโรงเรียน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม ได้รับการปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดกรอบงานบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เรื่อง การปรับโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาและการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา กรอบงานบริหารสถานศึกษาตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารสถานศึกษาบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารวิชาการ วิชาการเป็นหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายรายได้ในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพประกอบด้วย 12 งาน คือ

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ การบริหารสถานศึกษางบประมาณของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จาก ทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริหารมาใช้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทาง การศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ประกอบด้วย 7 งาน คือ

- 2.1 การจัดทำและเสนอของงบประมาณ
- 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
- 2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการใช้เงิน

และผลการดำเนินงาน

- 2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.5 การบริหารการเงิน
- 2.6 การบริหารการบัญชี
- 2.7 การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

3. การบริหารสถานศึกษาบุคคล การบริหารสถานศึกษาบุคคลในสถานศึกษาเป็น ภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารสถานศึกษาบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปโดยใช้หลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนามีความรู ้ ความสามารถ มีขวัญ กำลังใจ ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพที่จะ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 5 งาน คือ

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 3.5 การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหาร องค์กรให้บริการบริหารสถานศึกษาอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการ บริหารการศึกษาทุกระดับ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้หลักการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วม

ร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 19 งาน คือ

- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
- 4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและ

ตามอัธยาศัย

- 4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.15 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล

ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

- 4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ
- 4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.18 งานบริการสาธารณะ
- 4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ออกประกาศ เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา พ.ศ. 2550 โดยการดำเนินการบางเรื่องต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังต่อไปนี้

1. งานวิชาการจำนวน 17 งาน ดังนี้

- 1.1 การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ

หลักสูตรท้องถิ่น

- 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ (ต้องได้รับความเห็นชอบจาก

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

- 1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 - 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
 - 1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.6 การวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 - 1.7 การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 - 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 - 1.9 การนิเทศการศึกษา
 - 1.10 การแนะแนว
 - 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา)
 - 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ
 - 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
 - 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
 - 1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
 - 1.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
 - 1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. ด้านงบประมาณ จำนวน 22 งาน ดังนี้
- 2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
 - 2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
 - 2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
 - 2.4 การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
 - 2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

- 2.6 การตรวจสอบ ติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณ
- 2.7 การตรวจสอบ ติดตามและรายงานผลการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
- 2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
- 2.10 การวางแผนพัสดุ
- 2.11 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 2.12 การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณ เพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
- 2.14 การจัดหาพัสดุ
- 2.15 การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
- 2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 2.17 การเบิกเงินจากคลัง
- 2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงินและการเบิกจ่ายเงิน
- 2.19 การนำเงินส่งคลัง
- 2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 2.21 การจัดทำรายงานการเงินและงบการเงิน
- 2.22 การจัดทำรายงานการเงินและงบประมาณการเงิน
3. ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 20 งาน ดังนี้
 - 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
 - 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
 - 3.6 การลาของบุคลากรสังกัดสถานศึกษาที่ไม่มีระเบียบกำหนดไว้โดยเฉพาะ
 - 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

- 3.9 การสั่งพักราชการและการให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.10 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 3.12 การออกจากราชการ
- 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอ

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

- 3.15 การส่งเสริม การประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา

- 3.16 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.17 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.18 การส่งเสริมวินัยคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษา

- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

- 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4. ด้านการบริหารทั่วไป จำนวน 22 งาน ดังนี้

- 4.1 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2 การประสานและการพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษา
- 4.3 การวางแผนการบริหารสถานศึกษาการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบ

จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

- 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 4.5 การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4.8 การดำเนินงานธุรการ
- 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

- 4.11 การรับนักเรียน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

- 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 4.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

สรุป เพื่อให้การจัดการบริหารจัดการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาให้มีอำนาจในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2546 ได้กระจายอำนาจการบริหารจัดการไว้ 4 งาน คือ การบริหารสถานศึกษา วิชาการ การบริหารสถานศึกษาขบประมาณ การบริหารสถานศึกษาบุคคล การบริหารสถานศึกษา ทั่วไป ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล การบริหารจัดการสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยนักบริหาร มืออาชีพ บุคลากรมืออาชีพ คณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้มแข็งบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มีเครื่องมือในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เมื่อสถานศึกษามีการ บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้รับบริหารหรือผู้เรียนย่อมมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยใช้หลักสูตร เป็นคนดีคนเก่ง สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ประวัติความเป็นมาของธรรมาภิบาลในประเทศไทย

“หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐ และบรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรมนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพัน ๆ ปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน

หลักธรรมาภิบาลได้เข้ามาเผยแพร่สู่สังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2599-2540 ซึ่งเป็นช่วงของการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ อันเป็นผลมาจากความบกพร่อง และการหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการทุจริต และการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพหรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นผลมาจากการขาดการบริหารจัดการที่ดี หรือที่เรียกว่า “ธรรมาภิบาล (Bad Governance)” นั้นเอง จากวิกฤตการณ์ในครั้งนั้นทำให้ไทยต้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เป็นจำนวนเงินถึง 7.2 พันล้านบาท เพื่อนำมาฟื้นฟูและพัฒนาประเทศประกอบกับสถานการณ์ในขณะนั้น ได้เกิดกระแสการตื่นตัวในเรื่องของการบริหารจัดการที่ดีจากองค์กรพัฒนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้ง นักวิชาการที่ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดีในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงทำให้องค์กรต่างประเทศที่ให้เงินกู้และเงินช่วยเหลือ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ควบคู่ไปกับการช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และในการนำเงินไปใช้นั้นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสถานการณ์ที่ได้กล่าวไปนี้ส่งผลให้การขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) นั้น ไทยต้องนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและการบริหารสถานศึกษาภาครัฐ โดยมีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความสำนึกรับผิดชอบ และหลักประสิทธิภาพประสิทธิผล แนวคิด เรื่อง “ธรรมาภิบาล” มีบทบาทอย่างมากต่อหน่วยงานภายในประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการนำแนวคิดไปปรับใช้กับหน่วยงานอย่างเห็นได้ชัด มีการปรับลดขนาดของหน่วยงาน ปรับปรับการบริหารให้มีคุณภาพ มีการบริการสาธารณะต่าง ๆ เป็นที่พึงพอใจของประชาชน หลักธรรมาภิบาลมีกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 คือ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรม

หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง กำหนดแผนโครงการเพื่อปรับปรุงในความรับผิดชอบต่อสังคมกับหลักธรรมาภิบาล จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถสรุปสาเหตุที่นักวิชาการ และองค์กรทั้งภายในและต่างประเทศนั้นให้ความสนใจในหลักธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นเพราะในขณะนั้นสถานการณ์บ้านเมืองของประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนา ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ไม่เป็นระบบ และไม่มี ความโปร่งใส เกิดการทุจริต คอร์รัปชั่นขึ้น อีกทั้งผู้บริหารทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน เกิดการเห็นแก่ตัวตักตวงผลประโยชน์เข้าตัวเองจนทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ จึงนำมาสู่การหันมาให้ความสนใจในหลักธรรมาภิบาล ซึ่งหลักธรรมาภิบาลนี้เป็นวิถีทางที่นำไปสู่ผลเชิงปฏิบัติในการช่วยเสริมให้แนวทางของประชาธิปไตยสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งนำไปสู่การปฏิรูประบบต่าง ๆ ของสังคมเพื่อผลักดันให้เกิดกระบวนการยุติธรรมต่าง ๆ ขึ้น อันเนื่องมาจากธรรมาภิบาลนี้จะครอบคลุมถึงทุก ๆ ด้านของกระบวนการปฏิบัติทางสังคม ทั้งในด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน การดำเนินการทางธุรกิจ ระบบการศึกษา รวมทั้งภาคประชาชนและสังคมด้วยนั่นเอง

สมบุรณ์ ศิริประชัย (2552) การเลือกใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” ในที่นี้เป็นการเลือกแบบอำเอใจ เพราะเห็นว่าใกล้เคียงกับคำว่า “Good Governance” มากที่สุด ในความเป็นจริงสิ่งที่ควรพิจารณาเป็นอันดับแรก คือ การแยกคำว่า “Governance” กับคำศัพท์ว่า “Goo” ออกจากกัน ในวงการวิชาการนั้นรู้จักคำว่า Governance มานานมากแล้ว ส่วนการใส่คุณศัพท์เพื่อกำกับคุณค่าบางอย่างนี้เพิ่งเริ่มเมื่อไม่นานมานี้ โดยหลักฐานเท่าที่ปรากฏในหลาย ๆ แห่งระบุตรงกันว่า คำว่า “Governance” เพิ่งมีใช้อย่างเป็นทางการในปี 1989 (พ.ศ. 2532) เมื่อธนาคารโลกพยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศต่างๆในแถบตอนใต้ของทะเลทรายซาฮารา อัฟริกา หลังจากนั้น คำนี้ก็เริ่มมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นเรื่อย ๆ ในความเป็นจริง ขณะที่ธนาคารโลกเริ่มเผยแพร่ โดยใช้หลักฐานที่ปรากฏในตำราหลายเล่มชี้ว่า คำว่า good governance เพิ่งมีใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี 1989 ในรายการเรื่อง Sub-Sahara Africa : From Crisis to Sustainable Growth ซึ่งเป็นรายงานที่ธนาคารโลกพยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวของรัฐบาลในอัฟริกาในการพัฒนาประเทศ คำว่า Good Governance เริ่มมีบทบาทในแง่ของโลกาภิวัตน์ก็เพราะทั้งธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ต่างเชื่อว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะทำได้เลย ถ้าประเทศนั้น ๆ ปราศจาก Good Governance หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมีการผูกโยงคำว่า “การพัฒนา” ให้ควบคู่คำว่า Good governance นั่นคือการกำหนดกลไกอำนาจของรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งแง่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาในตอนแรกเริ่มนั้น ธนาคารโลกได้เน้นถึงความหมายกว้าง ๆ 3 ลักษณะ คือ

1. โครงสร้างและรูปแบบของระบอบทางการเมือง (Political Regime)

2. กระบวนการและขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในทางการเมือง ใช้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ

3. ความสามารถของผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศในการวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายและการเปลี่ยนแปลงแผนและนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารประเทศ

สังเกตได้ว่า ธนาคารโลกสร้างลักษณะของธรรมาภิบาลระดับโลกขึ้น เพื่อให้หน่วยงานและเครือข่ายในองค์กรผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินแนวตามทาง “ธรรมาภิบาล” ซึ่งลักษณะองค์ประกอบที่กว้างขวางนี้มีได้ชี้ชัดว่าประเทศนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง แม้ว่าอาจมีการแปลความหมายแบบแอบแฝงในคำว่า ระบบการเมืองนั้นน่าจะหมายถึง “ระบอบประชาธิปไตย” ก็ตาม (Democratic Good Governance) ในตอนแรก ๆ ของการใช้คำนี้ยังมีความไม่ลงรอยระหว่างองค์กรระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากอิทธิพลของธนาคารโลกที่มีอยู่มาก ในไม่ช้าคำว่า “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นคำที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะหลังวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปี 1997 ในประเทศไทยและลามไปสู่ประเทศต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว UNDP : กลไกประชาธิปไตย 3 ด้านที่ดี (ความสมดุลระหว่างองค์กร) ในแง่บริบทของไทย การสร้างกลไกประชาธิปไตยที่ดีสามารถส่งเสริมการพัฒนาคนในสังคมให้มีความยั่งยืน ซึ่งองค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Programme-UNDP) ก็เป็นแกนนำในการผลักดันความคิดนี้ในระดับสากล โดยสามารถศึกษาจากเอกสารของ UNDP ในเรื่อง Governance for Sustainable Human Development ซึ่งมีการนิยามกลไกประชาธิปไตยอย่างชัดเจนว่ามี 3 ด้านคือ

1. ด้านประชาสังคม (Civil Society)
2. ด้านภาคธุรกิจเอกชน (Private Sector) และ
3. ภาครัฐ (State) “ประชาธิปไตย” หรือ “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นกลไกฝังลึกอยู่

ภายในที่เชื่อมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน เข้าด้วยกัน กลไกประชาธิปไตยหรือธรรมาภิบาลจึงเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ให้ดำรงอยู่อย่างสันติสุขและมีเสถียรภาพภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยม อย่างไรก็ตามถ้าเราสืบค้นความหมายของ “ธรรมาภิบาล” จะพบว่าจริง ๆ แล้ว คำว่า “ธรรมาภิบาล” ที่ใช้แพร่หลายตั้งแต่ปี 1389 นั้น มีนัยแอบแฝงว่าเป็น “ธรรมาภิบาล” ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย (Democratic Good Governance) ในความหมายของชาติตะวันตก เช่น ธนาคารโลก และองค์กรโลกบาลแห่งอื่น ๆ หมายถึง ระบบการเมืองที่อิงกับแบบจำลองของรัฐที่เน้นประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democratic Polity) ซึ่งมีหน้าที่

- 3.1 ปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิของประชาชน บวกกับ
- 3.2 การบริหารราชการที่มีความเข้มแข็ง ปราศจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง และ

3.3 มีระบบการบริการที่มีความรับผิดชอบ (Accountable) ในระบบการเมืองเช่นนี้ มักเสนอแนะว่า ระบบเศรษฐกิจต้องมีการแข่งขันอย่างเต็มที่ และมีระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ซึ่งมีความเชื่อเช่นนี้มิใช่เรื่องใหม่แต่ประการใด เพียงแต่ใช้ศัพท์ที่ต่างกัน เพราะในทศวรรษ 1960 มีการอ้างอิงถึงสังคมที่ดีในตัวเอง (Good society itself) ภายใต้แนวความคิดการพัฒนาแบบ ตะวันตกที่เป็นกระบวนการพัฒนาที่ทันสมัย “ธรรมาภิบาล” ในวงการวิชาการมีความหมายสองนัย กำเนิดของคำว่า “ธรรมาภิบาล” ในวงการวิชาการมีความหมายในสองนัย กล่าวคือ

นัยแรก เป็นความหมายที่จำกัด ซึ่งธนาคารโลกพยายามสื่อสารโดยตีความว่า หมายถึง ในด้านการบริหารหรือการจัดการของรัฐ

นัยที่สอง เป็นนัยที่รัฐบาลตะวันตกนำมาอ้างอิงคือ เป็นเรื่องทางการเมือง มากกว่า ด้วยเหตุผลนี้จึงมักเกิดความสับสนในวงวิชาการว่า จะหมายถึงนัยแรก หรือนัยที่สองแท้ที่จริงแล้ว องค์การระหว่างประเทศนั้นมิได้ยึดถือ “ธรรมาภิบาล” อย่างเคร่งครัด ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เพราะทั้งธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ก็มักปล่อยเงินกู้แก่ประเทศต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็น “Bad Governance” อย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่ว่าประเทศนั้น จะเป็นประชาธิปไตยหรืออยู่ภายใต้ระบบเผด็จการทางทหาร ธนาคารโลกก็พร้อมในการปล่อยกู้เสมอ มา ไม่ว่าจะเป็นอาร์เจนตินา ชิลี สมัยปีโนเช่ อิหร่าน หรือเกาหลีใต้หรือกรณีของประเทศที่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างกว้างขวาง เช่น อิรัก แซร์ไฮตี เป็นต้น คำถามที่สำคัญมีเกี่ยวกับ

“ธรรมาภิบาล” คือ เพราะเหตุใด รัฐบาลตะวันตกจึงเริ่มคิดถึงเรื่องนี้อย่างจริงจังในปลายทศวรรษ 1980 ในแง่ของการส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล คำตอบต่อ คำถามนี้อย่างน้อยมี 4 คำตอบ คือ ประการแรก ประสบการณ์ของการปล่อยกู้ยืมเงินภายใต้โครงการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

ประการที่สอง การกลับมาอีกครั้งของทุนนิยมเสรีแบบใหม่ในตะวันตก (Neo-Liberalism)

ประการที่สาม การล่มสลายของระบบคอมมิวนิสต์ และ

ประการที่สี่ กระแสการส่งเสริมประชาธิปไตยในประเทศกำลังพัฒนา

1. การปล่อยเงินกู้ภายใต้โครงการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

ทั้งธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ต่างมีประสบการณ์อย่างดีในการปล่อยเงินกู้ ในการปรับโครงสร้างให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาในช่วงทศวรรษ 1980 การปรับโครงสร้างดังกล่าวนี้ มักเป็นการลดบทบาทของรัฐ เพื่อลดการอุดหนุนหรือใช้จ่ายเกินตัวของรัฐบาลต่าง ๆ ในประเทศกำลังพัฒนาโดยต้องการให้มีการลดการบิดเบือนกลไกราคา เพื่อกระตุ้นให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพ เพื่อเน้นการส่งออกเป็นยุทธศาสตร์หลัก การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้างสถาบัน ในช่วงทศวรรษ 1980 นี้ ธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ต่างก็พยายามทำให้รัฐใน

ประเทศกำลังพัฒนามีขนาดเล็กลง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจนั้น มักมีผู้ได้ประโยชน์และผู้เสียประโยชน์ ยิ่งกว่านั้นการปรับโครงสร้างดังกล่าว ไม่อาจทำได้ถ้าปราศจากความมุ่งมั่นทางการเมืองจากฝ่ายข้าราชการและประชาชน ดังนั้น ทั้งสององค์กรโลกบาลจึงเริ่มตระหนักว่าการปฏิรูปโดยการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างเดียว ไม่อาจทำได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าปราศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสถาบันธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นการปลดปล่อยการเงินเสรีหรือการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

2. การกลับมาอีกครั้งของทุนเสรีนิยมแบบใหม่ในตะวันตก ธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศมีความสนใจว่า การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ทำมาโดยตลอดในช่วงทศวรรษ 1980 ไม่อาจไปสู่ความสำเร็จได้ เพราะรัฐในประเทศต่าง ๆ ยังไม่มีลักษณะของโครงสร้างอภิมหาแบบตะวันตก อิทธิพลของลัทธิเสรีนิยมแบบใหม่นั้นกลับมาเป็นที่นิยมในตะวันตกเมื่อปลายทศวรรษ 1970 ซึ่งเน้นให้รัฐดำเนินตามกลไกราคาอย่างเต็มที่ โดยให้มีการลดบทบาทของรัฐลง เน้นการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และเน้นด้านอุปทานทางเศรษฐกิจที่ส่งเสริมบทบาทของปัจเจกชนและวิสาหกิจเอกชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งแนวความคิดเสรีนิยมใหม่นี้ ซ่อนอยู่ในนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจของธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ภายใต้โครงการปล่อยเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ แต่สิ่งที่ควรพิจารณาคบคู่ไปด้วยก็คือ แนวความคิดเสรีนิยมแบบใหม่ ไม่ใช่เป็นเรื่องทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เท่านั้น แต่มีนัยที่เข้มงวดของการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเกี่ยวข้องกับบทบาทของการเมืองและของรัฐ ว่าควรมีบทบาทเช่นใด เสรีนิยมแบบใหม่ เน้นให้รัฐมีบทบาทที่น้อยลง (Minimal State) ในแง่นี้ แนวคิดแบบเสรีนิยมแบบใหม่ที่เน้นให้รัฐมีบทบาทที่น้อยลง (Minimal State) นั้น ยังมีหน้าที่ทางการเมืองที่เชื่อมต่อระหว่างตลาดกับรัฐผ่านกลไกประชาธิปไตย แนวความคิดนี้ในทางสุดขั้ว เน้นว่า ความล้มเหลวในการพัฒนาของประเทศด้อยพัฒนาจำนวนมากมีมูลเหตุมาจากการแทรกแซงของรัฐมากเกินไป และขาดกลไกของประชาธิปไตยที่ส่งเสริมให้มีกิจการค้าแบบเสรีนิยมอย่างแท้จริง การมีระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีประชาสังคมที่มีความเป็นอิสระและมีความหลากหลาย แนวความคิดเสรีนิยม สรุปว่า ความล้มเหลวของการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจนั้น มีผลที่เชื่อมโยงโดยตรงกับปัจจัยทางการเมืองที่ไม่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะระบบเผด็จการทางทหาร สิ่งที่แนวความคิดเสรีนิยมเน้นมาโดยตลอดก็คือ ประชาธิปไตยนั้นต้องดำเนินควบคู่กับเศรษฐกิจเสรี ซึ่งมีรัฐบาลที่เข้มแข็งที่มีความรับผิดชอบต่อประชาสังคม มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงน้อย และเน้นการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งรัฐในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมนั้นสามารถ “จัดสรรสินค้าสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

3. การล่มสลายของคอมมิวนิสต์เสริมแนวคิดธรรมาภิบาล การล่มสลายของระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ ในปลายทศวรรษ 1980 เป็นปรากฏการณ์ที่ช่วยหนุนเสริมให้แนวความคิดธรรมาภิบาลมีอิทธิพลมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นการตอกย้ำว่า รัฐคอมมิวนิสต์ที่ไม่ใช่

ประชาธิปไตย ไม่สามารถสร้างเศรษฐกิจแบบยั่งยืนได้ โดยเฉพาะหากระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์นั้นเต็มไปด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวง การจัดการที่ผิดพลาด ความสำเร็จประสิทธิภาพ และความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลโดยตรงจากการขาดประชาธิปไตย และการไม่มีส่วนร่วมของประชาสังคมด้วยเหตุนี้ จึงมีการเสนอว่า การมีเสรีภาพทางการเมืองเป็นเงื่อนไขจำเป็นของเสรีภาพทางเศรษฐกิจ และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การก่อตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาและบูรณาการแห่งยุโรปในปี 1991 (พ.ศ. 2534) จึงมีหน้าที่ในการช่วยบูรณะและฟื้นฟูประเทศในยุโรปตะวันออกและประเทศในเครือสหภาพโซเวียตให้มีเสรีภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้มีประชาธิปไตยที่มีหลายภาคการเมือง มีลักษณะพหุนิยม และมีระบบเศรษฐกิจแบบตลาด

4. กระแสการส่งเสริมประชาธิปไตยในประเทศกำลังพัฒนาประเด็นสุดท้ายในเรื่องการกลับมาใหม่ของธรรมาภิบาล คือ ผลกระทบของกระบวนการเคลื่อนไหวและประชาธิปไตย ซึ่งเกิดขึ้นทั่วโลกในช่วงทศวรรษ 1980 ทั้งในลาตินอเมริกาและในทวีปอื่น ๆ ทั่วโลก ทั้งในกรณี จีน ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ บังคลาเทศ และเนปาล ล้วนเป็นกระแสให้ประเทศต่าง ๆ หันมาสนใจในเรื่อง “ธรรมาภิบาล” กันอย่างจริงจัง

ความหมายธรรมาภิบาล

JICA ของประเทศญี่ปุ่น กล่าวว่า Good Governance หมายถึง ประสิทธิภาพของรัฐในการบริหารและสนองตอบความต้องการของประชาชน รวมทั้งแนวการพัฒนาที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วมและความยุติธรรมทางสังคม (ยุค ศรีอาริยะ, 2546)

เกษม วัฒนชัย (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ธรรมาภิบาล แปลว่า การกำกับที่ดี การดูแลอย่างดีเป็นหลักคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประกันว่าในองค์การจะไม่มีกรณีฉ้อราษฎร์บังหลวง จากความหมายของนักวิชาการที่ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ Good Governance ดังกล่าว

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) ได้ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ ฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้ รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมือ อันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2548) ได้ให้ความหมายว่าธรรมาภิบาล หมายถึง กรอบในการบริหารจัดการขององค์กรต่าง ๆ ในการบริหาร ระบบบริษัทก็จะเรียกว่า Corporate Good Governance ในราชการก็เรียกว่า Public Governance ซึ่งกรอบการบริหารจัดการนี้ มีทั้งดีและไม่ดี เรียกว่า Good Governance ที่ไม่ดี เรียกว่า Bad governance

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2548) ได้ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาล เป็นระบบโครงสร้างกระบวนการและความสัมพันธ์ของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในการจัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของรัฐซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี

ประเวศ วะสี (2548) ได้ให้ความหมายว่า การที่สังคมประกอบด้วยภาคสำคัญ ๆ 3 ภาค คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เมื่อพิจารณาถึงธรรมาภิบาลก็จะรวมถึงความโปร่งใส ความถูกต้องของสามภาคดังกล่าว ธรรมาภิบาลเป็นเสมือนพลังผลักดันที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศไทย

สามารถ อินตามูล (2548) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ เน้นการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความเป็นธรรมทั้งในความคิดและการปฏิบัติ มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีความเสมอภาค รับผิดชอบโปร่งใส คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก อันจะเป็นพลังขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

United nations economic and social commission for Asia and the pacific : UN ESCAP (1989 อ้างอิงมาจาก สุทัศน์ สุทธิคุณสมบัติ, 2552) หลักการของธรรมาภิบาลหรือ Good Governance ตามที่ UN ESCAP กำหนดไว้มี 8หลักการ คือ การมีส่วนร่วม (Participatory) การปฏิบัติตามกฎหมาย (Rule of law) ความโปร่งใส (Transparency) ความรับผิดชอบ (Responsiveness) ความสอดคล้อง (Consensus oriented) ความเสมอภาค (Equity and inclusiveness) การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) และการมีเหตุผล (Accountability)

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ได้ให้ความหมายว่า หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การปกครอง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแล กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนให้เป็นไปในครรลองคลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน หลักธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษานี้ครอบคลุมถึงหลักธรรมทางศาสนา ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ที่บุคคลทั้งหลายพึงมีและพึงปฏิบัติ

ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557) ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่ดีมีประสิทธิภาพ

และประสิทธิผล ใช้แนวทางประชาธิปไตย และเคารพในสิทธิมนุษยชน โดยมีการเชื่อมโยง ความถูกต้อง เป็นธรรม สุจริตโปร่งใสความรับผิดชอบ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วม ให้มีการ สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่อย่างสันติมีความเข้มแข็ง ตลอดจน มีการใช้อำนาจในการพัฒนา ประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืนและมีเสถียรภาพ

ดังนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึง การบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา นี้มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หากได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึง ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติ ปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีความเสมอภาค คำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมเป็นหลัก ปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ระเบียบนี้ มีผลใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่ 11 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา โดยระเบียบนี้กำหนดให้ ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการ โดยยึดหลักการ 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542)

1. หลักนิติธรรม (The rule of law) ได้แก่ ตราบกฏหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตาม กฏหมาย และข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฏหมาย มิใช่อำนาจอใจหรืออำนาจ ของตัวบุคคล
2. หลักคุณธรรม ((Morality) ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม และส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ
3. หลักความโปร่งใส (Accountability) ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม (Participation) ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาความสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความเห็น การไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า (Cost-effectiveness or economy) ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ยั่งยืน

วนิดา แสงสารพันธ์ (2544) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้ คือ

1. จะต้องมีความโปร่งใส (Transparency) ซึ่งรวมถึงการมีการดำเนินงานที่เปิดเผยมีระบบกติกาที่ตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้การทุจริตและบิดเบือนผลประโยชน์สาธารณะเกิดขึ้นได้ยาก

2. มีความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจของตนและมีเหตุผลที่อธิบายได้ (Accountability) กล่าวคือ เป็นความรับผิดชอบในบทบาทภาระหน้าที่ต่อสาธารณะชน โดยมีการจัดองค์กร การกำหนดกฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงานที่สนองต่อความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งยังสามารถที่จะถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้ในเชิงปริมาณ คุณภาพและประสิทธิภาพ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) คือ กระบวนการที่ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการสังคม ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2551) กล่าวถึงหลักการของธรรมาภิบาล ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม Rule of Laws

หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการ คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลัก “ไม่มีความผิด และไม่โทษโดยไม่มีกฎหมาย” และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

1. หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจ การตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ
2. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
3. หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบ จากตัวแทนของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจโดยปราศจากข้อบกพร่อง
4. หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็น โดยใช้หลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ
5. หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมาย และทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม
6. หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้น ๆ ไม่ได้
7. หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญอยู่ได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2. ด้านหลักคุณธรรม Ethics

ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการ คือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลง คอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ Corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิษภัยของ

คอร์ปชั่นได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

1. องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง
2. องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง
3. องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง
4. องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง สำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณนั้นเป็น การกระทำผิดวิชาชีพนิยมได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพนิยมโดย เฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ และการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. ด้านความโปร่งใส Transparency

ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการ คือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้คุณ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

1. ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้
 - 1.1 มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น
 - 1.2 โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน
 - 1.3 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน
 - 1.4 มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น
 - 1.5 มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่
 - 1.6 มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง
2. ความโปร่งใสด้านให้คุณ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้
 - 2.1 มีค่าตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ
 - 2.2 มีค่าตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
 - 2.3 มีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์
 - 2.4 มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

3. ความโปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- 3.1 มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
- 3.2 มีวิธีการพิจารณาโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม
- 3.3 มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด
- 3.4 มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
- 3.5 หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง
- 3.6 มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต
- 3.7 มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

4. ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- 4.1 ประชาชนได้เข้ามารับรู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
- 4.2 ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทานการออกกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ
- 4.3 ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดยวิธีการต่าง ๆ มากขึ้น
- 4.4 มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้ามาร่วมตรวจสอบ

4. หลักการมีส่วนร่วม Participation

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ เช่น การแลกเปลี่ยน การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการ คือ

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ

เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

3. ระดับการวางแผนร่วมกันและการตัดสินใจเป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ระดับนี้มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาโตตุลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

4. ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงสุดของการมีส่วนร่วม คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. หลักสำนักรับผิดชอบ Accountability

มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงานหรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุ่งของการปฏิบัติถือว่า สำนักรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้

1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การมีเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนักรับผิดชอบ กล่าวคือ องค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

2. ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุ และเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน

เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของโครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคน ร่วมใจกันทำงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์การ

3. การปฏิบัติการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรม สำคัญกับผิดชอบอยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์การ ผู้บริหารให้ความสนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆในองค์การ

4. การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ

5. การมีแผนการสำรอง ส่วนประกอบสำคัญขององค์การที่มีลักษณะ วัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบต้องมีการวางแผนฟื้นฟูที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์การได้ทราบและ เข้าใจถึงแผน และนโยบายขององค์การ และที่สำคัญคือต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง สมบูรณ์อย่างเปิดเผย

6. การติดตามและประเมินผลการทำงาน องค์การจำเป็นต้องมีการติดตาม และประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตาม มาตรฐานคุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการ ดำเนินการแก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์การ

6. หลักความคุ้มค่า Value for Money

หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาล นั้นเอง ประกอบด้วย

1. การประหยัด หมายถึง

- 1.1 การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม
- 1.2 การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์
- 1.3 การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน
- 1.4 การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน
- 1.5 การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง

- 2.1 มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2 มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

2.3 มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน

3. ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง

3.1 การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย

3.2 การมีการเน้นผลงานด้านบริการ

3.3 การมีการประเมินผลการทำงาน

3.4 ผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำ

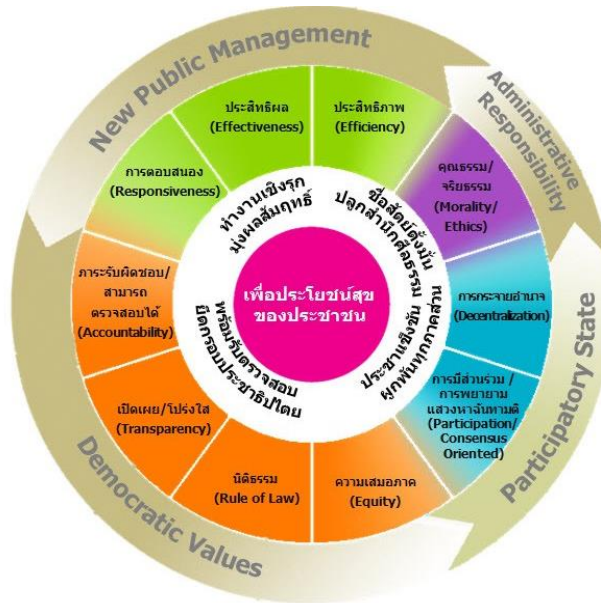
เมื่อมีหลักการที่เป็นแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลแล้ว หน่วยงานที่ต้องการใช้หลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งสร้างธรรมาภิบาลสามารถประยุกต์ใช้ได้และวัดระดับการมีธรรมาภิบาลของหน่วยงานตนได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้วในหน่วยงาน ภาพข้างล่างนี้เป็นตัวอย่างของการนำหลักการข้างต้นไปสร้างตัวชี้วัดและนำไปทดสอบจริงในหน่วยงาน และสามารถแสดงผลให้เข้าใจได้ง่าย ทำให้ผู้บริหารสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานของหน่วยงานให้มีธรรมาภิบาลมากขึ้นได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นพอจะสรุปองค์ประกอบของธรรมาภิบาลได้ ดังนี้

1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
ระบบราชการ (ก.พ.ร.) กล่าวถึง หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามมติ
คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 ได้มีมติเห็นชอบกับหลักธรรมาภิบาลของ
การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามที่ สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ โดยประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ
และ 10 หลักการย่อย ดังนี้

พหุ ประสิทธิภาพ ชีว

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555)

ภาพประกอบ 2 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็นหลักประสิทธิผล (Effectiveness) ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลักการตอบสนอง (Responsiveness) ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ภาวะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

3. ประชาธิปไตย (Participatory State) หลักนิติธรรม (Rule of Law) ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ ความเสมอภาค (Equity) ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคล ผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

4. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/ Consensus Oriented) ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ ในประเด็นที่สำคัญการกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethic) ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย หรือ I AM READY

เกษม วัฒนชัย (2546) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

1. เป้าหมายสอดคล้อง (Relevance) ต่อสังคม
2. กระบวนการโปร่งใส (Transparency)
3. ทุกชั้นตอนมีผู้รับผิดชอบ (Accountability)

แต่จะเป็นหลักการใดก็ตาม ก็จะทำให้เห็นว่าหลักการทั้งหลายล้วนมีจุดมุ่งหมายที่จะรักษา “ความสมดุล” ในมิติต่าง ๆ ไว้ เช่น หลักคุณธรรมก็คือการรักษาสมดุลระหว่างตนเองกับผู้อื่น คือ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือตัวเองจนเดือดร้อน ซึ่งการที่มีความโปร่งใส เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมตรวจสอบก็เพื่อมุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เห็นถึงความสมดุลดังกล่าวว่าอยู่ในวิสัยที่ยอมรับได้ ส่วนหลักความรับผิดชอบต่อสังคมก็ต้องสมดุลกับเสรีภาพที่เป็นสิ่งสำคัญของทุกคน และหลักความคุ้มค่าก็ต้องสมดุลกับหลักอื่น ๆ เช่น บางครั้งองค์การอาจมุ่งความคุ้มค่าจนละเลยเรื่องความเป็นธรรมหรือโปร่งใส หรือบางครั้งที่หน่วยงานโปร่งใสมากจนคู่แข่งชั้นล่างรู้ความลับที่สำคัญในการประกอบกิจการ ความสมดุล หรือธรรม จึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล

ที่มา : เกษม วัฒนชัย (2546)

ภาพประกอบ 3 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ปารีชาติ เทพอารักษ์ (2550) ได้แสดงความเห็นว่า ธรรมาภิบาลเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการพัฒนา คือ ส่วนที่เป็นวิธีการ หมายถึง เครื่องมือหรือกลไกของการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา ในส่วนที่เป็นเป้าหมาย หมายถึง ระบบบริหารจัดการที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ความเป็นประชาธิปไตย ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเคารพสิทธิ

มนุษยชนและยึดมั่นในความสุจริต ความถูกต้องดีงามและโปร่งใส ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม เป็นหลักที่ถือเป็นกฎ กติกาในสังคมที่ทุกคนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ดังนั้น การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของสมาชิก ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ดีมีความเป็นธรรมและมีความชัดเจน มีระบบลงโทษที่เหมาะสม รวมทั้งมีการบังคับใช้ที่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนจะช่วยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกละเมิดโดยการใช้อำนาจรัฐ และจะเกิดผลในทางตรงกันข้ามหากกฎหมายและระบบยุติธรรมอ่อนแอ จะก่อให้เกิดพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากข้อกฎหมายและแพร่กระจายอย่างกว้างขวาง นำไปสู่การทุจริต การใช้อำนาจหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อไม่ให้กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และกระทบต่อการลงทุนทางเศรษฐกิจ
2. หลักคุณธรรม เป็นการพัฒนาให้บุคลากรของภาครัฐยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ธรรมาภิบาลเป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพและยึดถือระบบคุณธรรม โดยมีความเชื่อว่า ระบบคุณค่าและค่านิยมต่าง ๆ ของระบบราชการเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมของข้าราชการ และชี้นำวิธีการให้บริการแก่ประชาชนด้วย
3. หลักความโปร่งใส ถ้าการทำงานของภาครัฐมีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส และเปิดเผย ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ถึงวิธีการและขั้นตอนการทำงาน มีโอกาสเข้ามาตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล จะทำให้ความด้อยประสิทธิภาพและการทุจริตประพุดติมิชอบของข้าราชการลดลง
4. หลักการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยที่ทวีความสำคัญต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองมากขึ้นทุกขณะ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมรับรู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินการของโครงการ รวมถึงได้รับการเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อการเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ โดยมีการแสดงทัศนะต่าง ๆ ต่อการดำเนินงานที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อให้รัฐบาลนำไปประกอบการตัดสินใจระดับนโยบาย การให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนควบคุมการดำเนินงาน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นการสื่อสารสองทาง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างรัฐกับประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างความสามัคคีในชาติ ในขณะที่เดียวกันจะก่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบนโยบายและดำเนินการของรัฐให้ดำเนินงานที่รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

5. หลักความคุ้มค่า การพัฒนาที่ยั่งยืนรัฐจะต้องบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม คำนึงถึงความประหยัด คุ้มค่า ทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ โดยยึดถือประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด

6. หลักความสำนึกรับผิดชอบ เป็นกระบวนการทำงานที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น ความสำนึกรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานต้องมีลักษณะสำคัญ 6 อย่าง คือ มีเป้าหมายชัดเจน ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน มีประสิทธิภาพ จัดพฤติกรรมที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดความรับผิดชอบ ทำงานอย่างไม่หยุดยั้งและการมีแผนสำรอง การติดตามประเมินผลการทำงาน เนื่องจากภาครัฐเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่สำหรับการบริหารจัดการกิจการของรัฐทุกระดับ ดังนั้นจึงต้องสร้างเครื่องมือและวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบและตรวจสอบได้ จะเป็นการตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมข้าราชการให้รับผิดชอบต่อภารกิจ ต่อสังคม กระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาของประชาชน เคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลที่ตามมาจากการกระทำของตนเอง

หลักการของธรรมาภิบาล หรือ Good governance ตามที่ UNESCAP (1989) อ้างอิงมาจาก สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ, 2552) กำหนดไว้ 8 หลักการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participatory) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งชายหญิง คือ การตัดสินใจที่สำคัญในสังคม และสร้างความสามัคคีให้เกิดกับประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระไม่มีกีดกัน สมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงาน สถาบัน หรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย

2. การปฏิบัติตามกฎ (Rule of law) ธรรมาภิบาลต้องการความถูกต้องตามกฎหมายของกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ลำเอียง มีการปฏิบัติอย่างเสมอภาค และเป็นธรรมกับประชาชนโดยเท่าเทียมกัน ทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายเดียวกัน

3. ความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใสเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา สิ่งนี้ช่วยแก้ปัญหาการทุจริต และคอร์รัปชันได้ ทั้งในภาครัฐและเอกชน สื่อจะเข้ามามีบทบาทอย่างมาก สำหรับการตรวจสอบและรายงานผลงานดำเนินงานโดยการนำเสนอข่าวสารที่ถูกต้องให้แก่สังคมได้รับทราบ

4. ความรับผิดชอบ (Responsiveness) ความรับผิดชอบเป็นการพยายามให้คนทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดสำหรับการปฏิบัติงาน กล้าที่จะคิด กล้าที่จะตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อผลการคิด และตัดสินใจนั้น ๆ

5. ความสอดคล้อง (Consensus oriented) ความสอดคล้องต้องกันเป็นการกำหนดและสรุปความต้องการของคนในสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยพยายามหาจุดสนใจร่วมกันและความต้องการที่สอดคล้องกันของสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง

ในสังคม การจะพัฒนาสังคมได้ต้องทราบความต้องการที่สอดคล้องต่อกันของสังคมนั้น ๆ ด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ก่อน

6. ความเสมอภาค (Equity and inclusiveness) ความเสมอภาคเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากภาครัฐ ทั้งการบริการด้านสวัสดิการ ตลอดจนสาธารณูปโภค ด้านอื่น ๆ

7. หลักประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) คือ วิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยการผลิตและจำหน่ายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่างบเงินที่ลงทุนหรือการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษยชาติ โดยพัฒนากระบวนการเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

8. การมีเหตุผล (Accountability) การมีเหตุผลเป็นความต้องการในทุกสังคม ประชาชนทุกคนต้องตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อการกระทำของตนด้วยผลที่สมเหตุสมผล การมีเหตุผลไม่สามารถกระทำได้ ถ้าปราศจากการปฏิบัติตามกฎหมาย ความโปร่งใส และตรวจสอบได้

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ได้ระบุว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลที่ดีควรประกอบไปด้วย

1. หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หมายถึง หลักการที่มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียน โดยมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นธรรมมีการบังคับใช้กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรการเชิงซ้อน (Double Standard) มีการดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมายไม่ใช้กฎหมายไปแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม คำนึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของบุคคลในโรงเรียน

2. หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ปลอดจากการทำผิดวินัย ปลอดจากการทำผิดกฎหมาย ปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การบริหารที่ยึดหลักการเปิดเผยตรงไปตรงมาและเข้าใจง่าย มีความชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน เช่น การมีระบบงานที่ชัดเจน มีระบบคุณธรรมในการเลือกหรือแต่งตั้งบุคลากร รวมถึงการให้ข้อมูลที่โปร่งใส การเปิดโอกาสให้สังคมภายนอกเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยองค์ประกอบเครื่องชี้วัดความโปร่งใสมี 4 ด้าน คือ ความโปร่งใสด้านโครงสร้างระบบงาน ด้านระบบการให้ทุนด้านระบบการให้โทษ และด้านการเปิดเผยระบบงาน

4. หลักความมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการรับรู้ การบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา ร่วมวางแผนปฏิบัติการ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย การแบ่งสรรข้อมูลร่วมกัน การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน การวางแผนร่วมกันและการพัฒนาศักยภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

5. หลักความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง หลักการเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบซึ่งสะท้อนความรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบในผลงานหรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะและมีระบบติดตามผล

6. หลักความคุ้มค่า (Value for money) หรือหลักประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) หมายถึง การบริหารจัดการที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมสำหรับการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน รวมทั้งป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อมและมีความสามารถที่จะแข่งขันกับภายนอก

สุภาพร คำสำแดง (2556) ได้สรุปองค์ประกอบ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การกำหนดระเบียบ กฎ กติกา ข้อตกลง ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรม ของสถานศึกษา อันเป็นที่ยอมรับของบุคลากรและบุคลากรทุกคน ยินยอม พร้อมใจปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เหล่านี้กันอย่างเคร่งครัด โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา และภายใต้กฎระเบียบของทางราชการ มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้บุคลากรในสถานศึกษายึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่หมู่คณะส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันในสถานศึกษาโดยปรับปรุงกลไก การทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคมอย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้บุคลากรตรวจสอบความถูกต้องได้ชัดเจน รู้ขั้นตอนที่จะติดต่อกันและสามารถตรวจสอบการทำงานได้

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการบวนการตัดสินใจปัญหาสำคัญต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม ตลอดจน การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติ สามารถทำได้โดยอิสระ ไม่มีการบังคับ ทุกคนเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การพยายามทำให้ทุกคนทุกฝ่ายตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนแก่สถานศึกษา และการเอาใจใส่ในปัญหาสาธารณะ รวมทั้งมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างโดยพยายามหาทางออกที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับร่วมกันได้ และกล้ายอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลที่มีความประหยัดใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการที่มีคุณภาพ รวมทั้งการรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557) กล่าวว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดย United Nations Development Programmer (UNDP) มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อมโดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรม (Legitimate Intermediate Institution)

2. กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of Law) การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3. ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) กระบวนการทำงานกฎเกณฑ์ กติกาต่าง ๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ (Free Flow of Information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

4. การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus Orientation) การตัดสินใจดำเนินนโยบายใด ๆ ของภาครัฐต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคมให้เกิดเป็นความเห็นร่วมกัน (Broad Consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็ประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม

5. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) กระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณภาพ การมีคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมการมีระบบราชการที่สุจริตโปร่งใส ตรวจสอบได้ การมีกระบวนการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมือง การมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ได้สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ

6. ความเสมอภาค (Equity) ประชาชนทุกคนมีความสามารถอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ในสังคม เช่น โอกาสพัฒนาหรือมีความเป็นอยู่ที่ดี โดยรัฐเป็นผู้จัดสรรสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการโดยเท่าเทียมกัน

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) กระบวนการและสถาบันต่าง ๆ เช่น รัฐสามารถจัดสรรใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวมรวมถึงการทำงานที่รวดเร็วมีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การตัดสินใจใด ๆ ของภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนต้องกระทำ โดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานนั้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลักและมีจิตใจเสียสละเห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

9. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision) การที่ผู้นำและประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

บ็องร์ ลิมพันธ์ (2560) สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลคือหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก ดังนี้

1. หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมายและกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจของบุคคลนักวิชาการ

2. หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่

เป็นประโยชน์โดยตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความชัดเจน

4. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การได้สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์และการแสดงประชามติ

5. หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่าเป็นการบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลของนักทฤษฎีและนักวิจัยผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลจากนักทฤษฎี ทั้ง 10 ทั้งนักทฤษฎี สามารถแบ่งองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลได้เป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

นักทฤษฎี/นักวิจัย	องค์ประกอบหลัก
สำนักนายกรัฐมนตรื (2542)	1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า

ตาราง 3 (ต่อ)

นักทฤษฎี/นักวิจัย	องค์ประกอบหลัก
วนิดา แสงสารพันธ์ (2544)	1. จะต้องมีความโปร่งใส 2. มีความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจของตน และมีเหตุผลที่อธิบายได้ 3. การมีส่วนร่วมของประชาชน
ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2559)	1. ด้านหลักนิติธรรม Rule of Laws 2. ด้านหลักคุณธรรม Ethics 3. ด้านความโปร่งใส Transparency 4. หลักการมีส่วนร่วม Participation 5. หลักสำนึกรับผิดชอบ Accountability 6. หลักความคุ้มค่า Value for Money
ปาริชาติ เทพอารักษ์ (2550)	1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2552)	1. หลักนิติธรรม 2. หลักความโปร่งใส 3. หลักการมีส่วนร่วม 4. หลักความรับผิดชอบ 5. หลักความคุ้มค่า 6. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล 7. การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม 8. การตอบสนอง 9. การกระจายอำนาจ

ตาราง 3 (ต่อ)

นักทฤษฎี/นักวิจัย	องค์ประกอบหลัก
UNESCAP (1989 อ้างถึงใน สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ, 2552)	1. การมีส่วนร่วม (Participatory) 2. การปฏิบัติตามกฎหมาย (Rule of law) 3. ความโปร่งใส (Transparency) 4. ความรับผิดชอบ (Responsiveness) 5. ความสอดคล้อง (Consensus oriented) 6. ความเสมอภาค (Equity and inclusiveness) 7. หลักประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) 8. การมีเหตุผล (Accountability)
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553)	1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า
สุภาพร คำสำแดง (2556)	1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า
ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557)	1. การมีส่วนร่วมของประชาชน 2. กฎหมายที่ยุติธรรม 3. ความเปิดเผยโปร่งใส 4. การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม 5. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม

ตาราง 3 (ต่อ)

นักทฤษฎี/นักวิจัย	องค์ประกอบหลัก
	6. ความเสมอภาค 7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม 9. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์
บ็องอร์ สิมพันธ์ (2560)	1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบต่อ 6. หลักความคุ้มค่า

ตาราง 4 การสรุปสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

ชื่อนักวิชาการ	หลักธรรมาภิบาล										
	สำนักนายกรัฐมนตรี (2542)	วนิดา แสงสารพันธ์ (2544)	ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2545)	ปาริชาติ เทพอารักษ์ (2550)	สำนักงาน (ก.พ.ร.) (2555)	UNESCAP (1989 อ้างถึงในสุทัศน์ สุทธิกุล (2552)	ศุภศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557)	บ็องอร์ สิมพันธ์ (2560)	ความถี่
1. หลักนิติธรรม	✓		✓	✓	✓		✓	✓		✓	7
2. หลักคุณธรรม	✓		✓	✓			✓	✓		✓	6
3. หลักความโปร่งใส	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	8
4. หลักการมีส่วนร่วม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	9
5. หลักความรับผิดชอบต่อ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	8

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อนักวิชาการ หลักธรรมาภิบาล	สำนักนายกรัฐมนตรี (2542)	วนิดา แสงสารพันธ์ (2544)	ฉวีลวดี บุรีกุล และคณะ (2545)	ปาริชาติ เทพอารักษ์ (2550)	สำนักงาน (ก.พ.ร.) (2555)	UNESCAP (1989 อ้างอิงในสุทัศน์ สุทธิกุล (2552)	ศาสตราจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557)	บ็อง อริสมันต์ (2560)	ความถี่
6. หลักความคุ้มค่า	✓		✓	✓	✓		✓	✓		✓	7
7. ต้องมีความโปร่งใส		✓									1
8. มีความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจของตนและมีเหตุผลที่อธิบายได้		✓									1
9. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล					✓	✓			✓		3
10. การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม					✓				✓		2
11. การตอบสนอง					✓						1
12. การกระจายอำนาจ					✓						1
13. การปฏิบัติตามกฎ						✓					1
14. ความสอดคล้อง						✓					1
15. ความเสมอภาค						✓			✓		2
16. การมีเหตุผล						✓					1
17. การมีส่วนร่วมของประชาชน									✓		1
18. กฎหมายที่ยุติธรรม									✓		1
19. ความเปิดเผยโปร่งใส									✓		1
20. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม									✓		1
21. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม									✓		1
22. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์									✓		1

สรุปจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปหลักธรรมาภิบาลสรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นหลักสำคัญ ๆ มี 6 ด้าน ดังนี้ หลักนิติธรรมคิดเป็นร้อยละ 70 หลักคุณธรรมคิดเป็นร้อยละ 60 หลักความโปร่งใสคิดเป็นร้อยละ 80 หลักการมีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 90 หลักความรับผิดชอบคิดเป็นร้อยละ 80 และหลักความคุ้มค่าเป็นร้อยละ 70 โดยผู้วิจัยนำองค์ประกอบที่มีค่าร้อยละ 60 ขึ้นไป มาเป็นองค์ประกอบหลักของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ดังนั้นจึง สรุปได้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม คือ กฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิกโดยมีการยินยอมพร้อมใจ มิใช่กระทำกันตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคลมีความเสมอภาคกัน
2. หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการธรรมาภิบาลเพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงาม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย
3. หลักความโปร่งใส คือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างคว้าวางใจซึ่งกันและกัน ระบบราชการที่สุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้
4. หลักการมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจ มีการกระจายอำนาจ และการตัดสินใจดำเนินนโยบายใด ๆ ต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคมให้เกิดเป็นความเห็นร่วมกันบนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม
5. หลักความรับผิดชอบ คือ การพยายามทำให้ทุกคนทุกฝ่ายตระหนักในสิทธิหน้าที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนแก่สถานศึกษา และการเอาใจใส่ในปัญหาสาธารณะ รวมทั้งมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างโดยพยายามหาทางออกที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับร่วมกันได้
6. หลักความคุ้มค่า คือ หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้มีความประหยัดใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

เกษม วัฒนชัย (2546) กล่าวถึงการบริหารแบบธรรมาภิบาลในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. การบริหารการศึกษาต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการของระบบการศึกษาไทย ซึ่งอะไรที่เป็น Nonrelevance หรือ Less Relevance ต้องตัดทิ้ง เพราะเราไม่มีงบประมาณพอที่จะทำทุกอย่าง ซึ่งอยากให้อำนาจเรื่องความสอดคล้อง (Relevance) อยู่ในหลักสูตรการบริหารการศึกษา เรื่องการบริหารการศึกษาต้องสอดคล้องกับระบบ เพราะฉะนั้นการบริหารการศึกษาต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการของระบบการศึกษาไทย ซึ่งในหลักธรรมาภิบาลถ้าเอาไปใช้ในสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์หรือเป็นประโยชน์เฉพาะตนเองหรือพวกพ้อง ตรงนี้ต้องรับผิดชอบในเชิงธรรมาภิบาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคืองบประมาณทุกบาทที่โรงเรียนได้มาต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจะคอร์รัปชันไม่ได้ ตรงนี้เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญ
2. กระบวนการบริหารต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และได้ประสิทธิผล (effectiveness)
3. ทุกขั้นตอนต้องโปร่งใส (Transparency) และมีเหตุผล (Reasonableness) เรื่องความมีเหตุผลมาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งมี 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ 1) ทางสายกลาง (Moderation) หรือมัชฌิมาปฏิปทา 2) ทำอะไรต้องมีเหตุผล (Reasonableness) และ 3) มีภูมิคุ้มกัน (Self immunity)
4. ต้องมีระบบรับผิดชอบต่อผลการบริหารการศึกษา (Accountability) ต้องสร้างระบบให้มีคนรับผิดชอบ ครูใหญ่หัวหน้าหมวด ผู้อำนวยการเขตเลขาธิการของแห่งต่าง ๆ ต้องรับผิดชอบ ถ้าสร้างตรงนี้เชื่อว่าระบบจะมีธรรมาภิบาลและสามารถเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็ว

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักการดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักความคุ้มค่า โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารสถานศึกษาบุคคล และบริหารทั่วไป ในการจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ดังแผนภูมิความสัมพันธ์ ดังนี้

ภาพประกอบ 4 การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

จากที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า การใช้ธรรมาภิบาลในสถานศึกษานั้นจะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการบริหารซึ่งเกิดจากการบูรณาการนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความร่วมมือ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มาปรับใช้กับการบริหารสถานศึกษาซึ่งผลให้สถานศึกษาสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีศักยภาพสอดคล้องกับนโยบาย โปร่งใสทุกขั้นตอน สามารถตรวจสอบได้

บทบาทผู้บริหารในการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

ผู้บริหารนั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนองค์การ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารนั้น มีนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2543) ได้กล่าวว่า ในการนำธรรมาภิบาลปฏิบัติผู้บริหารควรบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม ให้ความยุติธรรมกับทีมงาน การตัดสินใจก็ควรให้ทีมงานมีส่วนร่วม ชี้แจงให้ทุกคนเข้าใจถึงบทบาทและปัญหาที่แท้จริงในการปฏิบัติงานเพื่อการบริหารจัดการที่ดี

ยุทธ วงฉัตรธาร (2543) กล่าวว่า การสร้างกระบวนการธรรมาภิบาลหรือการกำกับดูแลกิจการที่ดีควรเริ่มต้นด้วยความตั้งใจจริงของคณะผู้บริหารและคณะกรรมการที่เข้มแข็ง ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่สามารถคานอำนาจซึ่งกันและกัน และต้องมีประสบการณ์ในการบริหารองค์กร โดยกำหนดแนวทางการบริหารชี้ให้เห็นบทบาทและทิศทางที่ชัดเจนในการดำเนินงาน

ร่วมกันสร้างกระบวนการจัดการที่รัดกุมมีการพิจารณาตัดสินที่ดีเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย
สร้างความคล่องตัวให้เกิดขึ้นในการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวเกี่ยวกับบทบาทบริหารสถานศึกษาของ
ผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานะนิติบุคคล ซึ่งได้กำหนดแนวทางการบริหารโดยใช้
หลักธรรมาภิบาล คือ

1. รวบรวมและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน การบริหารแนวใหม่
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารและตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลมากกว่าสามัญสำนึก ดังนั้น ผู้บริหารจึง
จำเป็นจะต้องรวบรวม จัดระบบและใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหารและตัดสินใจให้มากที่สุด
เท่าที่จะทำได้
2. วางแผนและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การวางแผนมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารมี
ทิศทางในการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน สามารถ
ดำเนินการบริหารตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
ตามแผน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. ศึกษากฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาที่เป็น
นิติบุคคล ผู้บริหารมีอำนาจบริหารอย่างอิสระ เดียวกันก็รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนอย่างเต็มที่
ดังนั้นเพื่อป้องกันความผิดเชิงกฎหมายและตัดสินใจของตน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ
กฎหมายอย่างแท้จริง
4. การบริหารและการตัดสินใจโดยองค์คณะบุคคล การศึกษาเป็นการบริการ
สาธารณะเพื่อให้การบริหารและตัดสินใจมีความถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารควรดำเนิน
โดยใช้องค์คณะบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
5. จัดระบบบัญชีให้ครบถ้วนถูกต้อง ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดทำระบบบัญชีให้
ครบถ้วน ความถูกต้องตามระบบและระเบียบของทางราชการเพื่อการบริหารของตนเป็นไปด้วยความ
โปร่งใสและสุจริต

สามารถ อินตามูล (2548) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแบบ
ธรรมาภิบาลต้องอาศัยปัจจัยหลายประการในการบริหารให้มีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารจะต้องเป็น
บุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดเวลา ทั้งข้อกฎหมาย กฎข้อบังคับ องค์ความรู้ทางการบริหารในด้านต่าง ๆ
เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการบริหาร เนื่องจากการบริหารแบบธรรมาภิบาลนั้นผู้บริหารจะต้องมี
ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ซึ่งจะทำการตัดสินใจ การวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นไป
อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารจะต้องยึดหลักพุทธศาสนาในการบริหาร โดยนำหลักธรรมมา
บูรณาการกับการบริหารแบบธรรมาภิบาล ซึ่งจะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของคน
ในองค์กร

จากที่กล่าวมาพอที่จะสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแบบธรรมาภิบาล เป็นการบริหารโดยการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมทางการศึกษา เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา/หน่วย งานทางการศึกษา และบริหารจัดการโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพ อาทิการสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับ ภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ทำให้เกิดการประหยัด การใช้ทรัพยากรในด้านต่าง ๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนา โดยเข้ามามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

การประเมินความต้องการจำเป็น PNI

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงาน เป็นความแตกต่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (What is) หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (What should be) (Witken and Altschuld) ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) นั้น เป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่ใช้ ในการศึกษาความแตกต่าง (Discrepancy) หรือการศึกษาช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นจริง (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือก ช่องว่างหรือความต้องการ จำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป (คมศร วงษ์รักษา, 2540)

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่าง ผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และการเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Witkin (1984) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวัง โดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) และนำมาจัดเรียงลำดับ และเลือกความ ต้องการจำเป็นมาแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ Kaufman, Rojas และ Mayer (1993)

Revier, Berkowitz, Carter และ Ferguson (1996) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมิน ความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ทำอย่างเป็นระบบเพื่อค้นหาสารสนเทศมาใช้ในการ ตัดสินใจ นอกจากนี้

Witkin และ Altschuld (1995) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการประเมิน ความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผน

การดำเนินงาน (2) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และ (3) การใช้ประโยชน์จากความ ต้องการจำเป็น

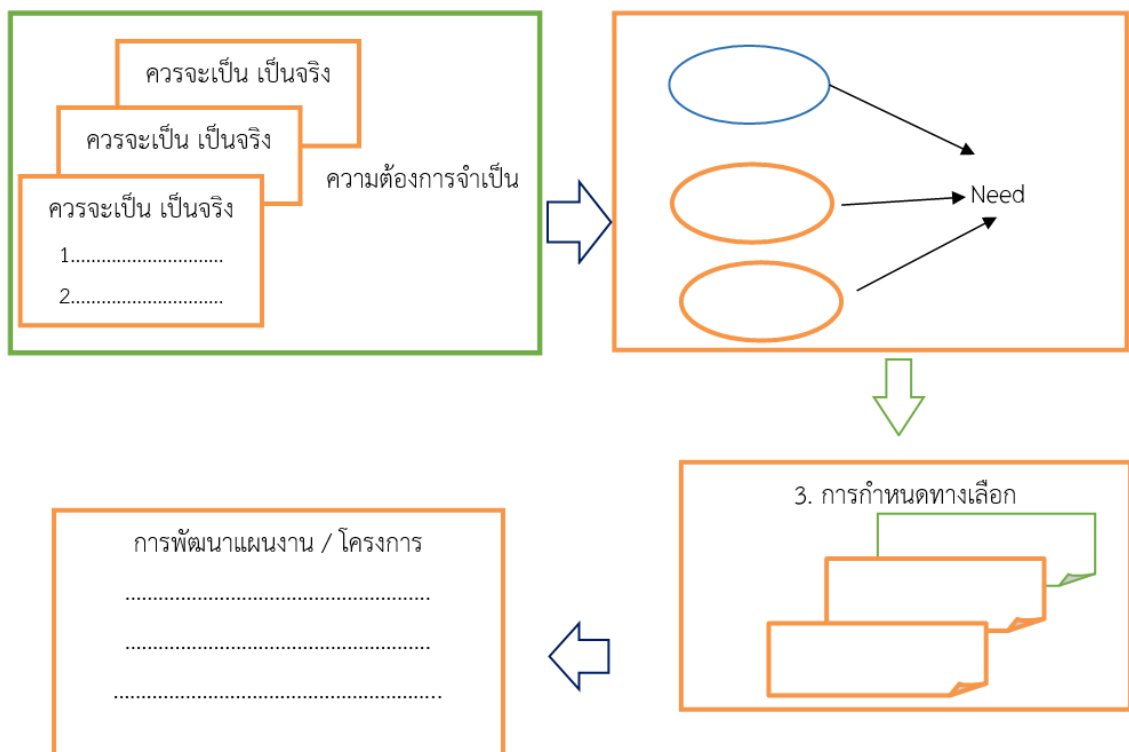
จากการศึกษาความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการของ การวิเคราะห์ช่องว่าง หรือความแตกต่าง (Gap/discrepancy analysis) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็นและมีการ จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นว่า ความต้องการจำเป็นอะไรสำคัญก่อนหลัง เพื่อนำผล มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

1. การระบุความต้องการจำเป็น (Needs identification)
2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs analysis)
3. การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs solution)

การดำเนินงานทั้งสามขั้นตอน แสดงดังภาพประกอบ 5 (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

2. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2546) ได้กล่าวสรุปขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

1. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
4. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
5. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นและการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data gathering) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
2. เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก
4. วิเคราะห์สาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. จัดเรียงลำดับ (Set priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean difference analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi component data analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted needs index)

2. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ 1 การจัดเรียงลำดับทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

3. พัฒนาแผนการปฏิบัติ เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป

4. ประเมินผล ของการประเมินความต้องการจำเป็น

5. รายงานผล การประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น

3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น

3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล

3.3 การกำหนดเครื่องมือการเก็บข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การจัดทำรายงาน

3.6 การใช้ผลประเมิน

4. ประเภทของวิธีการใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทประเมินความต้องการจำเป็น

จำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมมามัน ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยทุติยมาน เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์ทุติยมาน กลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อประเมินงานวิจัยเพื่อต้องการประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of Needs Assessment Research) ที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของแต่ละวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสำรวจ การระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs Survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด และระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้วจึงทำการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัยสำรวจ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะใช้นิยามความแตกต่าง หรือนิยามการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs Prioritization)

2. การใช้แบบสอบถามวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ถือว่าเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่และกว้างและลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้ตอบความต้องการจำเป็น ที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็นของของบุคคลหรือระดับองค์กร

3. การใช้วิธีการสัมภาษณ์ คือการคุยอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งนิยมใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ เช่น เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การปรับตัว เจตคติ ความสนใจ รวมทั้ง คุณลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติในด้านวิธีการปฏิบัติ การใช้การสัมภาษณ์เพื่อวัดความสามารถในด้านความรู้ความคิดทางสติปัญญาที่สามารถใช้ได้ แต่ต้องระมัดระวังในกรณีที่ถูกสัมภาษณ์มีหลายคนและใช้คำถามคนละชนิดคนละเรื่อง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการเปรียบเทียบคะแนน

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ความหมายการสนทนากลุ่ม

เกษมสิงห์ เฟื่องฟู (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่มหมายถึงการจัดให้มีกลุ่มคนที่เป็นผู้รู้มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ หรือคุณลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันที่สุดและคาดว่าเป็นกลุ่มที่สามารถตอบประเด็นคำถามที่นักวิจัยสนใจได้ดีที่สุด มีสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มมีจำนวน 7-8 คน เป็นกลุ่มที่มีลักษณะโต้ตอบและโต้แย้งกันดีที่สุดในก่อให้เกิดการสนทนาที่เปิดกว้าง

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) หมายถึง การร่วมพูดคุยกันอย่างสนิทสนมระหว่างผู้นำการสนทนาและผู้ร่วมสนทนา

หรือระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ การสนทนากลุ่มควรมีสมาชิกในวงสนทนา 7-8 คน เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ

รัตนะ บัวสนธิ์ (2552) กล่าวถึงการสนทนากลุ่มไม่ใช่การสัมภาษณ์กลุ่ม แม้ว่าลักษณะการดำเนินงานจะอาศัยการสัมภาษณ์พูดคุยระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มบุคคลก็ตาม โดยปรากฏความแตกต่าง กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง การสัมภาษณ์กลุ่มจะเป็นการซักถามบุคคลต่าง ๆ ในกลุ่มตามประเด็นที่นักวิจัยกำหนด โดยมุ่งให้บุคคลได้ตอบ มีปฏิสัมพันธ์กับนักวิจัยเป็นหลักโดยตรง การสัมภาษณ์กลุ่มจะอาศัยความคิดเห็นจากสมาชิกของกลุ่มให้ร่วมกันตอบและตรวจสอบซึ่งกันและกันตามประเด็นคำถามของผู้สัมภาษณ์ ประการที่สองสำหรับการสนทนากลุ่ม กลุ่มบุคคลผู้เข้าร่วมสนทนาจะเป็นกลุ่มบุคคลที่นักวิจัยได้คัดเลือกกำหนดให้เข้าร่วม โดยพิจารณาตามคุณสมบัติต่าง ๆ แล้ว กำหนดให้บุคคลเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์กันให้มากที่สุด คือ มุ่งให้บุคคลในกลุ่มได้มีการอภิปรายโต้แย้งกัน ประการที่สาม การสนทนากลุ่มจะใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลไม่ยาวนานเหมือนการสัมภาษณ์กลุ่ม การสนทนากลุ่มจะใช้เวลาที่สั้นกว่า โดยใช้เฉพาะการเก็บข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการและเมื่อได้คำตอบแล้วก็จะยุติการสนทนา นอกจากนี้การสนทนากลุ่มจะแตกต่างจากการประชุมสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) หรือการประชุมระดมสมอง เนื่องจากไม่ใช่การแสวงหาคำตอบที่เป็นข้อสรุปหรือความคิดเห็นร่วมกันที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ ที่ลงตัวของบุคคลในกลุ่มดังเช่นวิธีการทั้งสองในข้างต้น แต่การสนทนากลุ่ม ความคิดเห็นที่ได้จากการสนทนาอาจปรากฏความหลากหลายขึ้นอยู่กับมุมมองและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) หมายถึง การให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยเลือกคัดมาจึงมีลักษณะเฉพาะเจาะจงซึ่งมีความแตกต่างกัน นำมาสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นและอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ไม่ต้องการการประเมินตัดสินหรือสรุปลงความเห็นตามที่นักวิจัยกำหนดขึ้นมาซึ่งเป็นวิธีในการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาได้ในระดับระดับหนึ่งตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกระทรวงมีหน้าที่ในการประสานส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบาย

และได้มาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการร่วมบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นแก่สถานศึกษาได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพเกิดประสิทธิภาพและสามารถจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง สำนักงานการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการจัดระบบบริหารสถานศึกษาบุคคล การบริหารสถานศึกษาวิชาการ การบริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไปการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 เป็นต้นมา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

1. การบริหารการศึกษาของท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2550) กล่าวถึงการบริหารการศึกษาของท้องถิ่นไว้ว่า กระทรวงมหาดไทยได้เสนอหลักการและวิธีการจัดการศึกษาท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. หลักการจัดการศึกษาท้องถิ่น ได้ยึดหลักการเดียวกันกับรัฐบาล ได้ใช้การ

กำหนดนโยบายกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นทำ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1.1 หลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเดิมได้รวบอำนาจ

ไว้ในส่วนกลางให้ไปอยู่ในราชการส่วนท้องถิ่น

1.2 หลักการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาท้องถิ่นให้อยู่ในความ

รับผิดชอบของท้องถิ่นและประชาชน

1.3 หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่น

รัฐบาลจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องก็เฉพาะในสิ่งที่ท้องถิ่นและประชาชนยังช่วยตัวเองไม่ได้

2. วิธีการจัดการศึกษาท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารการศึกษาของท้องถิ่นเป็นไป

โดยความเหมาะสม ทางราชการจึงได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของหน่วยงานท้องถิ่นและให้ท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาโดยตรง หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่ช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน

การกระจายการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นนั้นเป็นวิธีการที่จำทำให้ประชาชนได้มองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น และทำให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็วสอดคล้องกับระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

กรมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. มีหน้าที่จัดการการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาภาคบังคับ

2. จัดเด็กที่มีอายุถึงเกณฑ์ในเขตเทศบาลได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง

3. เป็นผู้จัดตั้งและดำรงโรงเรียนส่วนท้องถิ่น

4. ควบคุมและบริหารโรงเรียนส่วนท้องถิ่นในเขตของตนเอง

บุคลากรของท้องถิ่นที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา แบ่งออกได้ 2 ระดับ คือ

1. เจ้าหน้าที่ฝ่ายพนักงานประจำ มีปลัดเป็นหัวหน้าปกครอง บังคับบัญชาพนักงานประจำและนักบริหารการศึกษา ซึ่งมีฐานะเป็นผู้อำนวยการสำนักหรือผู้อำนวยการกองหรือหัวหน้ากอง หรือหัวหน้าฝ่ายการศึกษา เป็นผู้มืบทบาทสำคัญในการบริหารการศึกษาท้องถิ่น

2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายนโยบาย มีคณะบริหารทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมบริหารการศึกษาท้องถิ่น

2. อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาท้องถิ่น

สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น (2549) กล่าวถึงอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาท้องถิ่น ดังนี้

1. การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

2. การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม

3. การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลุกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. พัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ

5. สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน

การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่น

พูน บณู ทิโต ชีเว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ไพฑูรย์ บัวชิต (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม เมื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉัตรยุพิน บ้ายเที่ยง (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลตามการรับรู้ของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้ของพนักงานด้านการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรมและด้านที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และได้จัดทำแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี โดยกำหนดยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาด้านหลักการมีส่วนร่วม 5 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนามีส่วนร่วมในการวางแผน 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนามีส่วนร่วมในการทำงานและพัฒนา 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

มีชัย โสกันทัต (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยการแจกแจง

ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านความศรัทธา ด้านความจงรักภักดี อยู่ในระดับมาก และด้านความทุ่มเทอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รินทร์รัตน์ พิทักษ์ (2553) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาพฤติกรรมระดับความคิดเห็นและเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครูตามตัวแปร เพศ วุฒิการศึกษา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ปรากฏว่า ครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีเห็นว่าพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระสมุห์ ยลโก (จันภักดี) (2555) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ระดับการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษามีดังนี้ คือ 1) ด้านหลักนิติธรรม ก่อนผู้บริหารจะนำกฎ ระเบียบ ข้อบังคับมาใช้ในโรงเรียน ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำประชาพิจารณ์ 2) หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเน้นผู้มีคุณธรรม ยึดถือเรื่องจรรยาบรรณ มีจิตเป็นธรรม 3) หลักความโปร่งใส

ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงในทุกเรื่อง เปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ 4) หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของโรงเรียน เป็นที่ปรึกษาและเป็นกำลังใจให้กับบุคลากร 5) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบในภารกิจของโรงเรียนโดยไม่มีการทอดทิ้งหรือปฏิเสธงาน 6) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรลงมือกระทำงานต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า ทั้งเวลา ผลงานและสิ่งที่ลงทุนไปเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน

กมลลา สุขเกษม (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียนในทัศนคติของข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียนในทัศนคติของข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 29 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่า (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียนในทัศนคติของข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียนในทัศนคติของข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักความรับผิดชอบต่อครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียนในทัศนคติของข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว จำแนกตามโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ฐิติรัตน์ เอี่ยมสกุล (2555) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง ตามความคิดเห็นของครูจำแนก ตามตำแหน่ง สถานภาพและประสบการณ์ทำงาน รวมทั้งศึกษาระดับความต้องการด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อหลักความคุ้มค่าของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง ปีการศึกษา 2554 จำนวน 157 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็น

แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) และการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม และหลักการมีส่วนร่วม

2. พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามตำแหน่ง สถานภาพและประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความต้องการพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง ตามความคิดเห็นของครู เรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ปรากฏผลดังนี้ คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

วัชระ วงษ์วิชา (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของ (Cronbach's Alpha Coefficient) และการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison) โดยการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ (Scheffe's) เพื่อทดสอบหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นรายคู่ ในกรณีที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : F-test) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. สภาพการบริหารโดยใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดคือ ด้านหลัก

นิติธรรม รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความรับผิดชอบ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยการวิเคราะห์ค่า t (t -test) พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่า t (t -test) พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพิจารณาเป็นรายด้าน มีอยู่ 1 ด้าน ที่ไม่แตกต่าง คือ ด้านหลักนิติธรรม

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยการวิเคราะห์ค่า F (F -test) พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่า F (F -test) พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ค่า F (F -test) พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

จตุติมา ชำนาญเพชร (2557) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยใช้หลักความคุ้มค่ามากที่สุด รองลงมาคือหลักนิติธรรม และน้อยที่สุดคือหลักการมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

การประเมินผลใช้หลักความโปร่งใสมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การวางแผนใช้หลักความคุ้มค่า และน้อยที่สุดคือการนำแผนสู่การปฏิบัติโดยใช้หลักความคุ้มค่า

มานี ติจ (2557) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา ใน 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชีและมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบคำถามปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t (t-test) และ F (F-test) และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูและผู้อำนวยการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยภาพรวมรายหลักอยู่ในระดับมาก โดยหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักนิติธรรม รองลงมา คือ หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรมตามลำดับ 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย จำแนกตามเพศ พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย จำแนกตามเพศ อายุและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้าน มีดังนี้ 4.1) ควรมีความยุติธรรมในการตัดสิน กฎระเบียบที่ถูกต้อง 4.2) ควรจัดสรรค่าครองชีพให้กับบุคลากรอย่างเป็นธรรม 4.3) ควรมอบหมายภาระงานตามความรู้ความสามารถให้บุคลากรรับผิดชอบเท่าเทียมกัน 4.4) ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน 4.5) ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น ควรให้ค่าตอบแทนเป็นพิเศษสำหรับบุคลากรที่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานสูง และ 4.6) ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการศึกษาต่อสูงขึ้น เพื่อกลับมาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กมลวรรณ ศรีม่วง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ การวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์เพื่อ การศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 127 คน ได้แก่ พนักงานครู และบุคลากรสนับสนุน จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ ปี การศึกษา 2559 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970) ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe (Scheffe's method) ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

Blumel (2000) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ความร่วมมือกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ (ประเทศเคนยา) การวิจัยนี้พบว่าหลักธรรมาภิบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความร่วมมือต่องานความช่วยเหลือระหว่างประเทศของนักสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ

Clarke (2001) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจนถือเป็นกุญแจสำคัญ การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังคงมีปัญหาอยู่จากการที่ยังคงมีการถือพรรคถือพวกพ้อง

Casey-Cooper (2005) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างคณะผู้บริหารโรงเรียนของเขตการศึกษาโมร็อกโก กลุ่มตัวอย่างของคณะผู้บริหารโรงเรียนในเมืองซานเบอนาดิโน มลรัฐแคลิฟอร์เนียได้ เจตนาเพื่อค้นคว้าว่าการปฏิบัติหน้าที่ประจำจะส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งในอดีตการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คือการทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผนงานวิจัยนี้ จึงทำเพื่อวิเคราะห์ จำแนก หาค่าเชิงพรรณนา ศึกษาความได้เปรียบในการ

ตั้งคณะผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดกับนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนของตนมากกว่าคณะทำงานในอดีตภายใต้เงื่อนไขต่างๆ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน ผลการวิจัยยังบอกกว่า คณะบริหารโรงเรียนควรมีภาวะผู้นำและยึดความต้องการของนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วย ก็จะทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาสูงมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น ครูผู้บริหารโรงเรียนควรปรับโครงสร้างใหม่จะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ทำให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาที่ดีขึ้นต่อไป

Zheng (2007) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการจัดการที่มั่นคง ผลการศึกษาพบว่า 1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจะนำไปสู่การพัฒนาในการดำเนินการที่มั่นคง โดยการบริหารจัดการนั้นจะต้องนำหลักการจัดการบริหารจัดการที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา 2) การเปลี่ยนแปลงการบริหารภายในองค์กรจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารที่มั่นคงและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันด้านสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นพอจะสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษานั้นส่วนใหญ่นั้นจะเน้นการบริหารสถานศึกษาให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารให้มากที่สุด ทั้งในด้านการวางแผนการจัดการศึกษา การบริหารสถานศึกษาบุคคล งานวิชาการ การกำหนดนโยบายรวมถึงการประเมินผล และจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ มีความอดทน อดกลั้น หนักแน่น กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม โปร่งใส มีลักษณะความเป็นผู้นำและเป็นประชาธิปไตย ซึ่งตรงกันกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติโดยใช้หลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า ทำให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของสถานศึกษาอย่างมั่นคง ยั่งยืนสืบไป

บทที่ 3

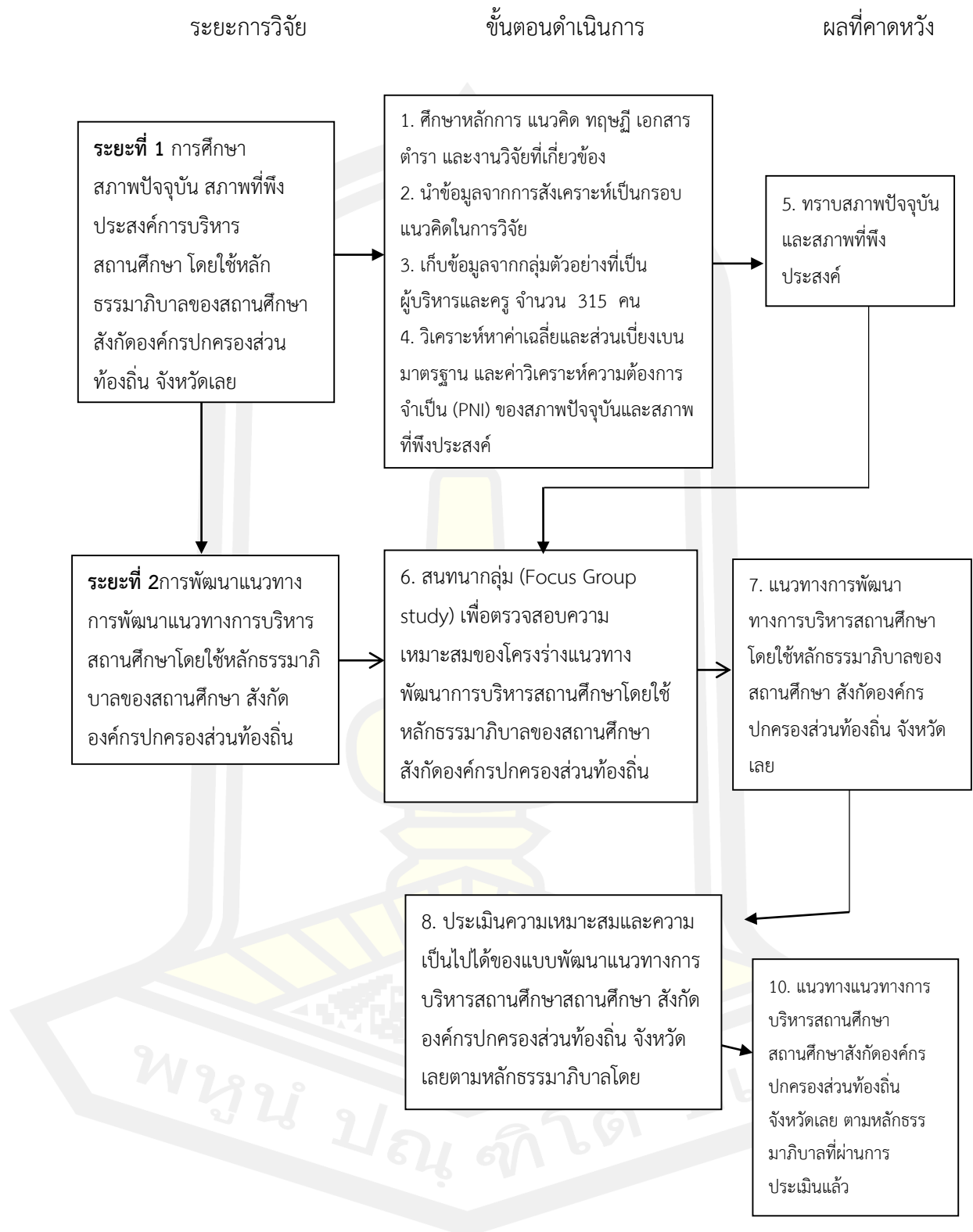
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย รายละเอียดแต่ละระยะมีดังนี้

พหุ ประถมศึกษา

ภาพประกอบ 6 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสังเคราะห์

1.2 นำข้อมูลจากการสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย วัตถุประสงค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน ดังนี้

1.2.1 หลักนิติธรรม

1.2.2 หลักคุณธรรม

1.2.3 หลักความโปร่งใส

1.2.4 หลักการมีส่วนร่วม

1.2.5 หลักความรับผิดชอบ

1.2.6 หลักความคุ้มค่า

1.3 นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.5 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1.6 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น PNI

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษา และข้าราชการครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ปีการศึกษา 2562 จำแนกเป็น

ผู้บริหารหรือรักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษา	จำนวน 26 คน
ข้าราชการครู	จำนวน 289 คน
รวมประชากร	จำนวน 315 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารหรือรักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 186 คน ได้มาโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 นี้ เป็นแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบเติมคำ และ แบบมาตราส่วนประมาณค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการสังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert's Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาความคิดเห็น

เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

3.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา

3.2.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณ Rating scale ของ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2561)

3.2.3 ร่างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนให้ครอบคลุมเนื้อหาตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา

3.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 5 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ (หาความเที่ยงตรง: Validity) และความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of consistency) รวมทั้งให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1) จบการศึกษาทางด้านการศึกษาและประเมินผล ด้านการวิจัยการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน หรือสาขาที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

2) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานการสอนหรือครูผู้มีความเชี่ยวชาญพิเศษขึ้นไป

3) เป็นผู้มีประสบการณ์ทางการบริหารในสถานศึกษาเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี หรือปฏิบัติงานด้านบริหารสถานศึกษา 4 ฝ่ายไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

3.1 ดร.อนุภูมิ คำยัง รองคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย วุฒิกการศึกษา ปร.ด. (วิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา)

3.2 ดร. กัญญานันท์ ปัญญาดา รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขอนแก่น สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย วุฒิกการศึกษา ปร.ด. (บริหารการศึกษา)

3.3 นางสาวอัญชกร นนทโคตร ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดเทศบาลเมืองเลย วุฒิกการศึกษา ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ)

3.4 ดร.ทัศนีย์ ฤทธิมนตรี ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 วุฒิกการศึกษา ประ.ด. (หลักสูตรและการสอน)

3.5 นางณัฐิกา นครสูงเนิน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลนาด้วง
สังกัดเทศบาลตำบลนาด้วง วุฒิกการศึกษา คม. (บริหารการศึกษา)

3.2.6 หาคุณภาพแบบสอบถามจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ คำนวณหาค่า
ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of Consistency)
กำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน	+1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้
ให้คะแนน	0	ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้
ให้คะแนน	-1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดได้

ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00

3.2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้
(Try Out) เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้ กับผู้บริหารและครูผู้สอนสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีความคล้ายคลึงกับกลุ่ม
จำนวน 30 คน คิดเป็นสัดส่วนของผู้บริหาร 10 คน ครูผู้สอน 20 คน เพื่อหาความเที่ยงของเครื่องมือ
และหาคุณภาพแบบสอบถาม วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
ของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป
วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha
Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่า ตั้งแต่
.70 ขึ้นไป

3.2.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึง
ท้องถิ่นจังหวัดเลย เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น
ผู้บริหาร และครูผู้สอนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

4.2 ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น จังหวัดเลย เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4.3 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผ่านผู้รับ - ส่ง หนังสือราชการของท้องถิ่น จังหวัดเลย และติดต่อขอรับคืนด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจความสมบูรณ์ของการตอบจากนั้น นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) ดังนี้

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561)

4.51–5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51–2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.1.3 สรุปข้อเสนอแนะตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้แนวทางการพัฒนาต่อไป

5.1.4 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยการนำผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น ซึ่งคำนวณจากสูตรต่อไปนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ค่าจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ซึ่งสูตรในการคำนวณมีดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ	PNI _{modified}	แทน	ดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
	I	แทน	ค่าเฉลี่ยที่ต้องการให้เกิด
	D	แทน	ค่าเฉลี่ยที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

1. ขั้นตอนดำเนินการ

ในการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ตรวจสอบความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา ดำเนินการศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูล คือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและนักวิชาที่มีความรู้เรื่องธรรมาภิบาลในสถานศึกษา จำนวน 8 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Study) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของโครงสร้างแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1.2 จัดทำแนวทางการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย และจัดทำคู่มือการดำเนินการฉบับจริง เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยในระยะที่ 2 นี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

- 2.1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน
- 2.2 พระสงฆ์ จำนวน 1 รูป
- 2.3 อาจารย์จากมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน
- 2.4 ครู จำนวน 2 คน

โดย จำนวน 8 คน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา และมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกำหนดวันที่ 28 มีนาคม 2564 ณ โรงเรียนสวนกล้วยช่วยชั้นวิทยาผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1. พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปณฺเฑ ดร.ตำแหน่ง อาจารย์สาขาวิชา พุทธศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยูร แสงใส ตำแหน่ง อาจารย์ สาขาวิชา ครุศาสตร์ มหาลัยบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 3. ดร.ณัฐณรงค์ พิริยการ ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกล้วยช่วยชั้นวิทยาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
 4. นายทรงวุฒิ ทาระสา ผู้อำนวยการโรงเรียนกุดดุกวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
 5. นายพนมไพโร ปราบแกะ ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลภูเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต
 6. นายศิระคิน คำหนองไผ่ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
 7. ดร.สายปวีร์ เพี้ยเขมร ครูโรงเรียนบ้านปากกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
 8. ดร.จามรี ศิริจันทร์ ครูโรงเรียนสวนกล้วยช่วยชั้นวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
 - 3.2 สร้างกรอบการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
 - 3.3 สร้างตารางสำรวจและบันทึกการอ่านวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
 - 3.4 ตรวจสอบกรอบการวิเคราะห์และตารางสำหรับสำรวจและบันทึกการอ่านวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาจารย์ที่ปรึกษา

3.5 สร้างแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Study) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

4. การเก็บรวบรวม

4.1 นำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ตามกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Study) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบประเมินที่ได้รับคืนมา

5.1.2 ตรวจสอบให้คะแนนของแบบประเมิน ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561)

ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ที่ได้จากการสรุปผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Study) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา นำความคิดเห็น คำชี้แนะ มาปรับปรุง พัฒนา ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ตามแบบธรรมาภิบาล มาจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

6.2 สถิติพื้นฐาน

1) ค่าร้อยละ

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่ม

n แทน จำนวนของคะแนนในกลุ่ม

3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ใช้สูตรดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561)

$$S.D. = \frac{\sqrt{N\sum x^2 - (\sum x)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x แทน คะแนน

N แทน จำนวนคน

\sum แทน ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
PNI	แทน	ความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปและได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1. ผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		ตอบ (คน)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญา	0	0
	ปริญญาตรี	106	59.57
	ปริญญาโท	68	38.30
	ปริญญาเอก	4	2.13
รวม		178	
อายุราชการ/ ประสบการณ์การทำงาน	0 - 5 ปี	40	22.45
	6 - 10 ปี	73	40.82
	11 - 15 ปี	47	26.53
	16 - 20 ปี	11	6.12
	21 ปีขึ้นไป	7	4.08
รวม		178	
ตำแหน่ง	ผู้บริหารสถานศึกษา	15	8.43
	ครู	163	91.57
รวม		178	

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม 178 คน จาก 186 คน คิดเป็นร้อยละ 95.70 เมื่อแบ่งตามวุฒิการศึกษา พบว่า วุฒิปริญญาตรีตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ร้อยละ 59.57 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุราชการ/ประสบการณ์การทำงานพบว่า

ส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.82 มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 8.43 และครู ร้อยละ 91.57

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ตาราง 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมและเป็นรายด้าน

การบริหารสถานศึกษา โดยยึดหลักธรรมาภิบาล	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		PNI _{modified}	ลำดับ	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล			
1	หลักนิติธรรม	3.66	มาก	4.24	มาก	0.158	1
2	หลักคุณธรรม	3.83	มาก	4.28	มาก	0.117	2
3	หลักความโปร่งใส	3.87	มาก	4.22	มาก	0.092	5
4	หลักการมีส่วนร่วม	3.76	มาก	4.12	มาก	0.096	4
5	หลักความรับผิดชอบ	3.96	มาก	4.28	มาก	0.081	6
6	หลักความคุ้มค่า	3.85	มาก	4.24	มาก	0.102	3
รวม		3.82	มาก	4.23	มาก		

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.96$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.87$) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.85$) หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 3.83$) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.76$) และ หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.66$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบ

($\bar{X} = 4.28$) หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.24$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.22$) และหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.12$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย พบว่าสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ ดังนี้หลักนิติธรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.158$) หลักคุณธรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.117$) หลักความคุ้มค่า ($PNI_{\text{modified}} = 0.102$) หลักการมีส่วนร่วม ($PNI_{\text{modified}} = 0.096$) หลักความโปร่งใส ($PNI_{\text{modified}} = 0.092$) หลักความรับผิดชอบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.081$) ซึ่งสามารถจำแนกรายละเอียดในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 7 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	PNI_{modified}	ลำดับ
1. ในสถานศึกษามีการแบ่งงานขอบเขตภาระงานและมอบหมายบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงกับความรู้ความสามารถ	3.65	มาก	4.39	มาก	0.202	2
2. ผู้บริหารมีการชี้แจง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน	3.57	มาก	4.39	มาก	0.232	1
3. สถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)	3.78	มาก	4.28	มาก	0.132	6

ตาราง 7 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา โดยใช้หลักนิติธรรม	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	PNI _{modified}	ลำดับ
4. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่าง สม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และ การประเมินผลงานทางวิชาการของครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่าง ชัดเจน	3.78	มาก	4.37	มาก	0.155	3
5. บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วม ในการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมบุคลากรมี ระเบียบ วินัยและจรรยาบรรณ	3.59	มาก	4.11	มาก	0.145	5
6. ผู้บริหารมีการประเมินผลการ ปฏิบัติงาน ด้วยความยุติธรรม เสมอ ภาค มีความเป็นธรรม และชอบธรรม	3.48	ปาน กลาง	4.00	มาก	0.150	4
7. สถานศึกษาออกระเบียบ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	3.70	มาก	4.17	มาก	0.129	7
8. สถานศึกษามีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ กฎ ระเบียบข้อบังคับ ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในสถานศึกษาได้รับทราบ	3.74	มาก	4.20	มาก	0.122	8
รวม	3.66	มาก	4.24	มาก	0.158	

จากตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหาร
สถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

3 ลำดับแรก ดังนี้ สถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ($\bar{X} = 3.78$) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.78$) สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กฎ ระเบียบข้อบังคับให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.74$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้วยความยุติธรรม เสมอภาค มีความเป็นธรรม และชอบธรรม ($\bar{X} = 3.48$)

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ในสถานศึกษามีการแบ่งงาน ขอบเขตภาระงานและมอบหมายบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงกับความรูความสามารถ ($\bar{X} = 4.39$) ผู้บริหารมีการชี้แจง กฎ ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.39$) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำสุดคือ 6. ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้วยความยุติธรรม เสมอภาค มีความเป็นธรรม และชอบธรรม ($\bar{X} = 4.00$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย 3 ลำดับแรก คือ 1) ผู้บริหารมีการชี้แจง กฎ ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน 2) ในสถานศึกษามีการแบ่งงาน ขอบเขตภาระงานและมอบหมายบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงกับความรูความสามารถ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน ส่วนประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กฎ ระเบียบข้อบังคับให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาได้รับทราบ

ตาราง 8 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรโดยการอยู่ร่วมกัน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน	3.76	มาก	4.20	มาก	0.116	3
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง	3.50	ปานกลาง	4.28	มาก	0.224	1
3. ผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดเนื้อหาสาระที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน	3.98	มาก	4.35	มาก	0.093	4
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการทดสอบทางการศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย โปร่งใส และเกิดความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคน	3.74	มาก	4.17	มาก	0.116	2
5. ผู้บริหารเน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.04	มาก	4.39	มาก	0.086	5
6. บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะและมีความตรงต่อเวลา	3.93	มาก	4.26	มาก	0.083	6
รวม	3.91	มาก	4.28	มาก	0.095	

จากตาราง 8 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารเน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 4.04$) ผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดเนื้อหาสาระที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.98$) บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะและมีความตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 3.93$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ($\bar{X} = 3.50$)

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ ผู้บริหารเน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 4.39$) ผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดเนื้อหาสาระที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.35$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ($\bar{X} = 4.28$) ส่วนค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการทดสอบทางการศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย โปร่งใส และเกิดความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคน ($\bar{X} = 4.17$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย 3 ลำดับแรก คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการทดสอบทางการศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย โปร่งใส และเกิดความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคน 3) บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรโดยการอยู่ร่วมกัน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ส่วนประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้ายคือ บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะและมีความตรงต่อเวลา

ตาราง 9 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	PNI_{modified}	ลำดับ
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร	3.98	มาก	4.35	มาก	0.093	3
2. สถานศึกษามีขั้นตอน กำหนดการที่ชัดเจนในการดำเนินการคัดเลือกจัดซื้อจัดจ้าง แบบเรียน หนังสือเรียนอย่างโปร่งใสและเที่ยงธรรม	3.87	มาก	4.28	มาก	0.107	1
3. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษา	3.67	มาก	4.04	มาก	0.101	2
4. สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีเอกสารที่ชัดเจน ตรวจสอบได้	3.91	มาก	4.26	มาก	0.089	4
5. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ผลการดำเนินงาน กิจกรรมของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง	3.93	มาก	4.24	มาก	0.077	6

ตาราง 9 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา โดยใช้หลักความโปร่งใส	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	PNI_{modified}	ลำดับ
6. ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแล ตรวจสอบการ จัดทำบัญชีทะเบียนการเงินและพัสดุ ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันในรูปแบบ ของคณะกรรมการ	3.85	มาก	4.17	มาก	0.085	5
รวม	3.85	มาก	4.20	มาก	0.092	

จากตาราง 9 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใสของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ($\bar{X} = 3.98$) สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงาน กิจกรรมของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.93$) สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีเอกสารที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.91$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 3.67$)

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใสของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ($\bar{X} = 4.35$) สถานศึกษามีขั้นตอน กำหนดการที่ชัดเจนในการดำเนินการคัดเลือก จัดซื้อจัดจ้าง แบบเรียน หนังสือเรียน อย่างโปร่งใสและเที่ยงธรรม ($\bar{X} = 4.28$) สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีเอกสารที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนค่าเฉลี่ย

สภาพที่พึงประสงค์ต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 4.04$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใสของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย 3 ลำดับแรก คือ 1) สถานศึกษามีขั้นตอน กำหนดการที่ชัดเจนในการดำเนินการคัดเลือก จัดซื้อจัดจ้าง แบบเรียน หนังสือเรียน อย่างโปร่งใสและเที่ยงธรรม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษา 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ส่วนประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ผลการดำเนินงานกิจกรรมของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. สถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนการปฏิบัติงานและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.48	ปานกลาง	3.96	มาก	0.138	1
2. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาด้วยกัน	3.65	มาก	4.11	มาก	0.125	2

ตาราง 10 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	PNI_{modified}	ลำดับ
3. สถานศึกษามีการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่าง คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและ บุคลากรทางการศึกษา ชุมชนและ องค์กรต่างๆที่มีในชุมชน	3.74	มาก	4.15	มาก	0.110	3
4. ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา	3.96	มาก	4.28	มาก	0.082	4
5. สถานศึกษามีการแต่งตั้งครูและบุคลากร ทางการศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้มีส่วนได้เสีย เป็น คณะกรรมการกำกับติดตามผลการ ดำเนินงานในสถานศึกษา	3.74	มาก	4.02	มาก	0.076	6
6. สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาที่เกิดจากความต้องการและ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา	3.83	มาก	4.09	มาก	0.068	7
7. สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะทำงาน เป็นทีม สรุปผลการดำเนินงาน แนวทางในการปรับปรุงพัฒนางาน ของสถานศึกษา	3.93	มาก	4.24	มาก	0.077	5
รวม	3.76	มาก	4.12	มาก	0.096	

จากตาราง 10 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหาร
สถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะกรรมการ เป็นทีม สรุปผลการดำเนินงาน แนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.93$) สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่เกิดจากความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.83$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนการปฏิบัติงานและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.48$)

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.28$) สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะกรรมการ เป็นทีม สรุปผลการดำเนินงาน แนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.24$) สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ที่มีในชุมชน ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนการปฏิบัติงานและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.96$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม 3 ลำดับแรก คือ 1) สถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนการปฏิบัติงานและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาด้วยกัน 3) สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ที่มีในชุมชน ส่วนประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่เกิดจากความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา

ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบต่อผู้เรียน
สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา โดยใช้หลักความรับผิดชอบต่อ	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	PNI_{modified}	ลำดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายใน การบริหารงานสถานศึกษาอย่าง ชัดเจน	3.91	มาก	4.26	มาก	0.089	2
2. ผู้บริหารมีการกำหนดปฏิทินการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้ บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ	3.91	มาก	4.26	มาก	0.089	3
3. ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดการ บริหารงานโดยมีการยึดประโยชน์กับ ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.96	มาก	4.26	มาก	0.077	6
4. ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นให้ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษามี ความรับผิดชอบต่อและกล้าที่จะยอมรับ ผลจากกระทำของตน	3.89	มาก	4.26	มาก	0.095	1
5. ผู้บริหารแจ้งให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาทราบถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจ ของตนเอง	4.07	มาก	4.33	มาก	0.064	8
6. ผู้บริหารกำหนดให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษามีการอุทิศตนในหน้าที่ อย่างเต็มความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.00	มาก	4.33	มาก	0.082	5

ตาราง 11 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา โดยใช้หลักความรับผิดชอบ	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	$PNI_{modified}$	ลำดับ
7. สถานศึกษามีการรายงานผล การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่าง ตรงไปตรงมาตามอำนาจหน้าที่อย่าง เหมาะสม	3.89	มาก	4.22	มาก	0.084	4
8. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการ ศึกษา มีความตระหนักและรับผิดชอบ ต่องานในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับ มอบหมาย	4.07	มาก	4.35	มาก	0.070	7
รวม	3.96	มาก	4.28	มาก	0.081	

จากตาราง 17 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารแจ้งให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของตนเอง ($\bar{X} = 4.07$) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักและรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.07$) ผู้บริหารกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างตรงไปตรงมาตามอำนาจหน้าที่อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.89$)

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักและรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.35$) ผู้บริหารแจ้งให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึง

บทบาท อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของตนเอง ($\bar{X} = 4.33$) ผู้บริหารกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการอุทิศตนในหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างตรงไปตรงมาตามอำนาจหน้าที่อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.22$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ

3 ลำดับแรก คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษามีความรับผิดชอบและกล้าที่จะยอมรับผลจากกระทำของตน 2) ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการบริหารงานสถานศึกษาอย่างชัดเจน 3) ผู้บริหารมีการกำหนดปฏิทิน การปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ส่วนประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารแจ้งให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และภารกิจของตนเอง

ตาราง 12 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่าของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา โดยใช้หลักความคุ้มค่า	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย	3.83	มาก	4.24	มาก	0.108	3
2. ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ครูและบุคลากรทางการศึกษานำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา	3.89	มาก	4.26	มาก	0.095	4

ตาราง 12 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา โดยใช้หลักความคุ้มค่า	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	แปลผล	\bar{X}	แปลผล	PNI_{modified}	ลำดับ
3. ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่มี อยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการเรียนการสอน	3.78	มาก	4.20	มาก	0.109	2
4. สถานศึกษามีการจัดสรร งบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียน การสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคตาม ความเหมาะสมและความจำเป็น	3.76	มาก	4.20	มาก	0.116	1
5. สถานศึกษามีการควบคุม ติดตาม ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุก คนปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถ และเต็มเวลา	3.98	มาก	4.30	มาก	0.082	5
รวม	3.85	มาก	4.24	มาก	0.102	

จากตาราง 18 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหาร
สถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่าของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
3 ลำดับแรก ดังนี้ สถานศึกษามีการควบคุม ติดตามให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนปฏิบัติงาน
เต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลา ($\bar{X} = 3.98$) ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ครูและบุคลากรทาง
การศึกษานำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา
($\bar{X} = 3.89$) สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตรงกับความต้องการ
และประโยชน์ใช้สอย ($\bar{X} = 3.83$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 4. สถานศึกษามีการจัดสรร
งบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคตามความเหมาะสม
และความจำเป็น ($\bar{X} = 3.76$)

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักความคุ้มค่าของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ สถานศึกษามีการควบคุม ติดตามให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนปฏิบัติงานเต็มความรู้ ความสามารถและเต็มเวลา ($\bar{X} = 4.30$) ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ครูและบุคลากรทางการศึกษา นำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.26$) สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตรงกับความต้องการและ ประโยชน์ใช้สอย ($\bar{X} = 4.24$) ส่วนค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดสรร งบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคตามความเหมาะสม และความจำเป็น ($\bar{X} = 4.20$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า 3 ลำดับแรก คือ 1) สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาค ตามความเหมาะสมและความจำเป็น 2) ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน 3) สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย ส่วนประเด็นที่มีความ ต้องการจำเป็นลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีการควบคุม ติดตามให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุกคนปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลา

ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ในระยะที่ 1 เกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับ สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) การแปล ความหมาย แล้วผู้วิจัยหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modifine}) และสร้างเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล เพื่อพัฒนาแนวการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ดังนี้

2.1 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา ศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ปรากฏผล โดยเรียงลำดับตามความสำคัญจำเป็น ดังนี้

2.1.1 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม

- 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนโดยยึดระเบียบที่คุรุสภากำหนด ตามมาตรฐานการปฏิบัติตนตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
- 3) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรประพฤติปฏิบัติตนตามวินัยของข้าราชการ
- 4) สนับสนุนให้ครูรู้จักพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดแนวปฏิบัติไว้
- 5) สถานศึกษานำกฎหมายการประเมินผลงานบุคลากรตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด
- 6) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการประพฤติปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ
- 7) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นในการกำหนดวัฒนธรรมองค์กร
- 8) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณและระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
- 9) สถานศึกษาควรจัดประชุมบุคลากรเพื่อร่วมกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 10) สถานศึกษาควรเพิ่มช่องทางในการนำเสนอกฎระเบียบที่มีความหลากหลาย
- 11) จัดทำหลักเกณฑ์ข้อบังคับในสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- 12) หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อสร้างความเข้าใจกับครูและผู้บริหารเพื่อให้เข้าใจบทบาท หน้าที่แนวทางปฏิบัติ และนำเสนอปัญหาข้อคิดเห็น
- 13) ผู้บริหารกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ
- 14) ผู้บริหารกำกับติดตามการจัดซื้อจัดจ้างและดำเนินการด้านพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและใช้จ่ายงบประมาณตามวัตถุประสงค์
- 15) กำหนดผู้รับผิดชอบการเงิน บัญชีและพัสดุแต่ละหมวดอย่างชัดเจน
- 16) บริหารงบประมาณตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้และจัดระบบการตรวจสอบถ่วงดุลการบริหารงบประมาณ

- 17) ผู้บริหารศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในกฎระเบียบให้เป็นปัจจุบัน
- 18) ต้นสังกัดจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติ ข้อบังคับต่างๆ ให้ชัดเจน
- 2.1.2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม
- 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้นำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน
 - 2) ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลาง มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
 - 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์
 - 4) ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม และขจัดความลำเอียง เปิดโอกาสให้ครูอย่างทั่วถึง
 - 5) ผู้บริหารกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ตามความเหมาะสม โดยไม่บีบบังคับ
 - 6) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัยยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย
 - 7) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน รวมทั้งมีการแจ้งเกณฑ์การประเมิน ระยะเวลา ระดับคะแนน ให้ผู้รับการประเมินทราบ
 - 8) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม
 - 9) ต้นสังกัด หรือสถานศึกษาควรยกย่อง เชิดชู บุคลากรที่มีคุณธรรม
 - 10) ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยึดมั่นใน 3 ดี คือ ประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และการห่างไกลยาเสพติด
 - 11) ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องดีงาม
 - 12) ผู้บริหารกำกับติดตามครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน และใช้จ่ายงบประมาณด้วยความสุจริต
 - 13) ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงบประมาณจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรม
 - 14) จัดหาเงินทุนการศึกษาแก่นักเรียนเรียนดีประพฤติดีเพื่อให้โอกาสทางการศึกษา

2.1.3 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า

- 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้
- 2) ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการใช้ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เพื่อความคุ้มค่าของงบประมาณ
- 3) สถานศึกษาควรจัดให้บุคลากรได้เข้าถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4) ผู้บริหารบูรณาการการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันโดยยึดหลักความคุ้มค่า
- 5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ของชุมชนมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา
- 6) ผู้บริหารกระจายงานให้บุคลากรร่วมกันรับผิดชอบและช่วยกันประหยัดพลังงานเช่น ประหยัดน้ำประหยัดไฟฟ้าประหยัดวัสดุ
- 7) ผู้บริหารกำหนดภาระงานให้รับผิดชอบตามความ ถนัดและเหมาะสม โดยยึดหลักประสิทธิภาพ
- 8) ผู้บริหารประชุมเชิงปฏิบัติการทำการ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน ภายใน ภายนอก
- 9) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้ครูไปศึกษาดูงานในด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์
- 10) ประชุมจัดทำโครงสร้างการบริหารงานและขอขบข่ายความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ปัจจุบันและจำนวนบุคลากรในสถานศึกษา
- 11) สถานศึกษาควรตรวจสอบอาคาร สถานที่ เพื่อให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ
- 12) ผู้บริหารทบทวนผลการปฏิบัติงานในแผนการปฏิบัติการประจำปี
- 13) ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคุ้มค่าคุ้มทุนหรือไม่และรายการใดมีการประหยังบประมาณหรือใช้งบประมาณน้อยแต่ได้ผลเกินความคาดหมาย
- 14) สถานศึกษาควรตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์คงเหลือตามปี งบประมาณ
- 15) สถานศึกษาจัดทำทะเบียนซ่อมบำรุงรักษาครุภัณฑ์ทุกรายการ เพื่อใช้ในการควบคุมและตรวจสอบค่าใช้จ่ายและเป็นข้อมูลประกอบการประเมินความคุ้มค่าในการใช้งาน
- 16) ผู้บริหารจัดทำแผนการใช้งบประมาณให้ตรงกับวัตถุประสงค์และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.4 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม

- 1) ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษา ที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา
- 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกการวางแผนการดำเนินการตามแผน ประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ
- 3) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 4) ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้ เชิญวิทยากรท้องถิ่น มาให้ความรู้กับนักเรียน
- 5) จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนานักเรียน
- 6) มีบริหารงานแบบประชาธิปไตย โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนให้ข้อเสนอแนะ เริ่มตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง สภานักเรียน และครู
- 7) บุคลากรร่วมประเมินผลงานซึ่งกันและกัน
- 8) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมระหว่างชุมชนและสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน
- 9) ผู้บริหารประชุมชี้แจง เพื่อให้บุคลากรทราบถึงขอบข่ายงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบ
- 10) ระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาเสนอความเห็นการใช้เงิน

2.1.5 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส

- 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนด้วยความโปร่งใส
- 2) ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส
- 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารทางราชการที่สามารถตรวจสอบได้
- 4) สถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน
- 5) ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือนด้วยความโปร่งใส และเป็นระบบเปิด

- 6) คณะกรรมการประเมินจัดทำคะแนนผลการปฏิบัติงานไว้ตรวจสอบการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้ครูได้รับทราบร่วมกัน
- 7) จัดสรรทุนการศึกษาหรืองบประมาณพื้นฐานให้กับนักเรียนอย่างโปร่งใส
- 8) ผู้บริหารเปิดเผยให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนรับทราบงบประมาณร่วมกัน
- 9) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนของบุคลากรทางการศึกษา
- 10) ผู้บริหารต้องยึดหลักความบริสุทธิ์ คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ กระทำกิจการงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือ ด้วยเจตนา ความคิดอ่าน ที่บริสุทธิ์ โปร่งใส
- 11) ใช้ระบบสารสนเทศที่สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยใช้หลักการ PDCA ในระบบงาน
- 12) ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรับนักเรียนเข้าเรียนด้วยความโปร่งใสและแจ้งงบประมาณแก่ผู้ปกครองทราบก่อนดำเนินการ
- 13) ดำเนินการต่าง ๆ อย่างเปิดเผย เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้และเข้าใจนโยบาย ทิศทาง เป้าหมายของการดำเนินงาน
- 14) ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน
- 15) ก่อนดำเนินงานตามโครงการ ควรขออนุมัติงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา
- 16) สถานศึกษามีแผนการใช้จ่ายเงิน และปฏิบัติตามแผนงานอย่างชัดเจน และให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้และอนุมัติงบประมาณ และเปิดเผยงบประมาณให้ที่ประชุมผู้ปกครองทราบ
- 17) สถานศึกษาควรประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสรรงบประมาณประจำปี โดยมีการแจ้งยอดเงินและการเฉลี่ยไปยังแต่ละฝ่าย
- 18) สถานศึกษาควรกำหนดภารกิจให้มีความเหมาะสมกับงบประมาณและใช้ให้เกิดประโยชน์
- 19) สถานศึกษาควรสำรวจความต้องการงบประมาณของแต่ละฝ่ายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
- 20) สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการตรวจสอบ/รายงาน ผลการดำเนินงานการใช้งบประมาณ
- 21) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน ในการบริหารงบประมาณ

2.1.6 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ

1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบโดยเฉพาะการเรียนการสอนกิจกรรมสอนซ่อมเสริม

2) มีการวัดผลประเมินผลด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมการเอาใจใส่ต่อนักเรียน

3) ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

5) ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมฝึกนักเรียนให้รับผิดชอบตนเอง

6) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการ การกำกับ ติดตาม การนิเทศ

ปฏิบัติงานของบุคลากร

7) ผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร

8) มอบงานสอดคล้องกับความรู้ความสามารถความถนัดและประสบการณ์

9) สถานศึกษาควรนิเทศผลการปฏิบัติงานของบุคลากร กำหนด

และปรับกระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

10) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน

หรือเป็นหุ้นส่วนของปัญหาและร่วมกันแก้ไข

11) จัดให้ครูและบุคลากรรับผิดชอบอยู่เวรยามสถานที่ราชการ

12) บุคลากรทุกคนปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างการบริหารงาน

13) ผู้บริหารกระจายอำนาจการบริหารงานสู่บุคลากรระดับต่าง ๆ

14) ผู้บริหารส่งเสริมความรับผิดชอบการปฏิบัติงานการเงินในสถานศึกษา

15) ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับผลจากการบริหารงานตามหน้าที่

และนโยบาย

ตาราง 13 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม

1. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนโดยยึดระเบียบที่ คุรุสภากำหนด ตามมาตรฐานการปฏิบัติตนตามมาตรฐาน ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.13	มาก	4.13	มาก
2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนว ทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	3.75	มาก	3.88	มาก
3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรประพฤติปฏิบัติตน ตามวินัยของข้าราชการ	4.13	มาก	4.50	มาก
4) สนับสนุนให้ครูรู้จักพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษากำหนดแนวปฏิบัติไว้	4.25	มาก	4.38	มาก
5) สถานศึกษานำกฎหมายการประเมินผลงานบุคลากรตาม ระเบียบกฎหมายที่กำหนด	4.38	มาก	3.75	มาก
6) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการ ประพฤติปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ	3.75	มาก	3.88	มาก
7) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการ เสนอข้อคิดเห็นในการกำหนดวัฒนธรรมองค์กร	3.88	มาก	3.88	มาก
8) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตามระเบียบว่า ด้วยงานสารบรรณและระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมใน สถานศึกษา ระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและ ระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน	4.13	มาก	4.00	มาก
9) สถานศึกษาควรจัดประชุมบุคลากรเพื่อร่วมกำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบ	3.88	มาก	4.00	มาก
10) สถานศึกษาควรเพิ่มช่องทางในการนำเสนอฎระเบียบ ที่มีความหลากหลาย	3.88	มาก	4.38	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

1. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
11) จัดทำหลักเกณฑ์ข้อบังคับในสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย	3.75	มาก	4.00	มาก
12) หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อสร้างความเข้าใจกับครูและผู้บริหารเพื่อให้ เข้าใจบทบาทหน้าที่แนวทางปฏิบัติ และนำเสนอปัญหาข้อคิดเห็น	3.75	มาก	4.25	มาก
13) ผู้บริหารกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่างๆ	3.88	มาก	3.88	มาก
14) ผู้บริหารกำกับติดตามการจัดซื้อจัดจ้างและดำเนินการด้านพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และใช้จ่ายงบประมาณตามวัตถุประสงค์	4.25	มาก	4.25	มาก
15) กำหนดผู้รับผิดชอบการเงิน บัญชีและพัสดุแต่ละหมวดอย่างชัดเจน	4.38	มาก	3.88	มาก
16) บริหารงบประมาณตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ และจัดระบบการตรวจสอบถ่วงดุลการบริหารงบประมาณ	3.63	มาก	4.25	มาก
17) ผู้บริหารศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในกฎระเบียบให้เป็นปัจจุบัน	4.63	มากที่สุด	4.38	มาก
18) ต้นสังกัดจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติ ข้อบังคับต่างๆ ให้ชัดเจน	4.25	มาก	3.88	มาก
รวม	4.00	มาก	4.08	มาก

จากตาราง 13 จะเห็นได้ว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ผลปรากฏว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมที่มีค่าความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้บริหารศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในกฎระเบียบให้เป็นปัจจุบัน มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุดคือบริหารงบประมาณตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้และจัดระบบการตรวจสอบถ่วงดุลการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ จัดทำหลักเกณฑ์ข้อบังคับในสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ทุกฝ่าย อยู่ในระดับ มาก และความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีใน
การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 14 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดย
ใช้หลักคุณธรรม

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้นำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน	3.88	มาก	4.00	มาก
2) ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลาง มาปฏิบัติใน ชีวิตประจำวัน	3.88	มาก	3.88	มาก
3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรใช้หลักการครอง ตน ครองคน ครองงานมาใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์	4.25	มาก	4.13	มาก
4) ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรมและขจัดความลำเอียง เปิดโอกาสให้ครูอย่างทั่วถึง	4.38	มาก	4.38	มาก
5) ผู้บริหารกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การมอบหมาย อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ตามความ เหมาะสม โดยไม่บีบบังคับ	3.63	มาก	4.00	มาก
6) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัยยึดมั่นใน คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย	4.00	มาก	4.50	มาก
7) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการ ปฏิบัติงาน มีเกณฑ์ หรือตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน รวมทั้งมีการแจ้ง เกณฑ์การประเมิน ระยะเวลา ระดับคะแนน ให้ผู้รับการ ประเมินทราบ	3.75	มาก	3.75	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
8) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	3.88	มาก	4.00	มาก
9) ต้นสังกัด หรือสถานศึกษาควรยกย่อง เชิดชู บุคลากรที่มีคุณธรรม	3.63	มาก	4.25	มาก
10) ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยึดมั่นใน 3 ดี คือประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และการห่างไกลยาเสพติด	3.50	ปานกลาง	3.50	ปานกลาง
11) ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องดีงาม	4.13	มาก	4.00	มาก
12) ผู้บริหารกำกับติดตามครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน และใช้จ่ายงบประมาณด้วยความสุจริต	4.63	มากที่สุด	4.00	มาก
13) ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงบประมาณจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรม	3.75	มาก	4.00	มาก
14) จัดหาเงินทุนการศึกษาแก่นักเรียนเรียนดีประพฤติดีเพื่อให้โอกาสทางการศึกษา	3.88	มาก	4.13	มาก
รวม	3.94	มาก	3.94	มาก

จากตาราง 18 จะเห็นได้ว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ผลปรากฏว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม ที่มีค่าความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้บริหารกำกับติดตามครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน และใช้จ่ายงบประมาณด้วยความสุจริต มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยึดมั่นใน 3 ดี คือ ประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และการห่างไกลยาเสพติด อยู่ในระดับ ปานกลาง ข้อที่มีความเป็นไปได้สูงสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัยยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย อยู่ในระดับ มาก และความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนยึดมั่นใน 3 ดี คือประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และการห่างไกลยาเสพติด
อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 15 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดย
ใช้หลักความคุ้มค่า

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้	3.63	มาก	4.13	มาก
2) ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการใช้ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เพื่อความคุ้มค่าของงบประมาณ	4.25	มาก	3.75	มาก
3) สถานศึกษาควรจัดให้บุคลากรได้เข้าถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.13	มาก	3.63	มาก
4) ผู้บริหารบูรณาการการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันโดยยึดหลักความคุ้มค่า	4.00	มาก	4.13	มาก
5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ของชุมชนมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา	3.88	มาก	4.13	มาก
6) ผู้บริหารกระจายงานให้บุคลากรร่วมกันรับผิดชอบและช่วยกันประหยัดพลังงานเช่น ประหยัดน้ำประหยัดไฟฟ้า ประหยัดวัสดุ	4.25	มาก	4.50	มาก
7) ผู้บริหารกำหนดภาระงานให้รับผิดชอบตามความ ถนัดและเหมาะสม โดยยึดหลักประสิทธิภาพ	3.75	มาก	4.50	มาก
8) ผู้บริหารประชุมเชิงปฏิบัติการทำการ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน ภายใน ภายนอก	4.13	มาก	4.00	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
9) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้ครูไปศึกษาดูงานในด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์	4.38	มาก	4.50	มาก
10) ประชุมจัดทำโครงสร้างการบริหารงานและขอข่ายความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ปัจจุบันและจำนวนบุคลากรในสถานศึกษา	4.13	มาก	4.38	มาก
11) สถานศึกษาควรตรวจสอบอาคาร สถานที่ เพื่อให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ	4.13	มาก	4.00	มาก
12) ผู้บริหารทบทวนผลการปฏิบัติงานในแผนการปฏิบัติการประจำปี	4.13	มาก	4.50	มาก
13) ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคุ้มค่าคุ้มทุนหรือไม่และรายการใดมีการประหยัดงบประมาณหรือใช้งบประมาณน้อยแต่ได้ผลเกินความคาดหมาย	4.25	มาก	3.88	มาก
14) สถานศึกษาควรตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์คงเหลือตามปีงบประมาณ	4.13	มาก	4.63	มากที่สุด
15) สถานศึกษาจัดทำทะเบียนซ่อมบำรุงรักษาครุภัณฑ์ทุกรายการ เพื่อใช้ในการควบคุมและตรวจสอบค่าใช้จ่ายและเป็นข้อมูลประกอบการประเมินความคุ้มค่าในการใช้งาน	3.75	มาก	4.00	มาก
16) ผู้บริหารจัดทำแผนการใช้งบประมาณให้ตรงกับวัตถุประสงค์และให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.75	มาก	4.63	มากที่สุด
รวม	4.00	มาก	4.00	มาก

จากตาราง 17 จะเห็นได้ว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ผลปรากฏว่าโดยรวม

อยู่ในระดับ มาก แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า ที่มีค่าความเหมาะสมสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้ครูไปศึกษาดูงานในด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามสถานการณ์ มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ข้อที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ สถานศึกษาควรตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์คงเหลือตามปี งบประมาณ อยู่ในระดับ มากที่สุด และความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เกิดประโยชน์ สูงสุด โดยเฉพาะการใช้ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เพื่อความคุ้มค่าของงบประมาณ อยู่ในระดับ มาก

ตาราง 16 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม

4. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1) ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและ กิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา	4.63	มากที่สุด	4.13	มาก
2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอกการวางแผนการดำเนินการตาม แผน ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ	4.13	มาก	3.88	มาก
3) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3.63	มาก	3.50	ปานกลาง
4) ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการใช้แหล่ง เรียนรู้ เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน	4.25	มาก	3.88	มาก
5) จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนานักเรียน	4.00	มาก	3.88	มาก
6) มีบริหารงานแบบประชาธิปไตย โดยให้ทุกฝ่ายเข้า มามีส่วนให้ข้อเสนอแนะ เริ่มตั้งแต่คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง สภานักเรียน และครู	3.75	มาก	4.38	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

4. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
7) บุคลากรร่วมประเมินผลงานซึ่งกันและกัน	3.75	มาก	3.38	ปานกลาง
8) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมระหว่างชุมชนและสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน	4.25	มาก	4.13	มาก
9) ผู้บริหารประชุมชี้แจง เพื่อให้บุคลากรทราบถึงขอบข่ายงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบ	3.88	มาก	4.25	มาก
10) ระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาเสนอความเห็นการใช้เงิน	3.88	มาก	4.00	มาก
รวม	3.99	มาก	3.99	มาก

จากตาราง 16 จะเห็นได้ว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน ผลปรากฏว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ที่มีค่าความเหมาะสมสูงที่สุดคือ ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับ มาก ข้อที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ ผู้บริหารประชุมชี้แจง เพื่อให้บุคลากรทราบถึงขอบข่ายงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ ระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาเสนอความเห็นการใช้เงิน อยู่ในระดับ มาก

ตาราง 17 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส

5. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนด้วยความโปร่งใส	4.00	มาก	3.63	มาก
2) ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส	3.75	มาก	3.88	มาก
3) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารทางราชการที่สามารถตรวจสอบได้	4.00	มาก	4.00	มาก
4) สถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน	4.63	มากที่สุด	3.75	มาก
5) ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือนด้วยความโปร่งใสและเป็นระบบเปิด	4.38	มาก	3.88	มาก
6) คณะกรรมการประเมินจัดทำคะแนนผลการปฏิบัติงานไว้ตรวจสอบการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้ครูได้รับทราบร่วมกัน	3.75	มาก	4.00	มาก
7) จัดสรรทุนการศึกษาหรืองบประมาณปัจจัยพื้นฐานให้กับนักเรียนอย่างโปร่งใส	3.75	มาก	4.00	มาก
8) ผู้บริหารเปิดเผยให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนรับทราบงบประมาณร่วมกัน	4.38	มาก	4.00	มาก
9) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนของบุคลากรทางการศึกษา	4.00	มาก	4.50	มาก
10) ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความบริสุทธิ์ คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ กระทำกิจการงาน ด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือ ด้วยเจตนา ความคิดอ่าน ที่บริสุทธิ์ โปร่งใส	3.75	มาก	4.25	มาก
11) ใช้ระบบสารสนเทศที่สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยใช้หลักการ PDCA ในระบบงาน	4.00	มาก	4.00	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

5. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
12) ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรับนักเรียนเข้าเรียนด้วยความโปร่งใสและแจ้งงบประมาณแก่ผู้ปกครองทราบก่อนดำเนินการ	3.75	มาก	4.25	มาก
13) ดำเนินการต่างๆ อย่างเปิดเผย เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้ และเข้าใจนโยบาย ทิศทาง เป้าหมายของการดำเนินงาน	4.13	มาก	4.38	มาก
14) ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน	4.38	มาก	4.63	มากที่สุด
15) ก่อนดำเนินงานตามโครงการ ควรขออนุมัติงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา	3.75	มาก	4.13	มาก
16) สถานศึกษามีแผนการใช้จ่ายเงิน และปฏิบัติตามแผนงานอย่างชัดเจนและให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้และอนุมัติงบประมาณ และเปิดเผยงบประมาณให้ที่ประชุมผู้ปกครองทราบ	3.50	ปานกลาง	4.13	มาก
17) สถานศึกษาควรประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสรรงบประมาณประจำปี โดยมีการแจ้งยอดเงินและการเฉลี่ยไปยังแต่ละฝ่าย	3.88	มาก	3.88	มาก
18) สถานศึกษาควรกำหนดภารกิจให้มีความเหมาะสมกับงบประมาณและใช้ให้เกิดประโยชน์	4.25	มาก	4.50	มาก
19) สถานศึกษาควรสำรวจความต้องการงบประมาณของแต่ละฝ่ายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ	4.13	มาก	4.50	มาก
20) สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการตรวจสอบ/รายงาน ผลการดำเนินงานการใช้งบประมาณ	3.75	มาก	3.63	มาก
21) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน ในการบริหารงบประมาณ	3.38	ปานกลาง	3.50	ปานกลาง
รวม	3.96	มาก	3.96	มาก

จากตาราง 17 จะเห็นได้ว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน ผลปรากฏว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส ที่มีค่าความเหมาะสมสูงสุดคือ สถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน ในการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับ ปานกลาง ข้อที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ คณะกรรมการประเมินจัดทำคะแนนผลการปฏิบัติงานไว้ตรวจสอบการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้ครูได้รับทราบร่วมกัน อยู่ในระดับ มาก และความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน ในการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับ ปานกลาง

ตาราง 18 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ

6. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความ รับผิดชอบ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการเรียนการสอนกิจกรรมสอนซ่อมเสริม	4.00	มาก	4.63	มากที่สุด
2) มีการวัดผลประเมินผลด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมการเอาใจใส่ต่อนักเรียน	4.13	มาก	4.00	มาก
3) ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.00	มาก	4.13	มาก
4) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.38	มาก	4.00	มาก
5) ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมฝึกนักเรียนให้รับผิดชอบตนเอง	3.88	มาก	3.75	มาก
6) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการ การกำกับติดตาม การนิเทศปฏิบัติงานของบุคลากร	3.75	มาก	4.50	มาก
7) ผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร	4.63	มากที่สุด	4.00	มาก
8) มอบงานสอดคล้องกับความรู้ความสามารถความถนัดและประสบการณ์	4.25	มาก	3.88	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

6. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความ รับผิดชอบ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
9) สถานศึกษาควรนิเทศผลการปฏิบัติงานของบุคลากร กำหนดและปรับกระบวนการปฏิบัติงานให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น	3.88	มาก	4.25	มาก
10) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนรับผิดชอบ ร่วมกัน หรือเป็นหุ้นส่วนของปัญหาและร่วมกันแก้ไข	3.75	มาก	3.38	ปานกลาง
11) จัดให้ครูและบุคลากรรับผิดชอบอยู่เวรยามสถานที่ ราชการ	4.13	มาก	4.25	มาก
12) บุคลากรทุกคนปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างการ บริหารงาน	4.25	มาก	4.38	มาก
13) ผู้บริหารกระจายอำนาจการบริหารงานสู่บุคลากร ระดับต่าง ๆ	3.63	มาก	3.75	มาก
14) ผู้บริหารส่งเสริมความรับผิดชอบการปฏิบัติงาน การเงินในสถานศึกษา	3.75	มาก	4.13	มาก
15) ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับผลจากการบริหารงาน ตามหน้าที่ และนโยบาย	3.75	มาก	4.00	มาก
รวม	4.01	มาก	4.01	มาก

จากตาราง 18 จะเห็นได้ว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน ผลปรากฏว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ ที่มีค่าความเหมาะสมสูงที่สุดคือ ผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารกระจายอำนาจการบริหารงานสู่บุคลากรระดับต่าง ๆ อยู่ในระดับ มาก ข้อที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุด ผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากรอยู่ในระดับ มากที่สุด และความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาควรนิเทศผลการปฏิบัติงานของบุคลากร กำหนดและปรับกระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อยู่ในระดับ มาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ขอสรุปผลการวิเคราะห์ ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม 178 คน จาก 186 คน คิดเป็นร้อยละ 95.70 เมื่อแบ่งตามวุฒิการศึกษา พบว่า วุฒิปริญญาตรีตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือร้อยละ 59.57 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุราชการ/ประสบการณ์การทำงานพบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.82 มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 8.43 และครู ร้อยละ 91.57 สรุปผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมและเป็นรายด้าน

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.96$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.87$) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.85$) หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 3.83$) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.76$) และ หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.66$) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.28$) หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.24$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.22$) และหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.12$) และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย พบว่าสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ ดังนี้หลักนิติธรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.158$) หลักคุณธรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.117$) หลักความคุ้มค่า ($PNI_{\text{modified}} = 0.102$) หลักการมีส่วนร่วม ($PNI_{\text{modified}} = 0.096$) หลักความโปร่งใส ($PNI_{\text{modified}} = 0.092$) หลักความรับผิดชอบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.081$)

2. แนวการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย ตามความสำคัญจำเป็นและความต้องการพัฒนา

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนโดยยึดระเบียบที่คุรุสภากำหนด ตามมาตรฐานการปฏิบัติตนตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรประพฤติปฏิบัติตนตามวินัยของข้าราชการ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้นำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน 2) ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลาง มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ 2) ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการใช้ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เพื่อความคุ้มค่าของงบประมาณ 3) สถานศึกษาควรจัดให้บุคลากรได้เข้าถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม 1) ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกการวางแผนการดำเนินการตามแผน ประเมินผลการดำเนินงาน

ตามโครงการ 3) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แนวทางการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักความโปร่งใส 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนด้วยความโปร่งใส 2) ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารทางราชการที่สามารถตรวจสอบได้ และแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อโดยเฉพาะการเรียนการสอนกิจกรรมสอนซ่อมเสริม 2) มีการวัดผลประเมินผลด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมการเอาใจใส่ต่อนักเรียน 3) ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย การวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิเทศกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน และสถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กฎ ระเบียบข้อบังคับให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาได้รับทราบ สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดเนื้อหาสาระที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน และบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะและมีความตรงต่อเวลา สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส เนื่องจาก ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ผลการดำเนินงานกิจกรรมของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีเอกสารที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะทำงาน เป็นทีม สรุปผลการดำเนินงาน แนวทางในการปรับปรุงพัฒนา
งานของสถานศึกษา และสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่เกิดจากความต้องการและ
การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา สภาพปัจจุบันของการบริหาร
สถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารแจ้งให้ครูและบุคลากร
ทางการศึกษาทราบถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของตนเอง ผู้บริหาร ครู
และบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักและรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับ
มอบหมาย และผู้บริหารกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการอุทิศตนในหน้าที่อย่างเต็ม
ความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสภาพปัจจุบันของการบริหาร
สถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่าของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดเลย อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการควบคุม ติดตามให้ครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาทุกคนปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลา ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ครู
และบุคลากรทางการศึกษานำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ
สถานศึกษา สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตรงกับความต้องการ
และประโยชน์ใช้สอย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ บัวชนิด (2550) ศึกษาการใช้ธรรมาภิบาลใน
การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
พบว่าการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับมาก ฉัตรยุพิน ป้ายเที่ยง (2552) ได้ศึกษาแนวทาง
การพัฒนาการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลตามการรับรู้ของพนักงานในองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลใน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี โดยร่วมอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของ
มิชชัย โสกันทัต (2552) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษากับของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การใช้หลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก อีกทั้ง รินทร์รดี พิทักษ์ (2553) ได้ศึกษา
พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในทัศนะของครูสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลาพบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตาม
หลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชระ วงษ์วิชา
(2556) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู
เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
เช่นเดียวกัน

ผลการศึกษาพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพึงประสงค์ให้ในสถานศึกษามีการแบ่งงาน ขอบเขตภาระงานและมอบหมายบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงกับความรู้ความสามารถ ผู้บริหารมีการชี้แจง ฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย อยู่ในระดับมาก เนื่องจากพึงประสงค์ให้ผู้บริหารเน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดเนื้อหาสาระที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพึงประสงค์ให้ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร สถานศึกษามีขั้นตอนกำหนดการที่ชัดเจนในการดำเนินการคัดเลือก จัดซื้อจัดจ้าง แบบเรียน หนังสือเรียน อย่างโปร่งใสและเที่ยงธรรม สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีเอกสารที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพึงประสงค์ให้ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะทำงาน เป็นทีม สรุปผลการดำเนินงาน แนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานของสถานศึกษา และ สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน และองค์กรต่างๆที่มีในชุมชน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากพึงประสงค์ให้ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักและรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารแจ้งให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของตนเอง และผู้บริหารกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการอุทิศตนในหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพึงประสงค์ให้ สถานศึกษามีการควบคุมติดตามให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลา ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ครูและบุคลากรทางการศึกษานำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา และสถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้

วัสดุอุปกรณ์ต่างๆตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จูติรัตน์ เอี่ยมสกุล (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง พบว่าความต้องการพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง ตามความคิดเห็นของครู คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย คือ ให้ผู้บริหารมีการชี้แจง กฎ ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ให้ในสถานศึกษามีการแบ่งงาน ขอบเขตภาระงานและมอบหมายบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงกับความรู้ความสามารถ และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการทดสอบทางการศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย โปร่งใส และเกิดคุณธรรมต่อผู้เรียนทุกคน และ บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรโดยการอยู่ร่วมกัน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส ประกอบด้วย แนวทางให้สถานศึกษามีขั้นตอน กำหนดการที่ชัดเจนในการดำเนินการ คัดเลือก จัดซื้อจัดจ้าง แบบเรียน หนังสือเรียน อย่างโปร่งใสและเที่ยงธรรม ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษา และผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม คือ สถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนการปฏิบัติงานและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาด้วยกัน สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่าง คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชนและองค์กรต่างๆที่มีในชุมชน ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมุ่งมั่นให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษามีความรับผิดชอบและกล้าที่จะยอมรับผลจากกระทำของตน ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการบริหารงาน สถานศึกษาอย่างชัดเจน และผู้บริหารมีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลัก

ความคุ้มค่า ประกอบด้วยสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคตามความเหมาะสมและความจำเป็น ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน และสถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติรัตน์ เอี่ยมสกุล (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง พบว่าความต้องการพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง และยังสอดคล้องกับมานี ดิจ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย พบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้าน มีดังนี้

- 4.1) ควรมีความยุติธรรมในการตัดสิน กฎระเบียบที่ถูกต้อง
- 4.2) ควรจัดสรรค่าครองชีพให้กับบุคลากรอย่างเป็นธรรม
- 4.3) ควรมอบหมายภาระงานตามความรู้ความสามารถให้บุคลากรรับผิดชอบเท่าเทียมกัน
- 4.4) ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 4.5) ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น
- ควรให้ค่าตอบแทนเป็นพิเศษสำหรับบุคลากรที่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานสูง และ
- 4.6) ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการศึกษาต่อสูงขึ้น เพื่อกลับมาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เรียงลำดับในแต่ละหลักตามความต้องการจำเป็น ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม ผู้บริหารศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในกฎระเบียบให้เป็นปัจจุบัน สถานศึกษานำกฎหมายการประเมินผลงานบุคลากรตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด กำหนดผู้รับผิดชอบการเงิน บัญชีและพัสดุแต่ละหมวดอย่างชัดเจน จัดทำหลักเกณฑ์ข้อบังคับในสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้นสังกัดจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ชัดเจน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณและระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมประชุมสัมมนา เพื่อสร้างความเข้าใจกับครูและผู้บริหารเพื่อให้ เข้าใจบทบาท หน้าที่แนวทางปฏิบัติ และนำเสนอปัญหาข้อคิดเห็น

2.2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม ผู้บริหารกำกับติดตามครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน และใช้จ่ายงบประมาณด้วยความสุจริต ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็น

แบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรมและซื่อสัตย์สุจริต เปิดโอกาสให้ครูอย่างทั่วถึง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัยยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย และต้นสังกัด หรือสถานศึกษาควรรยก่อง เชิดชู บุคลากรที่มีคุณธรรม

2.3 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า โดยผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้ครูไปศึกษาดูงานในด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ ผู้บริหารกระจายงานให้บุคลากรร่วมกันรับผิดชอบและช่วยกันประหยัดพลังงานเช่น ประหยัดน้ำประหยัดไฟฟ้าประหยัดวัสดุ ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคุ้มค่าคุ้มทุนหรือไม่และรายการใดมีการประหยัดงบประมาณหรือใช้งบประมาณน้อยแต่ได้ผลเกินความคาดหมาย ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการใช้ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เพื่อความคุ้มค่าของงบประมาณ สถานศึกษาควรตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์คงเหลือตามปี งบประมาณ ผู้บริหารจัดทำแผนการใช้งบประมาณให้ตรงกับวัตถุประสงค์และให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารทบทวนผลการปฏิบัติงานในแผนการปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารกำหนดภาระงานให้รับผิดชอบตามความ ถนัดและเหมาะสม โดยยึดหลักประสิทธิภาพ

2.4 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนทั้งชุมชนมีส่วนร่วม ดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้ เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมระหว่างชุมชนและสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน ผู้บริหารประชุมชี้แจง เพื่อให้บุคลากรทราบถึงขอบข่ายงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบ มีบริหารงานแบบประชาธิปไตย โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนให้ข้อเสนอแนะ เริ่มตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง สภานักเรียน และครู

2.5 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส โดยการที่สถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารเปิดเผยให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนรับทราบงบประมาณร่วมกัน ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือนด้วยความโปร่งใสและเป็นระบบเปิด ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในก่อนดำเนินงานตามโครงการ ควรขออนุมัติงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการเลื่อนเงินเดือนของบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารจะต้องยึดหลัก

ความบริสุทธิ์ คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ กระทำกิจการงาน ด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือ ด้วยเจตนา ความคิดอ่าน ที่บริสุทธิ์ โปร่งใส

2.6 แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ โดยผู้บริหาร กระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน มอบงานสอดคล้องกับความรู้ความสามารถความถนัดและประสบการณ์ บุคลากรทุกคนปฏิบัติหน้าที่ ตามโครงสร้างการบริหารงาน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อโดยเฉพาะการเรียน การสอนกิจกรรมสอนซ่อมเสริม ผู้บริหารส่งเสริมความรับผิดชอบต่อปฏิบัติงานการเงินใน สถานศึกษา สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการ การกำกับ ติดตาม การนิเทศปฏิบัติงานของ บุคลากร

โดยการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย สอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีของ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542), วนิดา แสงสารพันธ์ (2544), ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2545), ปาริชาติ เทพอารักษ์ (2550), สำนักงาน (ก.พ.ร.) (2555), UNESCAP (1989) อ้างอิงมาจาก สุทัศน์ สุทธิกุล 2552), ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553), ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557) และบังอร สิมพันธ์ (2560) อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การบริหารควรบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ ซึ่งผู้บริหารควรแจ้ง ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของ ตนเอง

1.2 ผู้บริหารมีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งสถานศึกษาควรเปิด โอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนการ ปฏิบัติงานและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารควรบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบต่อ ด้วยการกระจายงานใน ความรับผิดชอบให้กับบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิเทศธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้วยความยุติธรรม เสมอภาค มีความเป็นธรรม และชอบธรรม

2.2 ควรศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา
เน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

2.3 ควรศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษา
ชี้แจง กฎ ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

2.4 ควรศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใสโดยสถานศึกษา
แต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน ในการบริหารงบประมาณ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ศรีม่วง. (2560). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กมลลา สุขเกษม. (2555). พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการ โรงเรียนในทัศนคติของข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น. ฉะเชิงเทรา : ประสานมิตร.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2561). แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น พ.ศ. 2561-2564. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กษมสิงห์ เพ็ญฟู. (2551). การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion). [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.nb2.go.th/kmcddata/uploadq/120.ppt>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2564].
- กัลยา เนติประวัตติ. (2544). การยอมรับรูปแบบการจัดองค์กรทางสังคมแบบใหม่ ตามหลักการ บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในองค์กรภาครัฐ : ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคม วิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). บริหารเวลาเพื่อความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : ชัดเชสมิเดีย จำกัด
- เกษม วัฒนชัย. (2546). ธรรมาภิบาลของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- เกษม วัฒนชัย. (2547). ระบบสุขภาพองค์กรรวม. วารสาร มจร.วิชาการ, 8(15), 5-13.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีตามหลัก ธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมสร วงษ์รักษา. (2540). การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับ ความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บุคพอยท์.
- จตุติมา ชำนาญเพชร. (2557). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2543). *การปฏิรูปการศึกษา : ทางออกเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ฉัตรยุพิน บ่ายเที่ยง. (2552). *แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลตามการรับรู้ของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.*
- เชิงชาญ จงสมชัย. (2558). *การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย. วารสารการเมืองการปกครอง*, 6(1), 484-489.
- ฐิติรัตน์ เอี่ยมสกุล. (2555). *พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ฐิติรัตน์ เอี่ยมสกุล. (2555). *พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2551). *ระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด ทำอย่างไรให้เป็นจริง*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *การมีส่วนร่วมแนวคิดทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ : บริษัทพาณิชย์.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณค์. (2543). *ธรรมาภิบาลกับราชการไทย ใน เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องความสำเร็จและบทเรียนในการสร้างธรรมาภิบาลในส่วนราชการ*. หน้า 34-35. นนทบุรี : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : ประชุมช่าง.
- ธร สุนทรายุทธ. (2550). *การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). *การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย เอกสารส่วนบุคคลชมเชย ในฐานะนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 41 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2541 – 2542*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

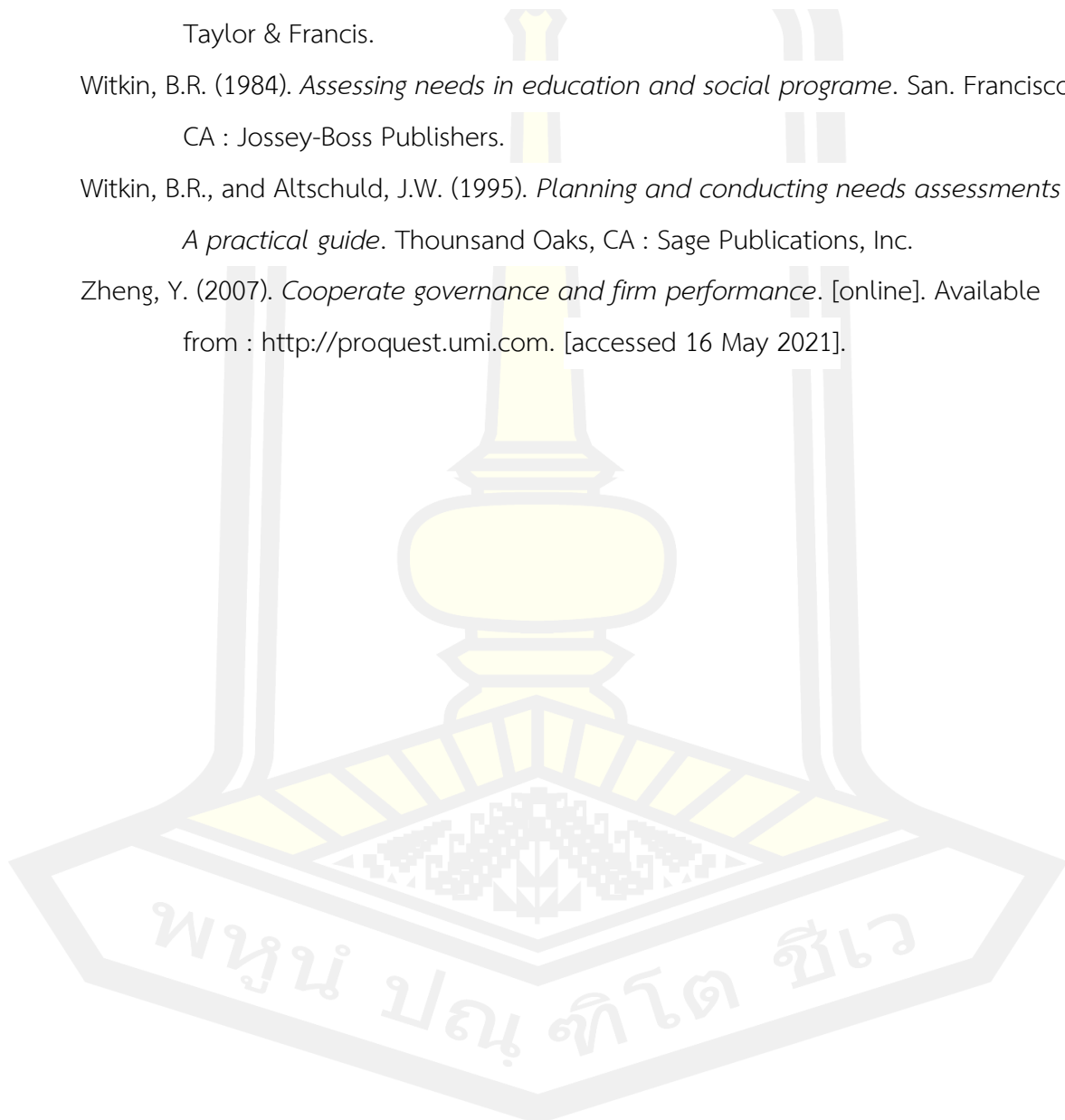
- บั้งอร สิมพันธ์. (2560). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2561). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม : ตักศิลาการพิมพ์.
- ประยูทธ จันทร์โอชา. (2559). *ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นโยบาย การศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.
- ประเวศ วะสี. (2548). *การจัดการความรู้ : กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์สู่ศักยภาพ เสรีภาพและ ความสุข*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- ปารีชาติ เทพอาร์ักษ์ และอมรราวรณ ทิวถนอม. (2550). *ตัวชี้วัดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ของภาครัฐ*. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 43(74), 84.
- ปารีชาติ เทพอาร์ักษ์ และอมรราวรณ ทิวถนอม. (2550). *สุขภาวะของคนไทย : จุดเริ่มต้นของ ความอยู่เย็นเป็นสุข*. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 44(1), 12-17.
- ปารีชาติ เทพอาร์ักษ์. (2550). *สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลรากฐานสังคมอยู่เย็นเป็นสุข*. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 44(1), 48-55.
- พรหมเมศวร์ คำผาบ. (2549). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาามหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พระสมุห์ ยสีโก (จันทักดี). (2555). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการ คณะสงฆ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ บัวชิต. (2550). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- ภารตี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี : ภาควิชา บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

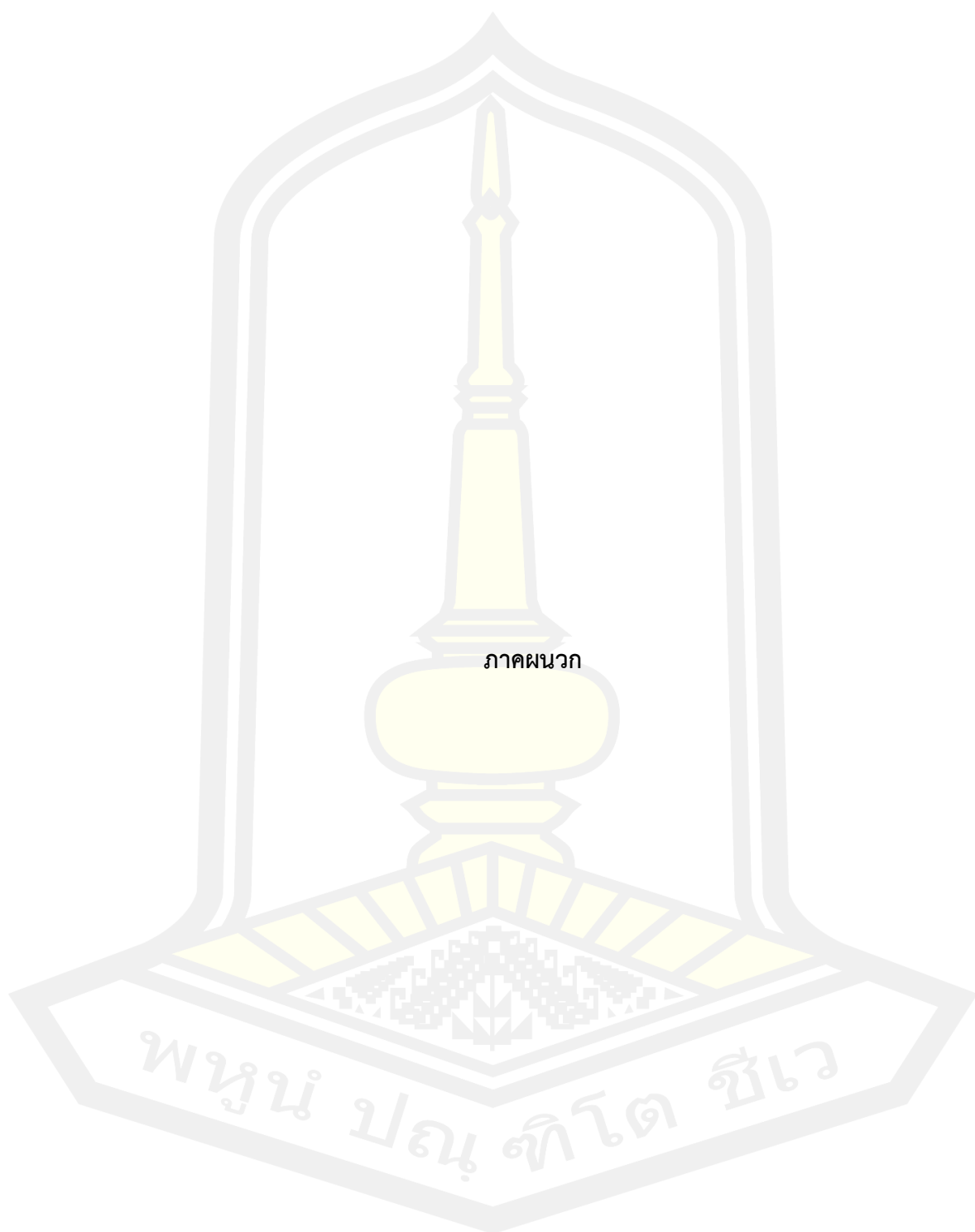
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2546). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 9-12. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.*
- มานี ดิจ. (2557). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.*
- มีชัย โสกันทนต์. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.*
- ยุค ศรีอาริยะ. (2546). *ธรรมาภิบาลกับคอร์ปชั่นในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ปริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.*
- ยุทธ วรรณธรร. (2543). *ตลาดหลักทรัพย์ใหม่. ธุรกิจก้าวหน้า, 12(3), 64.*
- ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2557). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.*
- ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2557). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.*
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 17, 79.*
- รินทร์รดี พิทักษ์. (2553). *พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.*
- วนิดา แสงสารพันธ์. (2544). *การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล. วารสารนักบริหาร, 21, 34-39, กรกฎาคม-กันยายน.*

- วัชรระ วงษ์วิชา. (2556). การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลัก
 ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 หนองบัวลำภู เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
 การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมกิต บุญยะโพธิ์. (2547). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมถวิล ศรีจันทร์โรจน์. (2552). สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
 นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหา
 บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมบูรณ์ ศิริประชัย. (2552). ธรรมาภิบาลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ : นัยต่อประเทศไทย. รัฐศาสตร์
 สาร, 30(2) ,1-112.
- สมยศ นาวิการ. (2546). การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ
 1991.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ. (2544). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
 วัฒนาพานิช จำกัด.
- สามารถ อินตามูล. (2548). การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2544). คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง
 และสังคมที่ดีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ
 บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองกลางฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
 สังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ
 20ปี (พ.ศ. 2560- 2579). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ
 สังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
 (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ
 บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

- สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น. (2549). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุดจิต นิमितกุล. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพฯ : บพิศการพิมพ์.
- สุทัศน์ สุทธิคุณสมบัติ. (2552). *ธรรมาภิบาล (Good governance) คืออะไร*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.unescap.orh/>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2564].
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2561). *หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติทางการบริหารและพัฒนากิจการศึกษ*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาพร คำสำแดง. (2556). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชาติ ประสิทธิ์นอก. (2562). *รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Blumel, C.M. (2000). *Foreign aid ,donor coordination and the pursuit of good governance (Kenya)*. Ph.D. Thesis, University of Maryland.
- Burge, C.V.C. (2001). *In Search of Good Governance. Decentralization and Democracy in Ghana, U.S.A*. Ph.D. Thesis, Northern Illinois University.
- Casey-Cooper, M. (2005). *Educational Governance of the Morongo Unified School District (California)*. [online]. Available from : <http://www.lib.umi.com>. [accessed 16 May 2021].
- Chambers, J.K. (2003). *Sociolinguistic Theory*. 2nd ed. Oxford : Polity Press.
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2001). *Educational Administration, Theory, Research and Practices*. 6th ed. New York : McGraw-Hill.

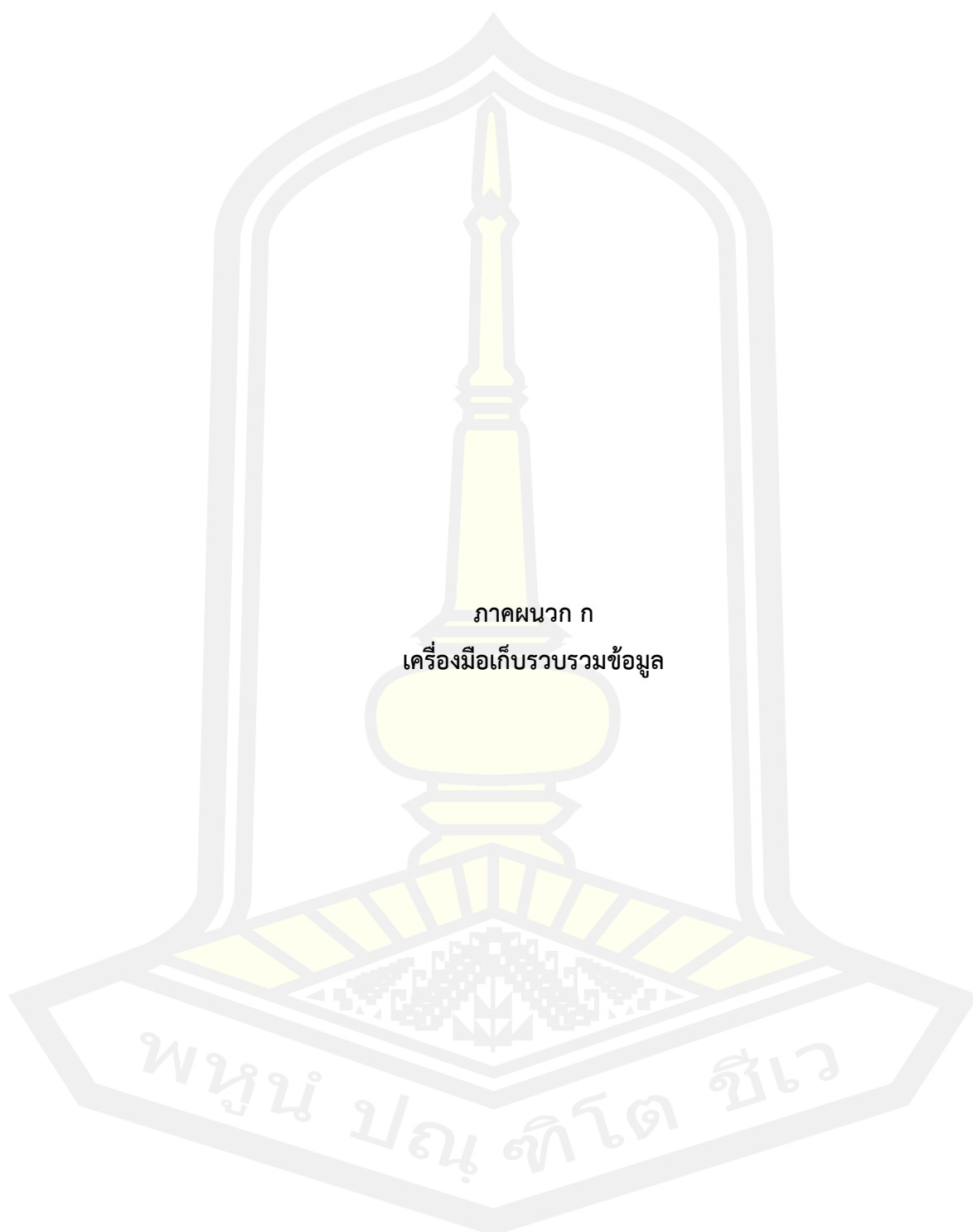
- Kaufman, R., Rojas, A.M. and Mayer, H. (1993). *Needs assessment: A user's guide*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Reviere, R., Berkowitz, S., Carter, C.C. and Ferguson, C.G. (1996). *Needs assessment: A creative and practical guide for social scientists*. Washington, D.C. : Taylor & Francis.
- Witkin, B.R. (1984). *Assessing needs in education and social programs*. San. Francisco, CA : Jossey-Boss Publishers.
- Witkin, B.R., and Altschuld, J.W. (1995). *Planning and conducting needs assessments A practical guide*. Thousand Oaks, CA : Sage Publications, Inc.
- Zheng, Y. (2007). *Cooperate governance and firm performance*. [online]. Available from : <http://proquest.umi.com>. [accessed 16 May 2021].

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุ ประทีป วิถุ

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และของ
การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษา
และความต้องการจำเป็นของการการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ
สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
พัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดเลย

3. การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบ
แบบสอบถามจากท่าน

4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในตำแหน่ง
หน้าที่และสถานศึกษาของท่านแต่อย่างใด

5. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและนำผลมา
ใช้เพื่อการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถามนี้

ชั้นแก้ว ลาตุ๋

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขา บริหารการศึกษาและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลสถานศึกษา

คำชี้แจง : ข้อความต่อไปนี้เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลของท่านให้ท่านทำเครื่องหมาย/ลงในช่อง

หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. วุฒิการศึกษา

(1) ปริญญาตรี

(2) ปริญญาโท

(3) ปริญญาเอก

(4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา.....

3. อายุราชการ/ ประสบการณ์การทำงาน

(1) ต่ำกว่า 5 ปี

(2) 6 - 10 ปี

(3) 11 - 15 ปี

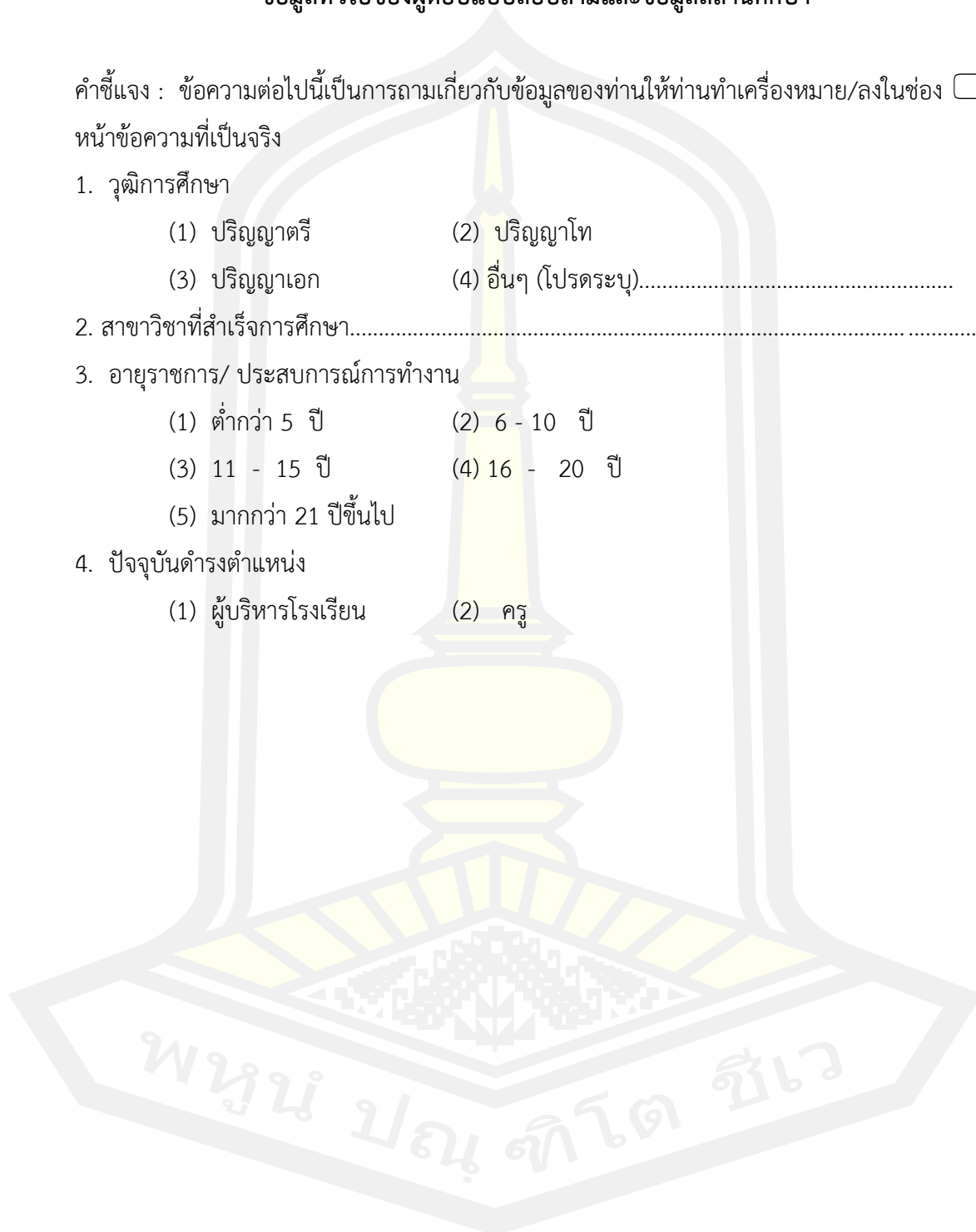
(4) 16 - 20 ปี

(5) มากกว่า 21 ปีขึ้นไป

4. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

(1) ผู้บริหารโรงเรียน

(2) ครู

บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
35. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความ ตระหนักและรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้ ได้รับมอบหมาย										
36. สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย										
37. ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ครูและบุคลากรทาง การศึกษานำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา										
38. ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ การใช้วัสดุอุปกรณ์และ เครื่องมือที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการ เรียนการสอน										
39. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการ เรียนการสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคตามความเหมาะสม และความจำเป็น										
40. สถานศึกษามีการควบคุม ติดตามให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาทุกคนปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถ และเต็มเวลา										

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้าไปที่เว็บไซต์

shorturl.asia/9BZkP

หรือ

<https://forms.gle/H7RY7zYoyJAaNQos8>

หรือ QR code

พหุมนุ ปณุ ทิโต ชีเว

แบบประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

ชื่อ-สกุล

ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส จังหวัดสุรินทร์

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม ของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1. ผู้บริหารมีการชี้แจง กฎ ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์
ปัจจุบันแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

2. ในสถานศึกษามีการแบ่งงาน ขอบเขตภาระงานและมอบหมายบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรง
กับความรู้ความสามารถแนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

3. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนด
หลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจนแนว
ทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรม ของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างเท่าเทียมและ
ทั่วถึง...

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการทดสอบทางการศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย โปร่งใส และเกิดความ
ยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคน

แนวทางการพัฒนา...

.....

.....

.....

.....

3. บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรโดยการอยู่ร่วมกัน และสร้างความสัมพันธ์อันดี
ระหว่างกัน

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

พันธกิจ ปณฺ ศึกษิต ธีว

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส ของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1. สถานศึกษามีขั้นตอน กำหนดการที่ชัดเจนในการดำเนินการคัดเลือก จัดซื้อจัดจ้าง แบบเรียน
หนังสือเรียน อย่างโปร่งใสและเที่ยงธรรม

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

2. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำ
แผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษา

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

3. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อัน
ดีระหว่างบุคลากร

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

พันธกิจ

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1. สถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการ
กำหนดนโยบาย แผนการปฏิบัติงานและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

2. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินผลการ
ปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาด้วยกัน

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

3. สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ครูและ
บุคลากรทางการศึกษา ชุมชนและองค์กรต่างๆที่มีในชุมชน

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

พันธกิจ

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบ ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1. ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษามีความรับผิดชอบและกล้าที่จะ
ยอมรับผลจากกระทำของตน

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

2. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการบริหารงานสถานศึกษาอย่าง
ชัดเจน

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

3. ผู้บริหารมีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

พจนัน ปณู ทิโต ชิว

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่า ของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

1. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาค
ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

2. ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์
สูงสุดต่อการเรียนการสอน

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

3. สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆตรงกับความต้องการและ
ประโยชน์ใช้สอย

แนวทางการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

อื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
2. กรุณาประเมินให้ครบทุกข้อตามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย
3. การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางจากท่าน
4. ข้อมูลที่ท่านการประเมินในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในตำแหน่งหน้าที่และสถานศึกษาของท่านแต่อย่างไร
5. ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินครั้งนี้จะเก็บรักษาไว้เพื่อนำผลมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ชนแก้ว ลาคู่

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขา บริหารการศึกษาและพัฒนการศึกษา

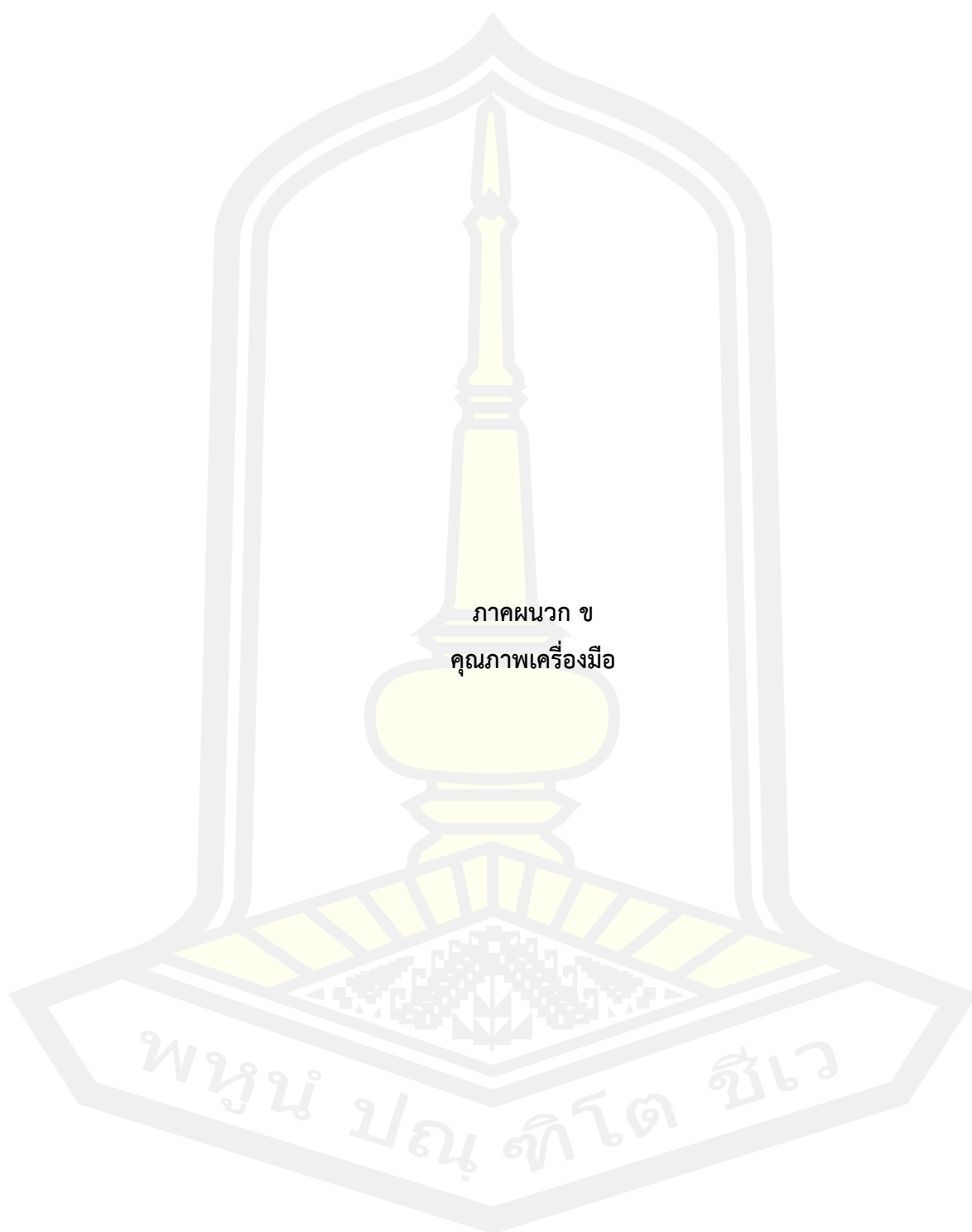
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ฑิต ชีวะ

แนวทาง	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
4) ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีใน ด้านคุณธรรม จริยธรรมและขจัดความ ลำเอียง เปิดโอกาสให้ครูอย่างทั่วถึง											
5) ผู้บริหารกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้ชัดเจน ตามความเหมาะสมโดยไม่บีบบังคับ											
6) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัย ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดี งามของไทย											
7) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน มีเกณฑ์ หรือตัว บ่งชี้ที่ชัดเจน รวมทั้งมีการแจ้งเกณฑ์การ ประเมิน ระยะเวลา ระดับคะแนน ให้ผู้รับ การประเมินทราบ											
8) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการการ ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม											
9) ต้นสังกัด หรือสถานศึกษาควรยกย่อง เชิดชู บุคลากรที่มีคุณธรรม											
10) ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนยึดมั่นใน 3 ดี คือ ประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และการ ห่างไกลยาเสพติด											
11) ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง ดีงาม											
12) ผู้บริหารกำกับติดตามครูและบุคลากร ในการปฏิบัติงาน และใช้จ่ายงบประมาณ ด้วยความสุจริต											

แนวทาง	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
8) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมระหว่างชุมชนและสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน											
9) ผู้บริหารประชุมชี้แจง เพื่อให้บุคลากรทราบถึงขอบข่ายงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบ											
10) ระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาเสนอความเห็นการใช้เงิน											
5. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใส											
1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนด้วยความโปร่งใส											
3) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารทางราชการที่สามารถตรวจสอบได้											
4) สถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน											
5) ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือนด้วยความโปร่งใสและเป็นระบบเปิด											
6) คณะกรรมการประเมินจัดทำคะแนนผลการปฏิบัติงานไว้ตรวจสอบการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้ครูได้รับทราบร่วมกัน											
7) จัดสรรทุนการศึกษาหรือบปัจจัยพื้นฐานให้กับนักเรียนอย่างโปร่งใส											
8) ผู้บริหารเปิดเผยให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนรับทราบงบประมาณร่วมกัน											

แนวทาง	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
6) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการ การกำกับ ติดตาม การนิเทศปฏิบัติงานของ บุคลากร											
7) ผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบ ให้กับบุคลากร											
8) มอบงานสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถความถนัดและประสบการณ์											
9) สถานศึกษาควรนิเทศผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากร กำหนดและปรับกระบวนการ ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น											
10) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วน รับผิดชอบร่วมกัน หรือเป็นหุ้นส่วนของ ปัญหาและร่วมกันแก้ไข											
11) จัดให้ครูและบุคลากรรับผิดชอบอยู่เวร ยามสถานที่ราชการ											
12) บุคลากรทุกคนปฏิบัติหน้าที่ตาม โครงสร้างการบริหารงาน											
13) ผู้บริหารกระจายอำนาจการบริหารงาน สู่บุคลากรระดับต่าง ๆ											
14) ผู้บริหารส่งเสริมความรับผิดชอบการ ปฏิบัติงานการเงินในสถานศึกษา											
15) ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับผลจากการ บริหารงานตามหน้าที่ และนโยบาย											

ภาควิชา วิศวกรรมเครื่องกล

พหุบัณฑิต โท ชีวะ

ตาราง 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์
การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
หลักนิติธรรม								
1. ในสถานศึกษามีการแบ่งงาน ขอบเขตภาระงาน และมอบหมายบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงกับ ความรู้ความสามารถ [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
2. ผู้บริหารมีการชี้แจง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของ สถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
3. สถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
4. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการ ประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและ บุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
5. บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ส่งเสริม บุคลากรมีระเบียบ วินัยและจรรยาบรรณ [สภาพ ปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
6. ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้วย ความยุติธรรม เสมอภาค มีความเป็นธรรม และชอบ ธรรม [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

ตาราง 19 (ต่อ)

บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
7. สถานศึกษาออกระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
8. สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กฎระเบียบข้อบังคับให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา ได้รับทราบ [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
หลักคุณธรรม								
9. บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรโดยการอยู่ร่วมกัน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
10. ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
11. ผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดเนื้อหาสาระที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
12. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการทดสอบทางการศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย โปร่งใส และเกิดความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
13. ผู้บริหารเน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
14. บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะและมีความตรงต่อเวลา [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

ตาราง 19 (ต่อ)

บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
หลักความโปร่งใส								
15. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
16. สถานศึกษามีขั้นตอน กำหนดการที่ชัดเจนในการดำเนินการคัดเลือก จัดซื้อจัดจ้าง แบบเรียน หนังสือเรียน อย่างโปร่งใสและเที่ยงธรรม [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
17. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษา [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
18. สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีเอกสารที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
19. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ผลการดำเนินงาน กิจกรรมของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
20. ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแล ตรวจสอบการจัดทำบัญชีทะเบียนการเงินและพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันในรูปแบบของคณะกรรมการ [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

ตาราง 19 (ต่อ)

บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
หลักการมีส่วนร่วม								
21. สถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย แผนการปฏิบัติงานและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
22. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินผลการปฏิบัติงานของ บุคลากรในสถานศึกษาด้วยกัน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
23. สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากร ทางการศึกษา ชุมชนและองค์กรต่างๆที่มีในชุมชน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
24. ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของ สถานศึกษา [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
25. สถานศึกษามีการแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้เสีย เป็น คณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานใน สถานศึกษา [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
26. สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่ เกิดจากความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา [สภาพ ปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
27. สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะทำงาน เป็นทีม สรุปผลการดำเนินงาน แนวทางในการปรับปรุงพัฒนา งานของสถานศึกษา [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

ตาราง 19 (ต่อ)

บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
หลักความรับผิดชอบ								
28. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการบริหารงานสถานศึกษาอย่างชัดเจน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
29. ผู้บริหารมีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติอย่างเป็นระบบ [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
30. ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดการบริหารงานโดยมีการยึดประโยชน์กับผู้เรียนเป็นสำคัญ [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
31. ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษามีความรับผิดชอบและกล้าที่จะยอมรับผลจากกระทำของตน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
32. ผู้บริหารแจ้งให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทราบถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของตนเอง [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
33. ผู้บริหารกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการอุทิศตนในหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
หลักความคุ้มค่า								
34. สถานศึกษามีการรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างตรงไปตรงมาตามอำนาจหน้าที่อย่างเหมาะสม [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
35. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักและรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

ตาราง 19 (ต่อ)

บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
36. สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
37. ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ครูและบุคลากรทางการศึกษานำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
38. ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
39. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคตามความเหมาะสมและความจำเป็น [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
40. สถานศึกษามีการควบคุม ติดตามให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลา [สภาพปัจจุบัน]	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

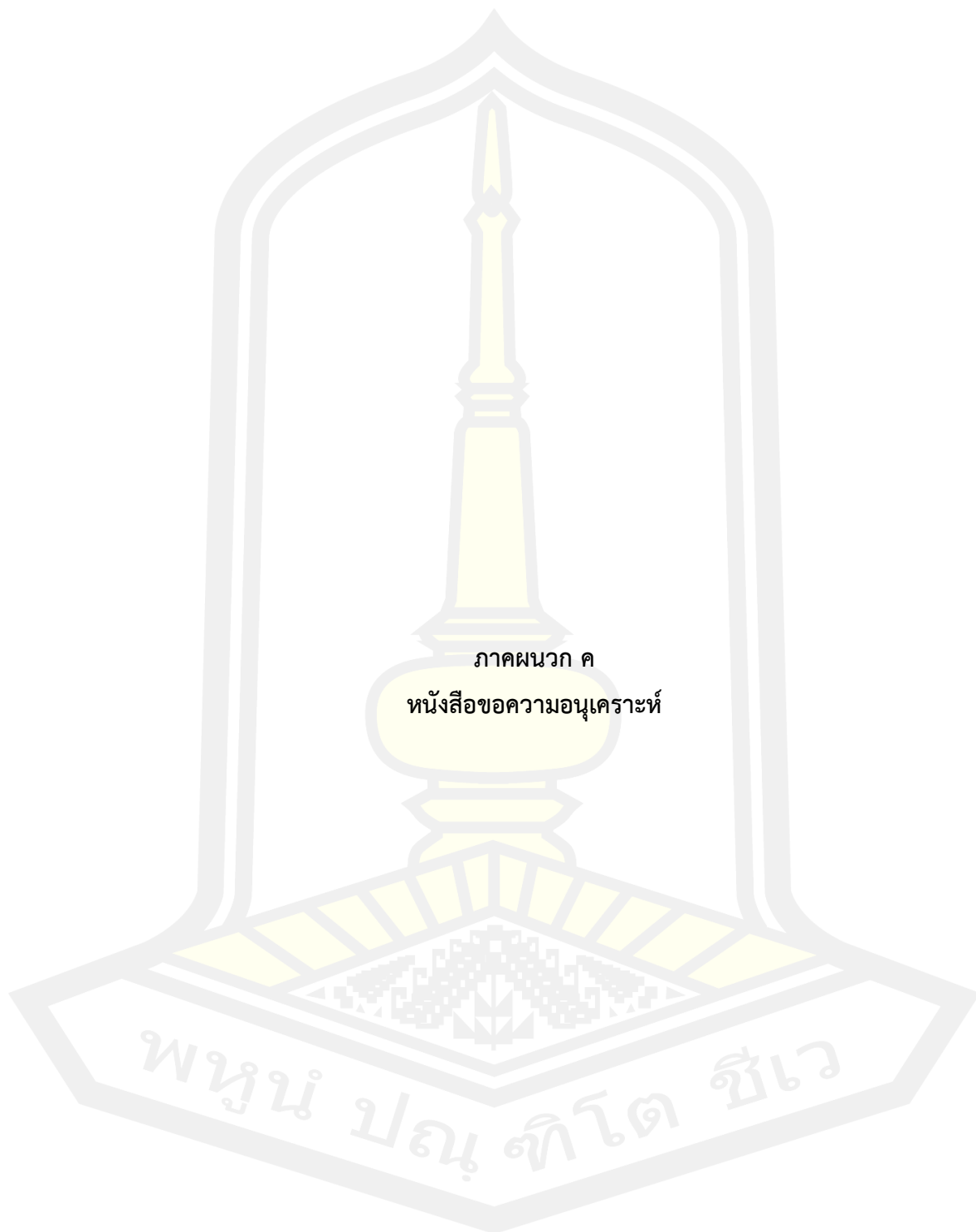

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน
และสภาพที่พึงประสงค์

สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
ข้อที่	r_{xy}	α	ข้อที่	r_{xy}	α
1	0.75	0.98	1	0.73	0.98
2	0.79	0.98	2	0.78	0.98
3	0.81	0.98	3	0.74	0.98
4	0.77	0.98	4	0.86	0.98
5	0.81	0.98	5	0.76	0.98
6	0.74	0.98	6	0.66	0.98
7	0.86	0.98	7	0.84	0.98
8	0.86	0.98	8	0.85	0.98
9	0.68	0.98	9	0.58	0.98
10	0.76	0.98	10	0.74	0.98
11	0.80	0.98	11	0.79	0.98
12	0.79	0.98	12	0.85	0.98
13	0.91	0.98	13	0.84	0.98
14	0.80	0.98	14	0.77	0.98
15	0.80	0.98	15	0.74	0.98
16	0.82	0.98	16	0.84	0.98
17	0.56	0.98	17	0.62	0.98
18	0.85	0.98	18	0.87	0.98
19	0.85	0.98	19	0.78	0.98
20	0.82	0.98	20	0.81	0.98
21	0.61	0.98	21	0.60	0.98
22	0.84	0.98	22	0.81	0.98
23	0.79	0.98	23	0.67	0.98
24	0.77	0.98	24	0.80	0.98

ตาราง 20 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
ข้อที่	r_{xy}	α	ข้อที่	r_{xy}	α
25	0.57	0.98	25	0.60	0.98
26	0.53	0.98	26	0.58	0.98
27	0.84	0.98	27	0.82	0.98
28	0.85	0.98	28	0.79	0.98
29	0.90	0.98	29	0.86	0.98
30	0.87	0.98	30	0.77	0.98
31	0.86	0.98	31	0.80	0.98
32	0.80	0.98	32	0.84	0.98
33	0.80	0.98	33	0.82	0.98
34	0.84	0.98	34	0.78	0.98
35	0.82	0.98	35	0.79	0.98
36	0.59	0.98	36	0.71	0.98
37	0.78	0.98	37	0.72	0.98
38	0.77	0.98	38	0.76	0.98
39	0.41	0.98	39	0.68	0.98
40	0.78	0.98	40	0.73	0.98
รวม	ค่าอำนาจ จำแนก (r_{xy}) ระหว่าง 0.41- 0.91	ค่าความเชื่อมั่น (α) คือ .98	รวม	ค่าอำนาจ จำแนก (r_{xy}) ระหว่าง 0.58- 0.87	ค่าความเชื่อมั่น (α) คือ 0.98

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุมนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

ที่ อว 0605.5(2)/ว971

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยไผ่เหนือ

ด้วย นางชนแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางชนแก้ว ลาลู่ ทำการทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว971

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนหนองหิน

ด้วย นางชนันแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางชนันแก้ว ลาลู่ ทำการทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว971

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปวนพุก

ด้วย นางชนันแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางชนันแก้ว ลาลู่ ทำการทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โนมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว972

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ.

ด้วย นางชั้นแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบเก็บรวบรวมข้อมูล : การสนทนากลุ่ม (Focus group) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว972

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส

ด้วย นางชนันแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบเก็บรวบรวมข้อมูล : การสนทนากลุ่ม (Focus group) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว972

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายทรงวุฒิ ทาระสา

ด้วย นางชนแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบเก็บรวบรวมข้อมูล : การสนทนากลุ่ม (Focus group) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว972

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายพนมไพโร ปราบแกะ

ด้วย นางชนันแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบเก็บรวบรวมข้อมูล : การสนทนากลุ่ม (Focus group) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว972

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.ณัฐณรงค์ พิริยการ

ด้วย นางชนันแก้ว ลาภู์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบเก็บรวบรวมข้อมูล : การสนทนากลุ่ม (Focus group) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว972

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.สายปวีร์ เพ็ญเพชร

ด้วย นางชนแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบเก็บรวบรวมข้อมูล : การสนทนากลุ่ม (Focus group) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว972

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.จามรี ศิริจันทร์

ด้วย นางชั้นแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบเก็บรวบรวมข้อมูล : การสนทนากลุ่ม (Focus group) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว972

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายศิระคิน คำหนองไผ่

ด้วย นางชั้นแก้ว ลาลู่ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบเก็บรวบรวมข้อมูล : การสนทนากลุ่ม (Focus group) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ที่ อว 0605.5(2)/ว972

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวกัญญารัตน์ บำราชเชื้อ

ด้วย นางชนแก้ว ลาภู์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบเก็บรวบรวมข้อมูล : การสนทนากลุ่ม (Focus group) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

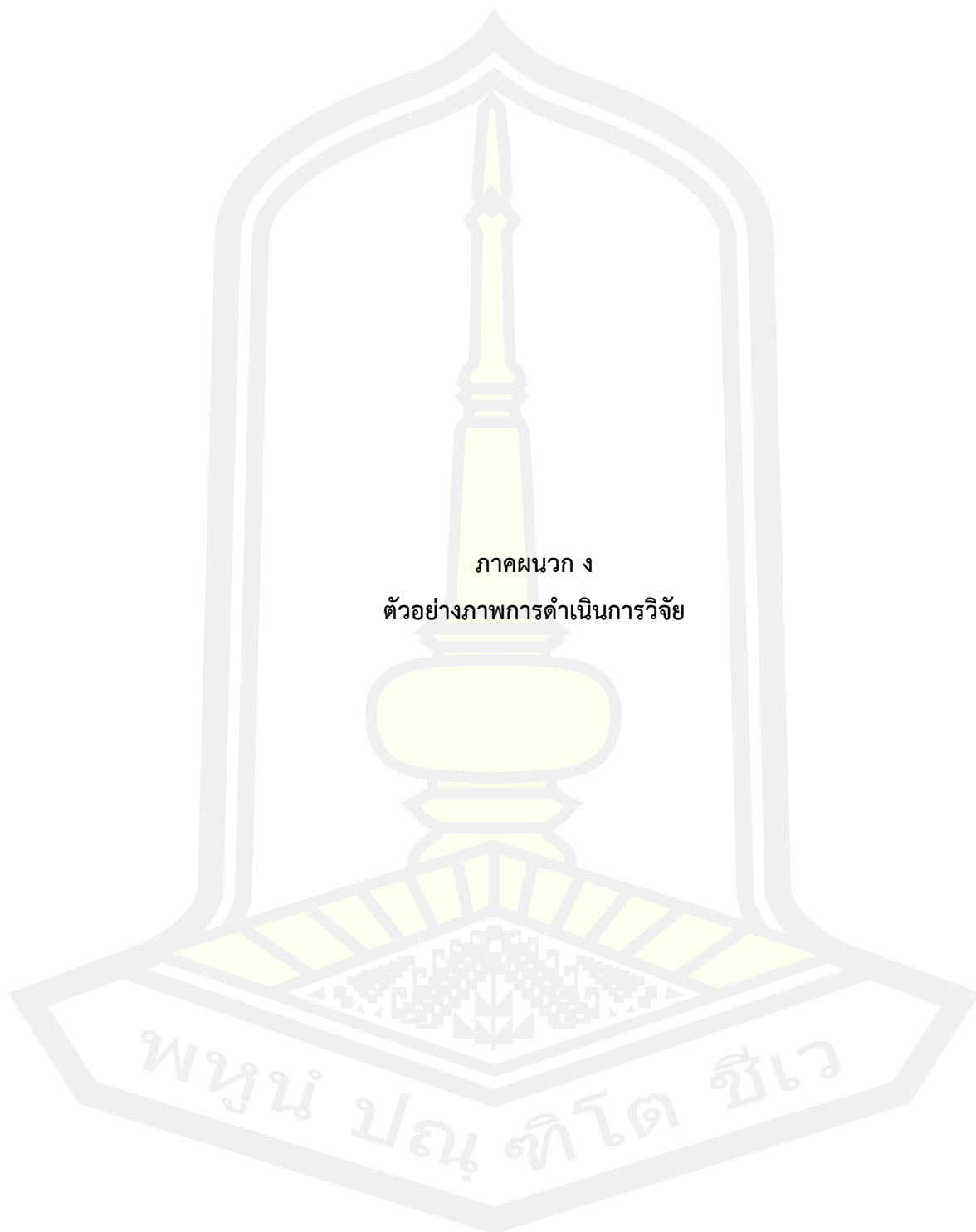
(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0944843770

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างภาพการดำเนินการวิจัย

พหุบัณฑิตวิชเว

ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

การสนทนากลุ่ม ณ โรงเรียนสวนกล้วยห้วยชันวิทยาคาร วันที่ 28 มีนาคม 2564

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวชนแก้ว พรหมคำ
วันเกิด	วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 1 บ้านปวนพุ ตำบลปวนพุ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย รหัสไปรษณีย์ 42190
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู วิทยฐานะชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนปวนพพัฒนา สังกัดกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพุ ตำบลปวนพุ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย รหัสไปรษณีย์ 42190
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2539 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านปวนพุ จังหวัดเลย พ.ศ. 2542 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหนองหินวิทยาคม จังหวัดเลย พ.ศ. 2547 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พ.ศ. 2550 ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) สาขาวิชาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พ.ศ. 2564 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ติโต ชีเว